

REPUBLIKA E SHqipëRISE
MINISTRIA E FINANCAVE
DHE EKONOMISE

PËRGATITJA E BUXHETIT VJETOR

MANUAL TRAJNIMI
PËR ZYRTARËT E QEVERISJES VENDORE

3

PËRGATITJA E BUXHETIT VJETOR

MANUAL TRAJNIMI PËR ZYRTARËT E QEVERISJES VENDORE

Shtator 2018

*Publikuar nga Programi për Zhvillim Lokal dhe Decentralizim (dldp),
financuar nga Qeveria Zvicerane përmes Agjencisë Zvicerane për Zhvillim dhe Bashkëpunim (SDC),
zbatuar nga Helvetas Swiss Intercooperation*

Përgatitur nga:

Anila Gjika, Dr. Merita Toska (Boka)
Co - PLAN, Instituti për Zhvillimin e Habitatit

Mbështetur nga:

Prof.Stefan Pfaeffli, Dr Valbona Karakaçi dhe Elvin Hoxha
**Universiteti i Lucernit të Shkencave dhe Arteve të Aplikuara
së bashku me Programin për Decentralizim dhe Zhvillim Vendor**

Ky publikim reflekton mendimet e autorëve dhe jo domosdoshmërisht të SDC.

Publikuar nga:

Programi për Decentralizim dhe Zhvillim Vendor (DLDP)
Helvetas Swiss Intercooperation Shqipëri, Tetor 2018

Adresa: Rr. “Ibrahim Rugova”, Ndërtesa PLUS, Kati i 2-të / Nr. 3. Tiranë | Shqipëri

www.dldp.al

Tabela e përmbajtjes	
Shkurtesa	4
Lista e figurave	5
Lista e tabelave	5
Lista e shembujve	5
Fjalor	6
Parathënie	13
1. BUXHETIMI NË NIVEL VENDOR	15
1.1 Rëndësia e buxhetit	15
1.2 Tipare të buxhetit	16
2. PROCESI I BUXHETIMIT	19
2.1 Hyrje në procesin e përgatitjes së buxhetit	19
2.2 Kuadri ligjor për hartimin e buxhetit në Shqipëri	20
2.3 Hartimi i PBA-së dhe projekt-buxhetit vjetor	24
2.3.1 Grupi i punës dhe kalendari për hartimin PBA-së	24
2.3.2 Parashikimi të ardhurave	30
2.3.2 Parashikimi i shpenzimeve	36
2.4 Hartimi i projekt-buxhetit vjetor	53
2.5 Lidhja e PBA-së me PSZH	54
3. SIMULIM I PROCESIT TË BUXHETIMIT VENDOR	60
3.1 Hyrje	60
3.2 Simulim i procesit të buxhetimit vendor	60
3.2.1 Aktorët.....	61
3.2.2 Konteksti	61
3.2.3 Misione sekrete.....	63
3.2.4 Fazat e zhvillimit të simulimit	64
Bibliografi	66
Shtojcë	67
FUNKSIONI 1: SHËRBIME TË PËRGJITHSHME PUBLIKE	68
FUNKSIONI 3: RENDI DHE SIGURIA PUBLIKE	71
FUNKSIONI 4: ÇËSHTJE EKONOMIKE	74
FUNKSIONI 5: MBROJTJA E MJEDISIT	80
FUNKSIONI 6: STRUKTURAT E STREHIMIT DHE KOMUNITETIT	84
FUNKSIONI 7: SHËNDETËSIA	89
FUNKSIONI 8: ARGËTIMI, KULTURA DHE FEJA	90
FUNKSIONI 9: ARSIMI	93
FUNKSIONI 10: MBROJTJA SOCIALE	96

Shkurtesa

PBV	Përgatitja e Buxheti Vjetor
ZMBV	Zbatimi dhe Monitorimi i Buxhetit Vjetor
FKB	Format i Kërkesave Buxhetore
PIK	Plani i Investimeve Kapitale
VKM	Vendim i Këshillit të Ministrave
IFP	Instrumenti Planifikimit Financiar
PPV	Plani i Përgjithshëm Vendor
PBA	Programi Buxhetor Afatmesëm
PSZH	Plani Strategjik i Zhvillimit
NjQV	Njësi e Qeverisjes Vendore
MFE	Ministria e Financave dhe Ekonomisë
PBA	Program Buxhetor Afatmesëm
SZHT	Strategjia e Zhvillimit të Territorit
GMS	Grupi për Menaxhim Strategjik
SZHT	Strategjia për Zhvillimin e Territorit

Lista e figurave

Figurë 1. Nga PPV-ja tek PBA-ja dhe buxheti vjetor	55
Figurë 2. Lidhja e STZH-së me PBA-në.....	57

Lista e tabelave

Tabelë 1. Klasifikimi i të ardhurave sipas burimeve	34
Tabelë 2. Klasifikimi shpenzimeve buxhetore sipas COFOG	41
Tabelë 3. Tavanet buxhetore në nivel programi buxhetor	44

Lista e shembujve

Shembull 1. Urdhër i kryetarit të NjQV-së për krijimin e GMS-së dhe EMP-së	26
Shembull 2. Kalendar i për përgatitjen e PBA-së	28
Shembull 3. Shembull vendimi për miratimin e taveve për shpenzimet e PBA-së 2018-2020.....	48
Shembull 4. Funkzioni 5: Mbrojtja e mjedisit.....	50
Shembull 5. Shembull i procesverbalit nga dëgjesat publike	51
Shembull 6. Nga funksionet tek programet buxhetore	56
Shembull 7. Detajimi i shpenzimeve dhe mënyrës së financimit përgjatë periudhës 3 – vjeçare të PBA-së.....	57
Shembull 8. Bujqësia, pyjet, peshkimi dhe gjuetia	59
Shembull 9. Prioritarizimi i investimeve	65

Fjalor

Buxhet	<i>Buxhet</i> është tërësia e të ardhurave, financimeve dhe shpenzimeve të njësisë së vetëqeverisjes vendore të planifikuara, miratuar nga këshilli i njësisë së vetëqeverisjes vendore.
Buxheti vendor	<i>Buxheti vendor</i> përfshin të gjitha të ardhurat, shpenzimet dhe financimet e njësisë së qeverisjes vendore. Më tej, buxheti vendor përfshin një fond rezervë dhe një fond kontingjence.
Viti buxhetor	Viti buxhetor, për të gjitha njësitë e qeverisjes së përgjithshme, fillon nga data 1 janar dhe përfundon më 31 dhjetor të çdo viti.
Njësitë e vetëqeverisjes vendore	<i>Njësitë e vetëqeverisjes vendore</i> janë bashkitë dhe qarqet, të përcaktuara nga Kushtetuta dhe ligji për ndarjen administrative territoriale të njësive të qeverisjes vendore në Republikën e Shqipërisë.
Këshilli i njësisë së vetëqeverisjes vendore	<i>Këshilli i njësisë së vetëqeverisjes vendore</i> është organi përfaqësues i bashkive dhe qarqeve, i përcaktuar nga Kushtetuta dhe ligji për vetëqeverisjen vendore.
Fondi rezervë	<i>Fondi rezervë</i> përdoret vetëm për rastet e financimit të shpenzimeve, të cilat nuk njihen ose janë të pamundura të parashikohen gjatë procesit të përgatitjes së buxhetit. Përdorimi i tij bëhet me vendim të këshillit të njësisë së qeverisjes vendore.
Fondi i kontingjencës	<i>Fondi i kontingjencës</i> mund të krijohet për të përballuar efektet e mosrealizimit të të ardhurave.
Të ardhurat totale	<i>Të ardhurat totale</i> janë shuma e të ardhurave të mbledhura nga të gjitha burimet: të ardhura nga burime të veta, të ardhura nga transferta ndërqeveritare nga buxheti i shtetit dhe transferta të tjera dhe huamartja vendore.
Të ardhura nga burimet e veta	<i>Të ardhura nga burimet e veta</i> janë të gjitha të ardhurat që krijohen dhe administrohen në nivel vendor, nën autoritetin e njësisë së vetëqeverisjes vendore, sipas legjislacionit në fuqi. Njësitë e vetëqeverisjes vendore sigurojnë të ardhura të veta nga (i) taksat vendore, (ii) tarifatat, (iii) asetet dhe veprimtaritë ekonomike dhe (iv) donacionet.
Taksa vendore	<i>Taksë vendore</i> është një pagesë e detyrueshme dhe e pakthyeshme në buxhetin e njësive të vetëqeverisjes vendore, e vendosur me ligj dhe që paguhet nga çdo person që ushtron një të drejtë apo përfiton një shërbim publik në territorin e njësisë së vetëqeverisjes vendore.
Të ardhura vetjake korrente	<i>Të ardhurat vetjake korrente</i> të mbledhura përfaqësojnë të ardhura që lidhin taksat e konsideruara “korrente” dhe tarifatat: këtu përjashtohen të ardhurat nga taksat e përkohshme, të ardhurat nga shitja e aseteve vendore (me jetëgjatësi mbi 1 vit), të ardhurat nga donacionet.
Taksa vendore mbi veprimtarinë ekonomike të biznesit të vogël	Çdo subjekt, i cili kryen një biznes, me anë të të cilit realizon gjatë vitit fiskal qarkullim më të vogël ose të barabartë me 8,000,000.0 (tetë milionë) lekë, i nënshtrohet detyrimit të pagesës së tatimit të thjeshtuar

	<p>mbi fitimin për biznesin e vogël¹. Të ardhurat gjithsej nga veprimtaria e biznesit të vogël nënkuptojnë çdo lloj të ardhure, të realizuar gjatë periudhës tatimore dhe përfshijnë, pa u kufizuar vetëm në to: të ardhurat e realizuara nga furnizimi i mallrave dhe shërbimeve, të ardhurat nga pjesëmarrjet, të ardhurat nga interesat, të ardhurat nga shfrytëzimi i pasurisë së luajtshme e të paluajtshme.</p>
Taksa mbi pasurinë e paluajtshme	<p>Taksës mbi pasurinë e paluajtshme i nënshtrohen të gjithë personat fizikë ose juridikë, vendas ose të huaj, pronarë apo përdorues të pasurive të mësipërme, në territorin e Republikës së Shqipërisë, pavarësisht nga niveli i shfrytëzimit të këtyre pasurive. Bëjnë përjashtim rastet kur në ligj parashikohet ndryshe. Detyrimin për taksën mbi pasurinë e paluajtshme e ka, sipas rastit, pronari ose bashkëpronari, sipas pjesës që zotëron, apo përdoruesi i pasurisë së paluajtshme, për pasuritë që nuk janë të pajisura me dokumente pronësie. Në taksat mbi pasurinë e paluajtshme përfshihen: (i) taksa mbi ndërtesat; (ii) taksa mbi tokën bujqësore; (iii) taksa mbi truallin.</p>
Taksa mbi tokën bujqësore	<p>Baza e taksës mbi tokën bujqësore është sipërfaqja e tokës bujqësore, në hektar, në pronësi në përdorim të taksapaguesit. Sipërfaqja e tokës në pronësi përcaktohet sipas dokumenteve që e vërtetojnë atë. Në rast të mungesës së dokumentacionit të pronësisë, përdoruesi i tokës bujqësore bën një vetë-deklarim të sipërfaqes së tokës bujqësore, pranë bashkisë ku ndodhet toka. Përjashtohen nga taksa tokat bujqësore, që mbillen me kultura drufrutore dhe vreshtari për pesë vitet e para nga çasti i mbjelljes.</p>
Taksa mbi ndërtesat	<p>Baza e taksës mbi ndërtesat është sipërfaqja e ndërtimit në metër katror e ndërtesës ose e pjesës së saj, mbi dhe nën nivelin e tokës dhe për çdo kat. Sipërfaqja në pronësi të taksapaguesit përcaktohet sipas dokumenteve që e vërtetojnë këtë pronësi. Në rast të mungesës së dokumentacionit të pronësisë, përdoruesi i ndërtesës bën një vetë-deklarim të sipërfaqes së ndërtesës, pranë bashkisë ku ndodhet ndërtesa. Taksës mbi ndërtesat i nënshtrohen edhe taksapaguesit, të cilët kanë, në përdorim apo në pronësi, ndërtesa brenda territoreve të miratuara si fshatra turistike. Sipërfaqja e ndërtesës, në përdorim apo pronësi, përcaktohet në bazë të dokumenteve, që vërtetojnë përdorimin ose pronësinë e saj. Të ardhurat e realizuara nga taksa mbi ndërtesat i takojnë 100 për qind bashkisë ku realizohet kjo taksë.</p>
Taksa mbi truallin ²	<p>Truall është një sipërfaqe toke, jobujqësore, që ndodhet brenda vijës kufizuese të ndërtimit, e përcaktuar nëpërmjet dokumenteve ligjore të planifikimit, e miratuar për të ndërtuar mbi të. Baza e taksës mbi truallin është sipërfaqja e truallit, në metër katror, në pronësi apo përdorim të taksapaguesit. Sipërfaqja e truallit në pronësi përcaktohet</p>

¹ Ndryshuar me Ligj Nr. 142/2015, date 17.12.2015. Botuar në Fletoren Zyrtare Nr.252, datë 22.01.2016 ku citohet “Shkalla tatimore e aplikueshme mbi fitimin e tatueshëm, për tatimpaguesit që i nënshtrohen tatimit të thjeshtuar mbi fitimin e biznesit të vogël, me qarkullim vjetor nga 5 (pesë) deri në 8 (tetë) milionë lekë, është 5 për qind; Tatimi i thjeshtuar mbi fitimin, për tatimpaguesit me qarkullim vjetor nga 0 (zero) deri në 5 (pesë) milionë lekë, është 0 (zero) lekë në vit.

²Prezantuar si pjesë e taksave vendore, me ndryshimet e bëra me Ligjin Nr 142/2015, i miratuar më 17.12.2015.

	<p>sipas dokumenteve që e vërtetojnë atë. Në rast të mungesës së dokumentacionit të pronësisë, përdoruesi i truallit bën një vetë deklaram të sipërfaqes së truallit në përdorim, pranë bashkisë ku ndodhet trualli. Taksa e mbledhur, në mbështetje të këtij ligji, paguhet në buxhetin e bashkisë, në territorin e së cilës ndodhet prona e taksueshme.</p>
<p>Taksa vendore mbi veprimtarinë e shërbimit hotelier</p>	<p>Me termin “hotel” kuptohet çdo veprimtari, që jep strehim kundrejt pagesës dhe përfshin emërtimet hotel, motel, stabiliment turistik, pension, shtëpi pritjeje, turizëm familjar dhe çdo objekt tjetër që përdoret për këtë qëllim. Baza e taksës së fjetjes në hotel është numri i netëve të qëndruara në hotel. Detyrimi për taksën llogaritet si shumëzimi i nivelit të taksës së vendosur nga bashkia, për natë qëndrimi, me numrin e netëve të qëndrimit në hotel. Detyrimi për taksën i takon klientit që strehohet në hotel, detyrim i cili mbahet nga hoteli për llogari të bashkisë në territorin e së cilës ndodhet hoteli. Në faturën e hotelit shënohet çmimi i fjetjes dhe mbi të vlera e taksës.</p>
<p>Taksa e ndikimit në infrastrukturë nga ndërtimet e reja</p>	<p>Taksa e ndikimit në infrastrukturë nga ndërtimet e reja është një taksë e cila paguhet nga subjektet private apo publike për ofrimin e infrastrukturave të reja apo rehabilitimin e atyre ekzistuese për këto ndërtime. Baza e taksës është vlera në lekë e investimit të ri që kërkohet të kryhet ose vlera në lekë e çmimit të shitjes për metër katror të investimit të ri. Në rastin e ndërtimeve për qëllime banimi apo njësi shërbimi nga shoqëritë e ndërtimit, të cilat nuk destinohen për përdorim në sektorin e turizmit, industrisë apo përdorim publik, taksa e ndikimit në infrastrukturë është në masën 4 për qind deri 8 për qind të çmimit të shitjes për metër katror. Baza e taksës është vlera në lekë për metër katror e çmimit të shitjes së njërive të shërbimit apo ndërtesave për qëllime banimi. Çmimi i shitjes për metër katror bazohet në vlerën referuese të vlerës së tregut, sipas përcaktimeve në udhëzimin e Këshillit të Ministrave, “Për miratimin e kostos mesatare të ndërtimit të banesave nga Enti Kombëtar i Banesave”, që miratohet çdo vit. Për projektet e infrastrukturës, për ndërtimin e rrugëve kombëtare, të porteve, aeroporteve, tuneleve, digave, ndërtimit të infrastrukturës në energji, përfshirë makineritë dhe pajisjet për këto projekte, taksa e ndikimit në infrastrukturë të ndërtimeve të reja është 0,1 për qind e vlerës së investimit, por jo më pak se kostoja e rehabilitimit të infrastrukturës së dëmtuar, kur kjo kosto nuk është përfshirë në preventivin e investimit. Për ndërtesat, të cilat janë në proces legalizimi, taksa e ndikimit në infrastrukturë e ndërtimeve të reja është 0,5 për qind e vlerës së investimit</p>
<p>Taksa e kalimit të së drejtës së pronësisë për pasurinë e paluajtshme për individë, personat fizikë dhe juridikë</p>	<p>Taksa mbi kalimin e të drejtës së pronësisë për pasuritë e paluajtshme vendoset për ndërtesat dhe të gjitha pasuritë e paluajtshme në çastin e kalimit të së drejtës së pronësisë mbi to. Taksa paguhet nga personi, që kalon të drejtën e pronësisë mbi pasurinë e paluajtshme, para kryerjes së regjistrimit, në përputhje me aktet ligjore në fuqi. Baza e taksës mbi kalimin e të drejtës së pronësisë për ndërtesat është</p>

	<p>sipërfaqja e ndërtimit, pronësia e së cilës transferohet. Niveli i taksës caktohet në lekë për metër katror të bazës së taksës. Detyrimi tatimor llogaritet si shumëzim i nivelit të taksës me bazën e tij.</p>
<p>Tarifa për zënien e hapësirës publike dhe të fasadave</p>	<p>Njësitë e vetëqeverisjes vendore vendosin tarifa për zënien e hapësirës publike dhe të fasadave si më poshtë:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. për zënien e hapësirës në zonat publike ose para mjediseve të biznesit, për qëllime biznesi, përfshirë këtu tavolinat jashtë për bare dhe restorante; b. për përdorimin e tabelave të reklamave; c. për zënien e hapësirave të parkimit për mjetet motorike; d. për zënien e sipërfaqeve për kamping, ngritje tendash dhe mjeteve të tjera për përdorim të përkohshëm; e. për zënien e brigjeve ujore për biznes dhe qëllime të tjera; f. për mbajtjen dhe përdorimin e pajisjeve e të mjeteve të lundrimit dhe objekteve të tjera në det, lumenj ose liqene; g. për mbajtjen dhe përdorimin e barkave e të platformave pluskuese, përjashtuar këtu barkat që përdoren nga organizatat e angazhuara në mirëmbajtjen dhe shënjimin e rrugëve ujore; h. për restorante dhe mjedise të tjera ushqimi dhe argëtimi pranë detit, lumenjve ose liqeneve; i. për zënien e hapësirës publike për rulotë dhe trajlerë, përveç automjeteve bujqësore dhe makinerive bujqësore; j. për zënien e hapësirës publike për mbajtjen e materialeve të ndërtimit; k. tarifa të tjera, që mund të vendosen me vendim të këshillit të njësisë së vetëqeverisjes vendore.
<p>Taksat e përkohshme</p>	<p>Këshilli njësisë së vetëqeverisjes vendore ka të drejtë të vendosë taksë të përkohshme për ofrimin e shërbimeve dhe të investimeve publike specifike, për një periudhë të caktuar kohore. Vendosja e taksës së përkohshme paraprihet nga hartimi i planit, që përmban, të paktën: (i) përcaktimin e shërbimit apo investimit specifik që financohet nga taksa e përkohshme; (ii) kohëzgjatjen e taksës së përkohshme, e cila nuk mund të zbatohet për më shumë se tre vjet nga hyrja në fuqi, dhe shumën totale e vjetore të të ardhurave që pritet të mblidhen; (iii) koston dhe afatet e kryerjes së shërbimit e investimit, përfshirë pjesën që financohet nga taksa e përkohshme dhe nga burime të tjera, përfshirë edhe pjesën e financimit nga buxheti i bashkisë. Ky plan i paraqitet komunitetit vendor në, të paktën, tre konsultime publike, të kryera në një periudhë jo më pak se pesë muaj. Pas këtyre dëgjësive publike, plani miratohet nga këshilli i njësisë së vetëqeverisjes vendore. Niveli i taksës së përkohshme nuk mund të jetë më i lartë se 35 për qind e bazës së taksës dhe nuk mund të aplikohen më shumë se dy taksa të përkohshme gjatë një viti buxhetor. Të ardhurat nga taksa e përkohshme mund të shpenzohen vetëm për qëllimet e përcaktuara në vendimin e këshillit të njësisë së vetëqeverisjes vendore që miraton</p>

	taksën dhe nuk mund të konsiderohen si të ardhura korrente në llogaritjen e kufijve të borxhit të njësisë të vetëqeverisjes vendore
Tarifat vendore	Njësitë e vetëqeverisjes vendore kanë të drejtë të vendosin tarifa për një shërbim që këto njësi ofrojnë apo për një të drejtë që u jepet individëve, personave fizikë dhe/ose juridikë. Niveli i tarifës orientohet në mbulimin e kostos së shërbimit publik të ofruar nga njësia e vetëqeverisjes vendore. Njësitë e vetëqeverisjes vendore mund të vendosin tarifa vetëm për shërbimet publike, konsumi ose përfitimi i të cilave, në parim, është i matshëm për përdoruesit apo përfituesit, duke përdorur instrumente të përshtatshme për të siguruar aksesin, cilësinë, sasinë dhe koston e përballueshme nga të gjithë.
Të ardhurat nga tarifat e shërbimeve të tjera publike	Njësitë e vetëqeverisjes vendore propozojnë ose miratojnë, sipas legjislacionit në fuqi, tarifa për mbledhjen dhe heqjen e mbetjeve, si dhe për furnizimin me ujë dhe kanalizimet. Niveli i tarifave të shërbimeve publike, si rregull, synon mbulimin e kostos dhe është në përpjesëtim të drejtë me konsumin nga individët, personat fizikë ose juridikë. Rregullat për përcaktimin e nivelit të tarifave të shërbimeve publike përcaktohen nga këshilli i njësisë së vetëqeverisjes vendore, sipas legjislacionit në fuqi. Autoritetet e qeverisjes qendrore, përgjegjëse për politikën kombëtare të këtyre funksioneve, mund të rekomandojnë metodologji kombëtare për caktimin e nivelit të tarifave për këto shërbime.
Tarifa për shërbime administrative	Këshillat e njësisë të vetëqeverisjes vendore mund të vendosin tarifa për lëshimin e dokumenteve zyrtare nga njësitë e vetëqeverisjes vendore. Nëse niveli i këtyre tarifave nuk përcaktohet në ligje të tjera, këto tarifa mbulojnë kostot aktuale të shërbimit për të cilin bëhet pagesa e tarifës.
Të ardhurat nga asetet dhe veprimtaritë ekonomike	Njësitë e vetëqeverisjes vendore krijojnë të ardhura nga dhënia me qira e aseteve në pronësi ose në përdorim të tyre, sipas legjislacionit në fuqi. Të ardhurat nga qiraja konsiderohen të ardhura korrente dhe mund të përdoren për çdo shpenzim të autorizuar në buxhet. Të ardhurat nga veprimtaritë ekonomike të njësisë të vetëqeverisjes vendore dhe dividendi që i përket njësisë së vetëqeverisjes vendore në shoqëritë tregtare fitimprurëse, përveç atyre të shërbimit të furnizimit me ujë dhe kanalizimeve, kalojnë në buxhetin e përgjithshëm të njësisë së vetëqeverisjes vendore.
Taksa të ndara	Taksë ose tatim i ndarë është një taksë kombëtare ose tatim i përcaktuar sipas ligjit për procedurat tatimore ose ligjeve të veçanta tatimore, të ardhurat respektive prej të cilave ndahen, plotësisht ose pjesërisht, me njësitë e vetëqeverisjes vendore, sipas përcaktimeve ligjore përkatëse. Taksat kombëtare që ndahen me njësitë e vetëqeverisjes vendore janë: <ul style="list-style-type: none"> a. 97 për qind e të ardhurave nga taksa e kalimit të së drejtës së pronësisë për pasurinë e paluajtshme për individë, personat fizikë dhe juridikë;

	<ul style="list-style-type: none"> b. 25 për qind e të ardhurave nga taksa vjetore për qarkullimin e mjeteve të përdorura; c. 5 për qind e të ardhurave nga renta minerare, sipas përcaktimeve të bëra në ligjin për taksat kombëtare; d. ç) 2 për qind e të ardhurave nga tatimi mbi të ardhurat personale.
Të ardhura nga transfertat nga buxheti i shtetit dhe transfertat të tjera	Njësitë e vetëqeverisjes vendore marrin nga qeverisja qendrore (i) transfertat të pakushtëzuara, (ii) transfertat të kushtëzuara dhe (iii) një pjesë nga të ardhurat nga taksat kombëtare. Transferta e pakushtëzuar dhe të ardhurat nga tatimet dhe taksat e ndara përdoren në autonomi të plotë nga njësitë e vetëqeverisjes vendore. Transferta e kushtëzuar përdoret për qëllimin dhe në mënyrën e përcaktuar nga organi që jep transfertën.
Transfertat e pakushtëzuara	Transferta e pakushtëzuar nga Buxheti i Shtetit u jepet njësitë të vetëqeverisjes vendore për financimin e ushtrimit të funksioneve dhe kompetencave të tyre të përcaktuara me ligj. Shuma totale vjetore e fondeve për t'u ndarë ndërmjet njësitë të vetëqeverisjes vendore nëpërmjet transfertës së pakushtëzuar, në një vit të dhënë buxhetor, është jo më pak se 1 për qind e produktit të brendshëm bruto, të parashikuar në raportin për vlerësimet dhe parashikimet makroekonomike të miratuar nga Këshilli i Ministrave. Në çdo rast, transfertat e pakushtëzuar nuk mund të jetë më e vogël se shumata totale e ndarë në vitin e mëparshëm buxhetor.
Transferta të kushtëzuara	Transferta e kushtëzuar jepet për: a) funksione të deleguara njësitë të vetëqeverisjes vendore; b) projekte të veçanta, të konsideruara me interes vendor, rajonal apo kombëtar, ku kërkohet bashkëpunimi me vetëqeverisjen vendore. Fondet vjetore që shpërndahen në formën e transfertave të kushtëzuara, duhet të jenë të planifikuara paraprakisht në programin buxhetor afatmesëm të njësitë të qeverisjes qendrore përkatëse. Kriteret dhe procedurat për shpërndarjen e këtyre fondeve përcaktohen me ligjin për buxhetin vjetor.
Transfertat specifike	<p>Transfertat specifike financojnë njësitë e vetëqeverisjes vendore për:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) financimin e funksioneve të reja të transferuara te njësitë e vetëqeverisjes vendore, për një periudhë tranzitore deri në përcaktimin e një skeme ekuivalente dhe të qëndrueshme financimi; b) financimin e shërbimeve në raste të emergjencave apo situatave të ngjashme me interes kombëtar, ku kërkohet bashkëpunimi me njësitë e vetëqeverisjes vendore. <p>Nëse një njësi e vetëqeverisjes vendore në fund të vitit buxhetor rezulton me fonde të papërdorura nga transfertat specifike për funksionin për të cilin janë dhënë këto fonde, ato trashëgohen për të njëjtin funksion në vitin pasardhës buxhetor.</p>
Huamarrja vendore	Njësitë e vetëqeverisjes vendore kanë të drejtë të marrin hua afatshkurtër dhe hua afatgjatë, në përputhje me përcaktimet në ligjet që rregullojnë vetëqeverisjen vendore, huamarrjen vendore dhe

	menaxhimin e sistemit buxhetor. Ministria e Financave mund të kërkojë auditimin e jashtëm, të pavarur, për llogaritë e njësisë së vetëqeverisjes vendore para miratimit të huas afatgjatë vendore.
Shpenzim	Shpenzim është pakësimi i pasurisë neto, e cila përfundon me kryerjen e pagesave kapitale ose korrente, të pakthyeshme, me ose pa detyrim kthimi.
Program buxhetor afatmesëm	Program buxhetor afatmesëm është parashtrimi për tre vjet i planeve të shpenzimeve të buxhetit, përmes lidhjes së drejtpërdrejtë të programeve me veprimtaritë, produktet, objektivat dhe qëllimet e politikës.
Program buxhetor	Program buxhetor është një grup veprimtarish të njësisë së qeverisjes së përgjithshme, që administrohen efektivisht dhe kontribuojnë së bashku në prodhimin e produkteve të identifikueshme dhe të matshme, të cilat ndihmojnë, drejtpërdrejt ose tërthorazi, në arritjen e objektivave dhe të qëllimeve të politikës buxhetore së tij.
Angazhim buxhetor	Angazhim buxhetor është marrja përsipër e detyrimeve financiare, në formë të shkruar, përmes hyrjes në marrëdhënie kontraktuale.
Nëpunës autorizues	“Nëpunës autorizues” është nëpunësi i nivelit më të lartë i njësisë të qeverisjes së përgjithshme, përgjegjës për përgatitjen, zbatimin, kontrollin e brendshëm financiar, monitorimin, raportimin, kontabilitetin dhe auditimin e brendshëm të buxhetit të tyre, që përgjigjet përpara nëpunësit të parë autorizues.
Nëpunës zbatues	Nëpunës zbatues është punonjësi i administratës publike në njësinë e qeverisjes së përgjithshme, përgjegjës për zbatimin e rregullave të menaxhimit financiar, mbajtjen e llogarive dhe për përgatitjen e pasqyrave financiare, që përgjigjet përpara nëpunësit autorizues të nivelit përkatës.
Klasifikimet buxhetore	Klasifikimet buxhetore miratohen nga Ministri i Financave dhe Ekonomisë, në bazë të propozimit të nëpunësit të parë autorizues, në përputhje me standardet ndërkombëtare. Klasifikimet buxhetore përfshijnë, minimalisht: a) klasifikimin administrativ, i cili përfaqëson klasifikimin e njësisë të qeverisjes së përgjithshme deri në nivel njësie shpenzuese; b) klasifikimin ekonomik, i cili përfaqëson klasifikimin e transaksioneve, sipas natyrës ekonomike; c) klasifikimin funksional, i cili përfaqëson një klasifikim të detajuar, sipas funksioneve ose objektivave ekonomiko-socialë, që njësitë e qeverisjes së përgjithshme synojnë të përmbushin/arrijnë.

Parathënie

Manuali “Përgatitja e Buxhetit Vjetor (PBV)” për Zyrtarët e Qeverisjes Vendore është pjesë e serisë së moduleve të trajnimit projektuar për t’iu përgjigjur nevojave të zyrtarëve të pushtetit vendor në praktikën e menaxhimit financiar publik. Ajo është rezultat i përpjekjeve intensive të disa autorëve me formim në fusha të ndryshme. Ky publikim së bashku me manualët “Zbatimi dhe Monitorimi i Buxhetit Vjetor” dhe “Plani Strategjik i Zhvillimit dhe Buxhetimi Afatmesëm me Bazë Performancëm (PSZHePBA)” bazohet në një nismë të ndërmarrë nga *HELVETAS Swiss Intercooperation* në Shqipëri, në kujdesin e Programit për Decentralizim dhe Zhvillim Vendor (dldp). Përgatitja e dokumentit ka kaluar nëpër një proces të konsultimeve të ngushta në veçanti me Ministrinë e Financave dhe Ekonomisë (MFE), Ministrinë e Shtetit për Çështjet Vendore (deri në fillim të vitit 2017), si dhe zyrtarët të qeverisjes vendore. Manuali u konceptua dhe hartua nga stafi i Co-Plan, Instituti për Zhvillimin e Habitatit dhe dldp të cilët përfituan shumë nga përvoja ndërkombëtare dhe ekspertiza teknike e Prof. Stefan Pfaeffli, Universiteti i Lucernës për Shkenca dhe Arte të Aplikuara. Hartimi dhe publikimi i programit të trajnimit u mundësua financiarisht nga SDC, Agjencia Zvicerane për Zhvillim dhe Bashkëpunim.

Me qëllim ofrimin e një piktore të përgjithshme teorike dhe praktike mbi menaxhimin e financave publike në Shqipëri, propozohet organizimi i pesë moduleve trajnuese të bazuara në pesë manuale trajnimi, specifikisht:

Modul trajnimi I	Manuali “Planifikimi Strategjik dhe Financiar Afatmesëm dhe Afatgjatë”;
Modul trajnimi II	Manuali “Planifikimi Strategjik i Zhvillimit dhe Buxhetimi Afatmesëm me Bazë Performancën”;
Modul trajnimi III	Manuali “Përgatitja e Buxhetit Vjetor”;
Modul trajnimi IV	Manuali “Ekzekutimi dhe Monitorimi i Buxhetit Vjetor”
Modul trajnimi V	Manuali “Instrumenti i Planifikimit Financiar”

Për secilin prej moduleve të trajnimit, pjesëmarrësit do të pajisen me materialet e trajnimit përkatëse të cilat do të përfshijnë manualin e trajnimit, prezantimet dhe ushtrimet e planifikuara të zhvillohen.

Ky botim vjen si rezultat i një pune në vazhdim ku versioni i parë referohet nga Gjika, Kokona, & Mihali, 2012. Në fazën e konceptimit dhe hartimit të këtij materiali autorët konsultuan dokumente të shumta mbi menaxhimin e financave publike (MFP) kombëtare dhe ndërkombëtare si edhe kryen bisedime e shkëmbime informacioni me ekspertë të fushës brenda dhe jashtë vendit. Në version korrent, Manuali “Përgatitja e Buxhetit Vjetor (PBV)” u përditësua rigorozisht me ndryshimet e ndodhura në pesë vitet e fundit në kuadrin ligjor, dokumentet strategjike dhe udhëzimet e Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë në Shqipëri. Programi i trajnimit gjithashtu analizon dhe paraqet gjerësisht ndryshimet e ndodhura në

kuadrin ligjor mbi vetëqeverisjen vendore dhe ligjin shumë të diskutuar mbi financat e vetëqeverisjes vendore.

Metodologjikisht, kurset e trajnimit të bazuara mbi Manualet “Përgatitja e Buxhetit Vjetor (PBV)” dhe “Zbatimi dhe Monitorimi i Buxhetit (ZVB)”, janë të ideuar për përdorim interaktiv, që nënkupton përfshirjen aktive të pjesëmarrësve. Kjo do të thotë që trajnimet do të alternojnë seanca mësim-dhënie teorike nga lektorët/trajnuesit me ato të zgjidhjes së problemeve, rasteve studimore me punë në grupe, si dhe prezantime dhe diskutime. Pjesëmarrësve u kërkohet të vijojnë punën për zgjidhjen e detyrave apo rasteve studimore në fund të ditës së trajnimit. Detyrat/rastet studimore janë zgjedhur sipas situatave specifike të identifikuara ndër vite nga hartuesit e manualit të trajnimit apo dhe nga vetë zyrtarët vendorë. Për çdo ditë trajnimi, pjesëmarrësit duhet të investojnë dy-tre ditë pune shtesë për përgatitjen dhe përmbylljen e punës.

Trajnimi bazuar në Manualet “Përgatitja e Buxhetit Vjetor (PBV)” dhe “Zbatimi dhe Monitorimi i Buxhetit Vjetor”, “Planifikimi Strategjik i Zhvillimit dhe Buxheti Afatmesëm me Bazë Performancën” i drejtohet kryesisht zyrtarëve të cilët merren me tatim-taksat dhe hartimin e paketës fiskale, hartimin e buxhetit dhe zyrës së financës, drejtuesve të programeve, anëtarëve të interesuar të Këshillit Vendor (psh. komitetit ekonomik), zyrtarëve të tjerë të interesuar ose autoriteteve të njësisë të qeverisjes vendore.

1. BUXHETIMI NË NIVEL VENDOR

1.1 Rëndësia e buxhetit

Procesi i buxhetimit paraqet një hap thelbësor për çdo administratë, lokale apo qendrore, publike e private. Të gjitha njësitë e qeverisjes vendore në Republikën e Shqipërisë, kanë detyrim të përgatisin dhe të miratojnë buxhetin e tyre vjetor, siç përcaktohet në nenin nr. 41, ligji nr. 139/2015 "*Për vetëqeverisjen vendore*", në përputhje me ligjin nr. 9936/2008 "*Për menaxhimin e sistemit buxhetor në Republikën e Shqipërisë*", ligji nr. 68/2017 "*Për financat e vetëqeverisjes vendore*" dhe duke ndjekur udhëzimet e tjera (të përhershme ose kalimtare) të Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë.

Buxheti vendor është instrumenti më i rëndësishëm në menaxhimin e financave publike i përdorur për të lidhur politikat me prioritetet nën kushtin e burimeve financiare të kufizuara për shpenzimet publike, për vitin në vijim. Buxheti vjetor lidhet drejtpërdrejt me planifikimin afatmesëm: ai përbën vitin e parë të planit buxhetor afatmesëm. Përgatitja e një buxheti të mirë është pikënisje për një zbatim të suksesshëm të buxhetit vjetor.

Me buxhetimin vjetor janë të lidhur dy module trajnimi: i) i pari mbi "Përgatitjen e Buxhetit Vjetor"; dhe (ii) i dyti mbi "Zbatimin dhe Monitorimin e Buxhetit Vjetor". Këto dokumente kanë për qëllim t'i mundësojnë stafit dhe autoriteteve të njësisë të qeverisjes vendore aplikimin dhe përdorimin e metodave efektive për menaxhimin financiar vendor, të nevojshme për planifikimin, shpenzimin dhe monitorimin e financave vendore në afat të shkurtër. Më shumë detaje mbi objektivat kryesore të programit mësimor të dy trajnimeve janë:

1. Rishikimi dhe përmirësimi i praktikave të menaxhimit financiar në kontekstin e përgatitjes, zbatimit dhe monitorimit të zbatimit të buxhetit në nivelin vendor ;
2. Dhënia e udhëzimeve të detajuara mbi përbërësit kryesorë të menaxhimit të financave publike: përgatitjes, zbatimit dhe monitorimin e zbatimit e buxhetit;
3. Qartësimi dhe paraqitja së roleve dhe përgjegjësisë të këshillit të njësisë së qeverisjes vendore dhe të aktorëve të tjerë në procesin e buxhetimit;
4. Ofrimit të orientimeve dhe udhëzimeve se si të përfshihen sa më shumë grupe interesi si në procesin e përgatitjes, zbatimit dhe monitorimit të buxhetit.

Ligji nr. 9936/2008, "*Për menaxhimin e sistemit buxhetor në Republikën e Shqipërisë*", i ndryshuar³, është ligji themelor në menaxhimin e sistemit buxhetor në Republikën e Shqipërisë. Ky ligj i zbatueshëm nga të gjitha njësitë e qeverisjes së përgjithshme në të gjitha fazat e procesit buxhetor përcakton rregullat bazë për përgatitjen, shqyrtimin dhe zbatimin e buxhetit. Ai përbën kornizën ligjore bazë për zbatimin, ndjekjen dhe rishikimin e buxhetit, trajtimin e huamarrjes, kontrollin, kontabilitetin, raportimin, inspektimin dhe auditimin e buxhetit. Përveç kësaj, ligji Nr 10296/2010 "*Për menaxhimin financiar dhe kontrollin*", i ndryshuar përcakton parimet, rregullat, procedurat dhe strukturat administrative, si dhe

³Ndryshuar me ligjin nr. 114/2012 dhe me ligjin nr. 57/2016.

metodat për funksionimin e menaxhimit financiar dhe kontrollit të institucioneve publike në Shqipëri dhe përgjegjësitë menaxheriale për planifikimin e buxhetit, zbatimin, kontrollin, kontabilitetin dhe raportimin në mënyrë që të përmbushë tre parimet kryesore të menaxhimit financiar publik. Këto tre parime janë:

- ruajtja e disiplinës fiskale;
- shpërndarja e burimeve në përputhje me prioritetet e qeverisë;
- nxitja e ofrimit efikas të shërbimeve.

Skema e përgjithshme për procesin e buxhetimit mund të projektohet si një cikël duke filluar me planifikimin strategjik të politikave. Pas këtij hapi, strategjia është përkthyer në buxhet, i cili duhet të përgatitet dhe më tej të zbatohet. Hapi i fundit i ciklit i kushtohet monitorimit dhe vlerësimit të zbatimit të buxhetit. Programi i trajnimit në dy pjesë nuk mbulon hapin e parë, atë të planifikimit strategjik. Ky hap është trajtuar në botimet e mëparshme të dldp si ai i hartuar nga Gjika, Kokona, & Mihali (2012) dhe Pfaffli (2013). Në këto botime, paraqitet si duhet të përgatitet një Plan Strategjik Zhvillimi (PSZH) dhe se si PSZH të përkthehet në Programin Buxhetor Afatmesëm (PBA). Kështu, përgatitja e Planit Strategjik të Zhvillimit (PSZH) nuk është e përfshirë në këto dy module trajnimi. Modulet e trajnimit dhe manualët përkatëse vendosin theksin në përgatitjen e buxhetit vjetor dhe procesin e rëndësishëm të zbatimit, monitorimit, raportimit dhe vlerësimit të buxhetit.

1.2 Tipare të buxhetit

Kur bëjmë përpjekje për të mësuar procesin e hartimit të buxhetit, është e rëndësishme që të kuptojmë fjalën "buxhet". Ligji nr. 9936/2008 *"Për menaxhimin e sistemit buxhetor në Republikën e Shqipërisë"*, i ndryshuar në nenin 3 përkufizon buxhetin si *"tërësia e të ardhurave, shpenzimeve dhe financimeve të qeverisjes qendrore e vendore dhe të fondeve speciale, të cilat miratohen me ligj nga Kuvendi i Shqipërisë, më poshtë "Kuvendi" ose me vendim të këshillit të njësisë së qeverisjes vendore"*. Në nenin 6, buxheti vendor *"përfshin të gjitha të ardhurat, shpenzimet dhe financimet e njësisë së qeverisjes vendore"*. Ky përkufizim jepet edhe në ligjin nr. 68/2017 *"Për financat e vetëqeverisjes vendore"*. Më tej, buxheti vendor përfshin një fond rezervë dhe një fond kontingjence, të pashpërndarë, i cili miratohet nga këshilli i njësisë së qeverisjes vendore në vendimin e buxhetit vjetor, deri në masën 3 për qind të vlerës së përgjithshme të fondeve të miratuara, duke përjashtuar transfertat e kushtëzuara. Buxheti vendor është i balancuar, përveç rasteve kur merret hua për financimin e shpenzimeve kapitale, që shërbejnë për një funksion specifik të njësisë së qeverisjes vendore. Viti buxhetor, për të gjitha njësitë e qeverisjes së përgjithshme, fillon nga data 1 janar dhe përfundon më 31 dhjetor të çdo viti. Këto janë disa nga elementët bazë të buxhetit vjetor për njësitë e qeverisjes vendore ashtu si dhe parashikohet në legjislacionin përkatës.

Buxheti si proces

Përgatitja e dokumentit të buxhetit vjetor për njësinë e qeverisjes vendore shkon përtej planifikimit të thjeshtë të të ardhurave dhe shpenzimeve për një vit të caktuar. Buxheti i njësisë së qeverisjes vendore përfaqëson një plan financiar për këshillin NjQV-së dhe taksapaguesit të cilët identifikojnë dhe kuantifikojnë burimet e të ardhurave dhe shpenzimet e projektuara për vitin në vijim me qëllim garantimin e mbarëvajtjes së punës për periudhën e konsideruar.

Buxheti i parë si një plan financiar nënkupton që i gjithë procesi për hartimin e tij duhet të shkojë përtej planifikimit mekanik të të ardhurave dhe shpenzimeve për vitin në vijim dhe miratimit nga këshilli i NjQV-së. Krahas vlerësimeve dhe parashikimeve për të ardhurat dhe shpenzimet, ai duhet të shoqërohet edhe me elementë cilësorë që kanë të bëjnë me orientimin e përgjithshëm të zhvillimit të njësisë së qeverisjes vendore në të ardhmen (vizioni apo objektivat strategjike të saj). Për shembull, është shumë e rëndësishme që një bashki të arrijë të përputhë ato çka përmbahen në dokumentet strategjike zhvillimore me burimet financiare (të kufizuara) në dispozicion.

Në mënyrë të tërthortë, çdo buxhet paraqet (apo duhet të paraqesë) një deklaratë të qëllimeve të komunitetit. Minimalisht, shpërndarja e burimeve financiare ndërmjet funksioneve të ndryshme reflekton njëkohësisht qëllimet e veçanta që qeverisja vendore shpreson të arrijë dhe prioritetet relative të caktuara për çdo qëllim. Përveç kësaj, buxheti pasqyron filozofinë qeverisëse të të zgjedhurve vendorë. Duke programuar fondet për aktivitete të caktuara, duke zvogëluar apo mos financuar funksione të caktuara, politikë-bërësit sinjalizojnë se cilat janë prioritetet/shërbimet që qeverisja vendore do të (ose nuk do të) përpiqet të sigurojë. Planifikimi i shpërndarjes së burimeve financiare në dispozicion përbën në vetvete një përmbledhje të qëllimeve të politikës të miratuara për bashkinë dhe pritshmërive të komunitetit. *Për ta përmbledhur*, buxheti shërben si një deklaratë e qëllimeve të komunitetit në momentin kur dokumenti dhe mesazhi i buxhetit zbulojnë filozofinë e të zgjedhurve vendorë dhe kur arrin të ndërlihdë këtë filozofi me aktivitetet ose shërbimet e propozuara me nevojat dhe pritshmëritë e komunitetit.

Buxheti si një instrument politikë-bërje

Dokumenti i buxhetit në një lloj mënyrë është produkti i procesit të buxhetimit. Meqë ai është një rezultat i prekshëm i vendimeve të politikave vendore, ekziston tundimi për të parë dokumentin e buxhetit si produktin përfundimtar që rezulton pas diskutimeve të gjera me aktorë të ndryshëm. Ashtu si dhe është lartpërmendur, procesi i buxhetit është i vazhdueshëm! Ndaj, buxheti nuk është vetëm një dokument por një instrument efektiv i politikave. Kjo do të thotë dy gjëra: buxheti është një mjet për të bërë të detyrueshëm vendimet e marra në kuadër të politikë-bërjes dhe është dokumenti financiar me anë të të cilit politikat zbatohen. Funksioni i parë realizohet nëpërmjet ndarjes buxhetore të burimeve të qeverisjes vendore. Në këtë drejtim, buxheti përdoret si instrument për përkthimin e qëllimeve të komunitetit, në programe të qeverisjes vendore. Funksioni i dytë, zbatimi në praktikë i politikave, përdor buxhetin për të siguruar që programet e qeverisjes vendore në fakt të adresojnë këto qëllime.

Buxheti si mjet menaxhimi

Është e qartë se qeveria e mirë nuk drejtohet vetë - ajo duhet të menaxhohet. Për arsye të panumërta, qeveria vendore ka qenë e detyruar të "kënaqet me pak". Duke patur parasysh këtë situatë, vetëm pak të zgjedhur vendorë mund të kenë luksin e të rehatuarit dhe formulimit të politikave, më tej tjetërkush angazhohet me aplikimin e tyre. Politikë-bërësi vendor duhet të silllet si një menaxher efektiv. Buxheti është ndoshta mjeti më i rëndësishëm menaxherial në dispozicion të pushtetit vendor. Kjo është arsyeja pse pothuajse gjithçka bën pushteti vendor, pasqyrohet në buxhet dhe të gjitha aktivitetet e qeverisjes vendore duhet të jenë pjesë e buxhetit dhe të financohen prej tij.

2. PROCESI I BUXHETIMIT

Objektivat

Pjesëmarrësit në trajnim:

- janë të informuar për kuadrin ligjor për buxhetimin dhe vlerësimin vendor;
- mund të kuptojnë procesin dhe hapat që duhet të ndërmerren për planifikimin e buxhetit;
- janë të njohur me praktikatat dhe proceset e duhura të buxhetimit;
- janë të vetëdijshëm për rolin e secilit aktor në planifikimin e buxhetit vjetor duke përfshirë përgatitjen, përshtatjen, për shembull, rolin e kryetarit të njësisë së qeverisjes vendore dhe këshillit përkatës, të departamentit të financave, departamentet e linjës, etj.

Pjesëmarrësit inkurajohen të luajnë një rol aktiv në trajnim, sidomos në punët dhe diskutimet e grupit mbi praktikatat e reja buxhetore.

Përmbajtja:

- 2.1 Hyrje në procesin e përgatitjes së buxhetit;
- 2.2 Kuadri ligjor për hartimin e buxhetit në Shqipëri;
- 2.3 Hartimi i PBA-së dhe projektbuxhetit vjetor;
 - 2.3.1 *Grupi i punës dhe kalendari për hartimin e PBA-së;*
 - 2.3.2 *Parashikimi i të ardhurave;*
 - 2.3.3 *Parashikimi i shpenzimeve;*
- 2.4 Hartimi i projekt-buxhetit vjetor;
- 2.5 Lidhja e PBA-së me PSZH-në.

2.1 Hyrje në procesin e përgatitjes së buxhetit

Objekti i njësive të qeverisjes vendore është të kontribuojnë në zhvillimin e qëndrueshëm ekonomik dhe social lokal dhe të garantojnë një cilësi të mirë të shërbimeve publike vendore me çmimin më të ulët të mundshëm për të gjitha kategoritë e tatimpaguesve.

Organizimi i procesit të buxhetimit është parakusht për të operacionalizuar ciklin e manaxhimit financiar publik. Kryetari i njësive të qeverisjes vendore është përgjegjësi i drejtpërdrejtë për planifikimin e procesit të buxhetimit vendor dhe jo vetëm, ashtu si dhe është parashikuar në ligjin nr. 68/2017 “Mbi financat e vetëqeverisjes vendore”, neni 7, citon: “*Kryetari i njësive të qeverisjes vendore i propozon këshillit të njësive, prioritetet strategjike të zhvillimit të njësive, politikën fiskale vendore, programin buxhetor afatmesëm dhe projektbuxhetin vjetor, huamarrjen vendore, si dhe rregulla, procedura ose masa të nevojshme për sigurimin e qëndrueshmërisë së sistemit të manaxhimit financiar të njësive të qeverisjes vendore*”.

Procesi i buxhetimit vendor është kompleks dhe i shoqëruar me përgatitjen e një sërë dokumentesh sipas afateve të përcaktuara në ligj dhe mobilizimin e disa nëpunësve të njësive

së vetëqeverisjes vendore, bazuar në parashikimet e përmbajtura në ligjet për qeverisjen vendore dhe udhëzimin standard për përgatitjen e PBA-së për NjQV-të. Në fazën paraprake të planifikimit, e cila ka një karakter më së shumti organizativ, përfshihet: (i) ngritja e grupit të punës (Grupi për Menaxhim Strategjik, GMS) dhe ngritjen e grupeve të punës tematikë (Ekipet e Menaxhimit të Programeve, EMP); (ii) njohjen me programet buxhetore dhe politikat përkatëse të tyre; (iii) rishikimin e kornizës së përgjithshme fiskale dhe të politikës fiskale vendore (Paketa Fiskale); (iv) renditjen e prioriteteve sipas SKZH-së dhe lidhjen e tyre me funksionet dhe programet buxhetore; (v) zhvillimin dhe paraqitjen për miratim të kalendarit për hartimin e buxhetit. Me miratimin e kalendarit, *“kryetari i njësisë së vetëqeverisjes vendore shpërndan kalendarin e programit buxhetor afatmesëm dhe të buxhetit vjetor tek të gjitha njësitë shpenzuese të njësisë së vetëqeverisjes vendore”*.

Procesi i buxhetimit, në vetvete, përbën një komponent shumë të rëndësishëm në kuadër të ciklit të menaxhimit financiar. Ky cikël konsideron të ardhurat dhe shpenzimet, pavarësisht natyrës dhe burimit të tyre. Plani Strategjik i Zhvillimit (PZZH) apo Strategjia për Zhvillimin e Territorit (si pjesë e Planit të Përgjithshëm Vendor, PPV) mbetet referenca kryesore për t'u konsideruar në kahun e "politikave" dhe "strategjisë". Pas kësaj, planifikimi i të ardhurave rezulton element thelbësor në përcaktimin e burimeve në dispozicion të njësisë së qeverisjes vendore në të dy rastet, afatshkurtër dhe afatmesëm. GMS-ja do të mbështetet në këto parashikime për realizimin e vlerësimeve të tyre mbi tavanet e programit për periudhën e PBA-së, duke marrë në konsideratë nevojat dhe prioritetet e programit, kërkesat për projekte/produkte të reja në periudhën afatmesme. Minimalisht, në prani të një buxheti të kufizuar, ata duhet të përpiqen të ruajnë parametrat e vitit të kaluar (viti bazë). Për më tepër, faza e planifikimit të procesit të buxhetimit përfshin vlerësimin e të ardhurave të njësisë së qeverisjes vendore për periudhën e planifikimit, balancimin e shpenzimeve me të ardhurat dhe shpërndarjen e burimeve ndërmjet programeve në përputhje me qëllimet strategjike dhe nevojat aktuale. Është shumë e rëndësishme që t'i jepet vëmendje proceseve efikase të ofrimit të shërbimit që në momentin e përgatitjes së buxhetit.

2.2 Kuadri ligjor për hartimin e buxhetit në Shqipëri

Kuadri ligjor mbi procesin e buxhetimit vendor përbëhet nga një mori ligjesh, VKM, udhëzimesh ndër të cilët mund të rendisim:

- Ligji nr. 68/2017 *“Për financat e vetëqeverisjes vendore”*;
- Ligji nr. 139/2015 *“Për vetëqeverisjen vendore”*;
- Ligji nr. 9632/2006 *“Për sistemin e taksave vendore në Republikën e Shqipërisë”*, i ndryshuar;
- Ligji nr. 9936/2008 *“Për menaxhimin e sistemit buxhetor në Republikën e Shqipërisë”*;
- Ligji nr. 10296/2010 *“Për menaxhimin financiar dhe kontrollin”*;
- Ligji nr. 9869/2008 *“Për huamarrjen e qeverisjes vendore”*;
- Udhëzimi i Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë (2018) *“Për procedurat standarde për përgatitjen e programit buxhetor afatmesëm të njësive të vetëqeverisjes vendore”*;

- Udhëzimi i Ministrisë së Financave nr. 10/1 i vitit 2017 “Për përgatitjen e buxhetit vendor.”
- Ligje dhe akte nën ligjore të tjera.

Ligji nr. 68/2017 “Për financat e vetëqeverisjes vendore”

Ky ligj përcakton në mënyrë të qartë rregullat, parimet dhe procedurat e financimit të njësive të vetëqeverisjes vendore, përfshirë të ardhurat e veta nga taksat dhe tarifatat vendore, taksat e ndara, transfertat nga Buxheti i Shtetit, si dhe të ardhurat e tjera të parashikuara me ligj; vendos për herë të parë një rregull të mirë përcaktuar për madhësinë dhe mënyrën e ndarjes së transfertave të qeverisjes qendrore të njësitë të vetëqeverisjes vendore; përcakton rregulla për politikën, instrumentet dhe procedurat për menaxhimin e financave publike në nivelin vendor.

Qëllimet e ligjit janë:

- Të sigurojë mënyrën e financimit të njësive të vetëqeverisjes vendore në përputhje me parimet e autonomisë vendore, të sanksionuara në Kushtetutën e Shqipërisë, Kartën Evropiane për Vetëqeverisjen Vendore dhe ligjin për vetëqeverisjen vendore.
- Të garantojë transparencën dhe parashikueshmërinë e transfertave nga qeverisja qendrore për njësitë të vetëqeverisjes vendore.
- Të sigurojë mjaftueshmërinë e burimeve financiare në dispozicion të njësive të vetëqeverisjes vendore për financimin e funksioneve dhe të kompetencave të tyre.
- Të garantojë autonominë fiskale të njësive të vetëqeverisjes vendore, nëpërmjet së drejtës për të vendosur e mbledhur taksa dhe tarifa vendore.
- Të kontribuojë në zhvillimin e qëndrueshëm ekonomik, social dhe territorial, nëpërmjet përcaktimit të një mekanizmi efektiv për ekualizimin fiskal.
- Të vendosë rregulla që sigurojnë disiplinë fiskale, politika të qëndrueshme dhe transparente për menaxhimin e fondeve publike, përfshirë rregulla për parashikimin realist të të ardhurave dhe shpenzimeve vendore.
- Të vendosë rregulla për shpërndarjen e burimeve financiare vendore, në përputhje me prioritetet strategjike dhe nevojat e komuniteteve vendore.
- Të sigurojë që në krijimin dhe shpërndarjen e burimeve financiare vendore të njësive të vetëqeverisjes vendore përshpejtohet dhe realizohet barazia gjinore.
- Të përcaktojë instrumentet dhe procedurat për menaxhimin e financave vendore dhe të rregullojë marrëdhëniet me qeverisjen qendrore në këtë fushë.
- Të sigurojë konsultimin e vazhdueshëm të qeverisjes qendrore me njësitë të vetëqeverisjes vendore, nëpërmjet instrumenteve të përcaktuara të konsultimit, duke analizuar mjaftueshmërinë dhe stabilitetin e burimeve financiare të njësive të vetëqeverisjes vendore për arritjen e qëllimeve të përcaktuara në ligj.

Ligji 139/2015 “Për vetëqeverisjen vendore”

Në vijim të miratimit dhe zbatimit të reformës territoriale dhe administrative, Parlamenti i Republikës së Shqipërisë miratoi Ligjin Nr. 139/2015 “Mbi vetëqeverisjen vendore”, i cili shfuqizoi ligjin nr. 8652/2000 mbi “Mbi organizimin dhe funksionimin e qeverisjes vendore”, të ndryshuar. Ligji rregullon organizimin dhe funksionimin e njësive të vetëqeverisjes vendore në Republikën e Shqipërisë, si dhe përcakton funksionet, kompetencat, të drejtat dhe detyrat e tyre e të organeve përkatëse. Ndër risitë e sjella, mund të përmendim heqjen e funksioneve të përbashkëta dhe ushtrimin e vetëm funksioneve të veta dhe të deleguara. Funksionet dhe kompetencat e veta ushtrohen “...në mënyrë të plotë dhe të pavarur, në përputhje me Kushtetutën, Kartën Evropiane të Autonomisë Vendore dhe ligjet në fuqi” (Neni 22/1); “...duke respektuar politikat kombëtare dhe rajonale” (Neni 22/2); dhe “në rastet kur njësitë e vetëqeverisjes vendore nuk zotërojnë fondet ose mjetet e mjaftueshme për arritjen e standardeve dhe normave kombëtare, qeverisja qendrore u jep atyre mbështetjen e nevojshme financiare” (Neni 22/3).

Hartuar dhe udhëhequr nga principi i subsidiaritetit⁴, Ligji Nr. 139/2015 “Për vetëqeverisjen vendore” transferoi në titull ekskluziv apo të deleguar ushtrimin e një sërë funksionesh, shumë pranë dhe me efekte të rëndësishme dhe të drejtpërdrejta në cilësinë e jetës së komunitetit. Funksionet e deleguara duhet të ushtrohen “...sipas legjislacionit në fuqi” (Neni 22/4) dhe “qeverisja qendrore siguron mjete dhe burime financiare të mjaftueshme për të ushtruar këto funksione në mënyrën dhe në atë nivel ose standard, i cili është përcaktuar me ligj” (Neni 22/5). Gjithashtu, qeveritë vendore kanë hapësirë, me iniciativën e tyre, të mobilizojnë burime financiare shtesë “...me synim ngritjen në nivel më të lartë të shërbimit në interes të bashkësisë” (Neni 30).

Ligji nr. 9632/2006 “Për sistemin e taksave vendore në RSH”, i ndryshuar

Ligji nr. 9632/2006 “Për sistemin e taksave”, i ndryshuar, ka për qëllim përcaktimin e rregullave për mënyrën e ushtrimit të të drejtave dhe të detyrave nga organet e qeverisjes vendore, për vendosjen e taksave vendore, mbledhjen dhe administrimin e tyre. Ndryshimet më të fundit në këtë ligj u aplikuan me ligjin nr. 142/2015, ku ndër të tjera mund të përmendim: futjen e taksës mbi pasuritë e paluajtshme të kategorisë “truall”, ndryshimet në shkallën tatimore të aplikueshme mbi fitimin e tatueshëm për biznesin e vogël, shfuqizimin e taskës për zënieën e hapësirave publike dhe kalimin e saj në tarifë etj..

Ligji nr. 9869/2008 “Për huamarrjen e qeverisjes vendore”

Ligji nr.9869, datë 4.02.2008 “Për Huamarrjen e Qeverisjes Vendore” synon zgjerimin e autonomisë vendore, nëpërmjet rregullimit të huamarrjes nga njësitë e qeverisjes vendore dhe krijimit të hapësirës dhe rregullave të përshtatshme, që sigurojnë një proces transparent

⁴ “Subsidiariteti” është parimi i kryerjes së funksioneve dhe ushtrimit të kompetencave në një nivel qeverisjeje sa më pranë komunitetit, duke pasur parasysh rëndësinë dhe natyrën e detyrës, si dhe kërkesat e efikasitetit dhe ekonomisë.

huamarrjeje, në përputhje me politikat e zhvillimit në tërësi dhe që garanton stabilitetin makroekonomik dhe besueshmërinë e institucioneve publike në tregjet financiare. Ligji i jep mundësi njësisve të qeverisjes vendore të marrin hua afatgjatë ose afatshkurtër për të financuar shpenzimet kapitale, rifinancim të huasë afatgjatë si dhe financimin e mungesave të përkohshme të likuiditetit. Huaja mund të merret me interes fiks ose të ndryshueshëm, në monedhë vendase ose të huaj, si dhe detaje të tjera. Në të gjitha rastet e marrjes së huasë afatgjatë, vendimin e merr këshilli bashkiak me shumicën e votave të anëtarëve dhe në një mbledhje të hapur për publikun. Ministria e Financave vihet në dijeni brenda dhjetë ditëve nga miratimi i vendimit dhe në rastin e huasë afatgjatë, NjQV-ja merr konfirmimin e Ministrisë lidhur me respektimin e procedurave ligjore si dhe respektimin e kufizimeve të borxhit. Njësia e qeverisjes vendore merr hua afatshkurtër, në përputhje me vendimin në parim të këshillit të saj, për buxhetin e kësaj njësie për vitin aktual fiskal. Brenda kufizimit të lejuar nga ky ligj, për borxhin afatshkurtër, këshilli përcakton kufirin konkret, brenda të cilit, gjatë zbatimit të buxhetit, kryetari i NjQV-së është i autorizuar të marrë hua afatshkurtër, rast për rast.

Ligji 9936/2008 “Për menaxhimin e sistemit buxhetor në Republikën e Shqipërisë”

Ligji 9936/2008 “Për manaxhimin e sistemit buxhetor në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar, rregullon sistemin buxhetor në Republikën e Shqipërisë, strukturën, parimet dhe bazat e procesit buxhetor, marrëdhëniet financiare ndërqeveritare dhe përgjegjësitë për zbatimin e legjislacionit buxhetor në tërësi. Ligji zbatohet nga njësitë e qeverisjes së përgjithshme në të gjitha fazat e procesit buxhetor: (i) përgatitjen, shqyrtimin dhe miratimin e buxhetit; (ii) zbatimin, ndjekjen dhe rishikimin e buxhetit; (iii) të drejtat dhe kufizimet për huamarrjen, garancitë, si dhe format e tjera, të rrjedhura prej tyre; (iv) kontrollin, kontabilitetin, raportimin, inspektimin dhe auditimin e buxhetit.

Parimet e funksionimit të sistemit buxhetor në Shqipëri janë: (i) transparenca, parashikueshmëria, gjithë-përfshirja, uniteti dhe universaliteti në manaxhimin e sistemit buxhetor e të fondeve speciale; (ii) disiplina fiskale, në përputhje me stabilitetin makroekonomik dhe zhvillimin e qëndrueshëm ekonomik dhe social; (iii) shpërndarja e burimeve, në përputhje me objektivat strategjike të Këshillit të Ministrave; (iv) përdorimi ekonomik, eficient dhe efektiv i burimeve publike; (v) përgjegjësi të qarta për menaxhimin operacional; (vi) respektimi me rreptësi i tërësisë së procesit; (vii) barazia gjinore, e cila i referohet situatës ku burri dhe gruaja gëzojnë mundësi dhe qasje të barabartë në të drejta dhe përfitime të së njëjtës natyrë.

Udhëzimi i Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë (2018) “Për procedurat standarde të përgatitjes së programit buxhetor afatmesëm të njësisve të vetëqeverisjes vendore”

Udhëzimi i Ministrisë së Financave nr. 8/2012 “Për procedurat standarde të përgatitjes së programit buxhetor afatmesëm të njësisve të vetëqeverisjes vendore” shërben si udhëzim i përhershëm për përgatitjen e programit buxhetor afatmesëm. Në zbatim të ligjit nr. 9936/2008 “Për manaxhimin e sistemit buxhetor në Republikën e Shqipërisë” dhe të këtij udhëzimi të

përhershëm, Ministri i Financave dhe Ekonomisë nxjerr udhëzime vjetore për hartimin e kërkesave buxhetore afatmesme ku përcaktohen kryesisht tavanet e shpenzimeve të miratuara me vendim të Këshillit të Ministrave për programin buxhetor afatmesëm respektiv, si dhe afatet kohore për përgatitjen dhe paraqitjen e këtyre kërkesave.

Ligji 10296/2010 “Për menaxhimin financiar dhe kontrollin”

Ky ligj përcakton parimet, rregullat, procedurat, strukturat administrative dhe metodat për funksionimin e menaxhimit financiar dhe kontrollit në njësitë e sektorit publik të Republikës së Shqipërisë, si dhe përgjegjësitë manaxheriale për planifikimin, zbatimin, kontrollin e buxhetit, kontabilitetin dhe raportimin. Qëllimi i këtij ligji është që të sigurojë një përdorim eficient, efektiv dhe ekonomik, të burimeve financiare publike, duke respektuar parimet e transparencës dhe legjitimitetit, si dhe shmangien e abuzimit, keqpërdorimit dhe vjedhjes së pronës. Ligji aplikohet në mënyrë uniforme për të gjitha njësitë e qeverisjes së përgjithshme; shoqëritë tregtare, organizatat jofitimprurëse dhe autoritetet e përbashkëta, të cilat zotërohen, kontrollohen, financohen ose garantohen financiarisht nga një njësi e qeverisjes së përgjithshme; njësi të tjera që shpenzojnë fonde publike, sipas një marrëveshjeje ndërkombëtare.

2.3 Hartimi i PBA-së dhe projekt-buxhetit vjetor

Bazuar në legjislacionin vendas në fuqi, përgatitja e projekt-buxhetit vjetor vjen si detajim i vitit të parë të planit buxhetor afatmesëm. Pra, përgatitja e buxhetit vjetor është pjesë përbërëse e procesit të hartimit të PBA-së. Më qëllim krijimin e një kornize më të qartë shkurtimisht do të trajtojmë hapat e ndjekur në hartimin e planit buxhetor afatmesëm ashtu si dhe është detajuar në ligjin nr. 68/2017 “Mbi financat e vetëqeverisjes vendore”. Gjithashtu do të konsiderojmë dhe sa parashikuar në udhëzimin e MFE mbi procedurat standarde për hartimin e PBA-së për njësitë e vetëqeverisjes vendore.

2.3.1 Grupi i punës dhe kalendari për hartimin PBA-së

Në procesin e hartimit të PBA-së, kryetari/titullari i njësisë së qeverisjes vendore ndihmohet nga nëpunësi autorizues në cilësinë e koordinatorit të Grupit për Menaxhimin Strategjik (GMS) dhe nëpunësi zbatues në cilësinë e sekretarit të këtij grupi.

Kush është nëpunësi autorizues, nëpunësi zbatues?

Udhëzimi i MFE (2018) “Për procedurat standarde të përgatitjes së programit buxhetor afatmesëm të njësisë të vetëqeverisjes vendore” në pikën 21/c citon “Kryetari i njësisë së vetëqeverisjes vendore, si rregull, është Nëpunësi Autorizues i njësisë së vetëqeverisjes vendore, i cili është përgjegjës për zbatimin e menaxhimit financiar dhe kontrollit në të gjitha strukturat dhe programet buxhetore, duke përfshirë planifikimin, zbatimin, monitorimin e kontrolleve të risqeve të lidhura me zbatimin e buxhetit, kontabilitetin dhe raportimin financiar, si dhe përgjegjës për miratimin dhe ndjekjen e rregullave dhe procedurave pjesë e procesit të

hartimit të kërkesave buxhetore në përputhje me kërkesat e këtij udhëzimi standard dhe udhëzimeve vjetore të përgatitjes së programit buxhetor afatmesëm.”

Kryetari i njësisë së qeverisjes vendore “*mund ta delegojë këtë kompetencë, me shkrim tek një nga zëvendëskryetarët e njësisë së vetëqeverisjes vendore*”.

Nëpunësi autorizues është dhe **koordinatori** i Grupit për Menaxhim Strategjik. Krahas nëpunësit autorizues të njësisë, sipas udhëzimit standard për hartimin e PBA-së, “*është punonjësi i administratës së njësisë së vetëqeverisjes vendore, i nivelit më të lartë drejtues për financat brenda njësisë së vetëqeverisjes vendore i cili caktohet nga nëpunësi autorizues dhe ka varësi direkte prej tij. Në varësi të pozicionit ku është punësuar, në administratën qendrore të njësisë së vetëqeverisjes vendore ose në njësinë shpenzuese (të varësisë) ai raporton direkt tek nëpunësi autorizues i njësisë së vetëqeverisjes vendore ose tek nëpunësi autorizues i nivelit të dytë. Në procesin e hartimit të PBA-së, nëpunësi zbatues ka rolin e sekretarit të GMS-së të NjQV-së.*

Nga ana operationale, procesi fillon me ngritjen e grupit të punës për këtë qëllim apo GMS-së dhe Ekipit të Menaxhimit të Programeve (EMP). GMS-ja dhe EMP-ja mund të ngrihen me një urdhër të brendshëm të nëpunësit autorizues të njësisë së qeverisjes vendore ose mund të konsistojnë në dy urdhra të ndryshëm. Krahas zbatimit të kërkesave ligjore procedurale për organizimin e punës për hartimin e dokumenteve buxhetore, rëndësi të veçantë paraqet përbërja e GMS-së. Bazuar në sa parashikuar në pikën nr. 30 të udhëzimit për procedurat standarde të hartimit të PBA-së të NjQV-së, varësisht organizmit të NjQV-së GMS duhet të ketë në përbërjen e tij anëtarë të (në terma orientues dhe jo shterues):

- Strukturës përgjegjëse për zhvillimin ekonomik;
- Strukturës përgjegjëse për buxhetin dhe financën;
- Strukturës përgjegjëse për planifikimin urban;
- Strukturës përgjegjëse për shërbimet publike;
- Strukturës përgjegjëse për taksat dhe tarifat vendore;
- Strukturës përgjegjëse për arsimin dhe kulturën;
- Strukturës përgjegjëse për bujqësinë dhe shërbimet veterinare, tregjeve etj;
- Strukturës përgjegjëse për mbrojtjen nga zjarri dhe shpëtimi;
- Strukturës përgjegjëse për shërbimet sociale dhe shoqërore etj;

Detyrë e koordinorit të GMS-së është të udhëzojë anëtarët e ekipeve të menaxhimit të programeve përsa i përket prioriteteve të ndjekura nga bashkia, të cilat duhet të konsiderohen në kuadrin e e përgatitjes së kërkesave buxhetore.

Gjatë të gjithë procesit të hartimit të PBA-së dhe projekt-buxhetit vjetor, GMS-ja duhet të ketë parasysh disa parime themelore:

- Të ardhurat duhet të parashikohen duke përdorur përjasje objektive dhe në mënyrë transparente ashtu si dhe shpjeguar në anekset e PBA-së. Të gjitha kategoritë e të ardhurave duhet të jenë të përfshira në buxhet.
- Dokumenti i PBA-së duhet të jetë i plotë dhe të mbulojë të gjitha fondet e shpenzuara nga bashkia;
- Dokumenti duhet të hartohet në një formë lehtësisht të kuptueshme nga lexuesi, qoftë anëtar i këshillit vendor qoftë qytetar i thjeshtë pasi ai është një instrument komunikimi me publikun, shumë i rëndësishëm (shiko tabelën 1 dhe tabelën 2);
- Përgatitja e buxhetit (në veçanti identifikimi i prioriteteve) duhet të rezultojë nga një proces konsultimi publik i gjerë: dëgjesat publike organizohen për paketën fiskale nga njësisia përkatëse në bashki dhe gjatë procesit të planifikimit të shpenzimeve me qëllim marrjen e reagimeve dhe sugjerimeve përpara se buxheti të miratohet;
- Këshilli i njësisë së qeverisjes vendore, nëpërmjet komisioneve përkatëse, duhet të luajë një rol aktiv në kontrollin e shpenzimeve;
- Buxheti i propozuar duhet të mundësojë ofrimin e shërbimeve publike në mënyrën më të mirë të mundshme për komunitetin;
- Projektet e investimeve duhet të organizohen në fisha dhe të përmbajnë informacion të saktë mbi koston për realizimin e tyre dhe kohëzgjatjen në kohë, koston për mirëmbajtjen në kohë dhe sa ato janë në linjë me objektivat strategjike zhvillimore afatgjatë.

Shembull 1. Urdhër i kryetarit të NjQV-së për krijimin e GMS-së dhe EMP-së

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
BASHKIA BORA

Adresa: Rruga “ Skënderbeu”, Bora Bora Tel/Fax: +355223366555558

Urdhër

nr. ____ datë __/__/2017

Lënda: Për ngritjen e Grupit për Menaxhim Strategjik (GMS) dhe Ekipeve të Menaxhimit të Programeve (EMP)

Mbështetur në ligjin nr. 139/2015 “Për vetëqeverisjen vendore”, ligjin nr. 9936/2008 “Për menaxhimin e sistemit buxhetor në Republikën e Shqipërisë”, ligjin nr. 10296/2010 “Për menaxhimin financiar dhe kontrollin”, ligji nr. 68/2017 “Për financat e vetëqeverisjes vendore” dhe Udhëzimi i Ministrisë së Financave nr. 8/2012 “Për procedurat standarde të përgatitjes së programit buxhetor afatmesëm” dhe Udhëzimit të Ministrisë së Financave nr.10/1, 2017 “Për përgatitjen e buxhetit vendor”,

Urdhëroj:

1. Ngritjen e Grupit për Menaxhim Strategjik (GMS) për hartimin e PBA-së 2018-2020, për Bashkinë Bora, të përbërë si më poshtë

- *Emër Mbiemër (Kryetar)*
- *Emër Mbiemër (Anëtar)*
- *Emër Mbiemër (Anëtar)*
- *Emër Mbiemër (Anëtar)*
- *Emër Mbiemër (Anëtar)*
- *Emër Mbiemër (Anëtar)*
- *Emër Mbiemër (Anëtar)*
- *Emër Mbiemër (Anëtar)*
- *Emër Mbiemër (Anëtar)*
- *Emër Mbiemër (Anëtar)*
- *Emër Mbiemër (Anëtar)*

2. Ngritjen e Ekipeve të Menaxhimit të Programeve (EMP) për hartimin e PBA-së 2018-2020, për Bashkinë Bora të përbërë si më poshtë:

EMP 1. “.....” i përbërë nga:

- *Emër Mbiemër (Kryetar)*
- *Emër Mbiemër (Anëtar)*
- *Emër Mbiemër (Anëtar)*
-

EMP 2. “.....” i përbërë nga:

- *Emër Mbiemër (Kryetar)*
- *Emër Mbiemër (Anëtar)*
- *Emër Mbiemër (Anëtar)*
-

EMP 3. “.....” i përbërë nga:

- *Emër Mbiemër (Kryetar)*
- *Emër Mbiemër (Anëtar)*
- *Emër Mbiemër (Anëtar)*
-

EMP 4. “.....” i përbërë nga:

- *Emër Mbiemër (Kryetar)*
- *Emër Mbiemër (Anëtar)*
- *Emër Mbiemër (Anëtar)*
-

Për zbatimin e këtij Urdhëri ngarkohet Grupi për Manaxhim Strategjik dhe Ekippet e Menaxhimit të Programeve të Bashkisë Bora.

Ky urdhër hyn në fuqi menjëherë.

KRYETARI I BASHKISË BORA

ERBLIN BORA

Pas një pune paraprake të zhvilluar nga GMS-të dhe EMP-të, kryetari i njësisë së qeverisjes vendore dërgon për miratim në këshillin përkatës kalendarin për hartimin e programit buxhetor afatmesëm dhe të buxhetit vjetor, bazuar në udhëzimin e Ministrit të Financave dhe Ekonomisë për procedurat standarde për përgatitjen e programit buxhetor afatmesëm të njësisë së qeverisjes vendore. Ky kalendar duhet të miratohet nga këshilli i njësisë së qeverisjes vendore jo më vonë se data 31/12 dhe hyn në fuqi ditën e parë të çdo viti buxhetor. Pas miratimit nga këshilli i njësisë së qeverisjes vendore, kalendari për hartimin e dokumenteve buxhetore shpërndahet tek të gjitha njësitet shpenzuese përkatëse.

Shembull 2. Kalendarin për përgatitjen e PBA-së

Aktiviteti	Përgatitet nga:	Miratohet nga:	Afati:
Kalendarin për hartimin e PBA-së dhe projektbuxhetit vjetor	Kryetari i NjQV-së	Këshilli i NjQV-së	Deri më 31 Dhjetor Viti (t) (<i>hyn në fuqi në datë 01/01 të vitit pasardhës viti (t+1)</i>)
Vlerësimet dhe parashikimet e të ardhurave	Paraqitet nga Kryetari i NjQV-së	Këshilli i NjQV-së	31/01/Viti (<i>miratohet nga KB brenda 01/03/ Viti (t)</i>)
Tavanet përgatitore të shpenzimeve të PBA-së në nivel programi buxhetor	Propozohen nga Kryetari i NjQV-së	Këshilli i NjQV-së	01/03/Viti dhe duhet të miratohen brenda 15/03/ Viti (t)
Udhëzim i brendshëm për përgatitjen e PBA-së me tavanet buxhetore të miratuara për çdo program dhe shpërndarje e tij tek njësitet shpenzuese	GMS & EMP & Drejtoritë/Departamentet përkatëse	Kryetari i NjQV-së	5 ditë nga miratimi i tavanëve përgatitore - data 20/03/ Viti (t)
Përgatitja e kërkesave buxhetore brenda tavanëve përgatitorë dhe argumentimi për fonde shtesë.	EMP-të & Drejtoritë/Departamentet përkatëse		Gjatë muajit prill të Vitit (t)

Përgatitja e tavaneve përfundimtare	Kryetari i NjQV-së	Këshilli i NjQV-së	Në muajin Korrik dhe miratohen nga Këshilli i NjQV-së brenda 20/07/ Viti (t)
Udhëzimin plotësues për përgatitjen e buxhetit të njësisë dhe e shpërndan tek të gjitha njësitë shpenzuese	Kryetari i NjQV-së	Kryetari i NjQV-së	5 ditë nga miratimi tavaneve përfundimtare – datë 25/07/ Viti (t)
Njësitë shpenzuese përgatitin dhe paraqesin kërkesat buxhetore brenda tavaneve përfundimtare	EMP & GMS		01/08/ Viti (t)
Hartimi i dokumentit të parë të PBA-së	Kryetari i NjQV-së	Kryetari i NjQV-së	30/05/Viti (t)
Dërgimi në MFE i dokumentit të PBA-së	Kryetari i NjQV-së		01/06/Viti (t)
MFE dërgon opinionin e saj në lidhje me PBA-në tek NjQV-ja	MFE		20/06/Viti (t)
PBA-ja së bashku me opinionin e MFE-së dërgohet për miratim në këshillin e njësisë.	Kryetari	Këshilli i NjQV-së	20/06/Viti (t)
Miratimi i PBA-së		Këshilli i NjQV-së	30/06/Viti (t)
Publikimi i PBA-së	Kryetari i NjQV-së		05/07/Viti (t)
Udhëzimi plotësues për rishikimin e PBA-së	MFE	MFE	10/07/Viti (t)
Takime konsultuese me publikun			1 – 15/09/Viti (t)
Rishikim PBA-ja dhe ri-dërgim në MFE	NjQV-ja		15/09/Viti (t)
MFE organizon seanca konsultimi me MFE	MFE		05/10/Viti (t)
MFE dërgon opinionin	MFE		20/10/Viti (t)

përfundimtar tek njwsia vendore			
Miratimi i PBA-së dhe projekt – buxhetit vjetor	Kryetari i NjQV-së	Këshilli i NjQV-së	30/11/ Viti (t) dhe miratohet brenda datës 25/12/Viti (t)
Publikimi i PBA-së, buxhetit vjetor dhe materialeve shoqëruese	Kryetari i NjQV-së		31/12/Viti (t)

Me krijimin e grupit të punës (GMS dhe EMP) sukcesi në hartimin e një dokumenti të mirë të PBA-së, në përputhje me legjislacionin në fuqi dhe në respekt të afateve kohore, do të varet shumë nga menaxhimi i përgjithshëm i procesit, sjellja dhe reputacioni i aktorëve të përfshirë, mënyra e organizimit të punës, ndarja e roleve dhe e përgjegjësive dhe ndjekja e hapave të parashikuara në ligj.

Sa më i hapur dhe gjithëpërfshirës procesi, aq më i lartë probabiliteti i hartimit të një dokumenti të mirë të PBA-së.

2.3.2 Parashikimi të ardhurave

Politika fiskale e ndjekur nga njësia e vetëqeverisjes vendore formulohet dhe paraqitet në dokumentin e quajtur "Paketa Fiskale". Ai mund të jetë një dokument ekzistues dhe me vendim përkatës të këshillit të njësisë së vetëqeverisjes vendore aplikohen ndryshime sipas propozimeve. Në këtë dokument jepen në mënyrë të detajuar, niveli i aplikuar i taksave dhe tarifave vendore, procedurat dhe autoritetet kompetente për mbledhjen e tyre, afatet për pagesat dhe lehtësirat përkatëse etj..

Parakusht për fillimin e punës për hartimin e dokumentit të PBA-së dhe të projektbuxhetit vjetor, është përgatitja e parashikimeve afatmesme për të ardhurat e njësisë së qeverisjes vendore. Për këtë qëllim, **në fillim të vitit (brenda datës 31 janar)** struktura përkatëse brenda njësisë së qeverisjes vendore përgatit dhe paraqet për miratim në këshill raportin për vlerësimet dhe parashikimet afatmesme të të ardhurave. Në këtë raport përfshihen të dhënat faktike mbi të ardhurat në dy vitet para vitit buxhetor; të ardhurat e planifikuara në vitin buxhetor dhe parashikimet për ecurinë e të ardhurave në tre vitet e ardhshme.

Nga ana përmbajtësore, në raportin mbi të ardhurat realizohet një analizë e prirjeve historike të të ardhurave në kohë, gjë që lehtëson parashikimin e tyre. Përsa i përket fondeve të transferuara nga qeveria qendrore si transfertat të kushtëzuara apo të pakushtëzuara duhet ti referohemi udhëzimeve specifike të nxjerra nga Ministria e Financave.

Sa më të sakta të jenë parashikimet për të ardhurat në tre vitet në vijim, aq më i lehtë do të jetë procesi i përgatitjes së tavanëve të shpenzimeve për secilin prej programeve të konsideruara. Për pasojë, kjo do të lehtësojë edhe detajimin e mëtejshëm të shpenzimeve duke minimizuar

nevojën për rishikime. Një aspekt tjetër i cili adresohet në fazë është dhe mundësia për të evidentuar mospërputhje mes të ardhurave dhe shpenzimeve të parashikuara dhe për të inkurajuar NjQV-të për të marrë masa për mbylljen e hendekut të parashikuar.

Që raporti të marrë rëndësinë e duhur dhe të mos jetë thjesht një dokument planifikimi dhe nisur nga sa është parashikuar ligjërisht, duhet që të përfshihen në të detaje mbi:

- metodologjinë e aplikuar në realizimin e parashikimeve afatmesme të të ardhurave (në total dhe sipas kategorive);
- analiza mbi efektin e ndryshimeve të mundshme të politikës fiskale të ndjekur nga njësia e qeverisjes vendore apo të propozimeve të reja;
- analiza e risqeve për realizimin e të ardhurave dhe ndryshimin e politikave si dhe mundësia apo mënyra e përballimit të tyre.

Me miratimin e ligjit nr. 68/2017 “Për financat e vetëqeverisjes vendore” qartësohet përfundimisht edhe debati mbi mënyrën e planifikimit të të ardhurave: parashikim në bazë të popullsisë rezultuese nga zyrat e gjendjes civile apo bazuar në të ardhurat faktike të mbledhura nga njësia e qeverisjes vendore. Përkatësisht, në nenin 5 të ligjit të lartpërmendur citohet: “në hartimin e buxhetit vjetor dhe të programit buxhetor afatmesëm njësitë e vetëqeverisjes vendore bazohen në **parashikime realiste të të ardhurave dhe shpenzimeve faktike të viteve të mëparshme**”. Qartësuar ky detaj, në parashikimin e të ardhurave njësitë e qeverisjes vendore mund të përdorin metoda të ndryshme parashikimi. Shkurtimeisht disa nga metodat e përdorura për parashikimin e të ardhurave janë:

- **Parashikim të ardhurash bazuar në gjykimin e ekspertit.** Kjo metodë bazohet në gjykimin e ekspertit/ekspertëve të fushës për ecurinë e variabëlit që synohet të parashikohet. Ndonëse subjektive si metodë, ajo ka kosto të ulëta dhe mund të prodhojë parashikime të mira. Parakusht për realizimin dhe pranimin e një parashikimi me këtë metodë është besueshmëria, përvoja, ekspertiza dhe njohuria që eksperti/ekspertja ka me tendencat e të ardhurave dhe shpenzimeve.
- **Parashikime të realizuara në bazë të analizës së prirjeve kryesore.** Kjo teknikë aplikohet duke analizuar prirjen historike të një variabëli dhe duke aplikuar norma rrije të ngjashme për periudhën objekt parashikimi. Analiza e prirjeve historike kërkon njohuri statistikore, gjë që shpesh nuk është e mundur në kontekstin e njësive të qeverisjes qendrore. Gjithashtu, kuadri fiskal i aplikuar duhet të jetë i pandryshueshëm ose ndryshimet e tij të jenë të parashikueshme. Shpesh, krahas vlerësime të prirjes historike realizohet edhe një gjykim eksperti për një parashikim më të saktë.
- **Parashikimi me modele statistikore – ekonometrike.** Ndërtimi dhe përdorimi i modeleve statistikore – ekonometrike është një mënyrë relativisht më e komplikuar se ato lartpërmendur. Modelet lidhin ndryshoren që kemi interes të parashikojmë me një

sërë variabëlsh të tjerë ekzogjene. Avantazhi i kësaj metode qëndron në konsiderimin e njëkohshëm apo të diferencuar të më shumë se një faktori njëkohësisht. Nga ana tjetër, këto lloj modelesh kërkojnë seri kohore të gjata, pa thyerje strukturore dhe koherente. Përdorimi i kësaj kategorie modelesh përdoret për parashikimin e treguesve të ndryshëm makroekonomikë si inflacioni, rritja ekonomike, normat e interesit etj. Nga ana praktike dhe referuar kontekstit, nuk vlerësohet të jenë të aplikueshëm. Kjo për mungesë të serive kohore të shtrira në kohë dhe për mungesën e kapaciteteve njerëzore të dedikuara.

- **Parashikime të thjeshta të bazuara në tregues të njohur si numri popullsisë, familjeve, bizneseve.** Kjo është dhe teknika gjerësisht e përdorur nga njësitë e qeverisjes vendore. Praktikisht parashikimi i të ardhurave realizohet duke bërë veprime të thjeshta matematikore me disa tregues në dispozicion. Kjo mënyrë është e thjeshtë, variablat janë në kontrollin e njësisë vendore.
- **Përdorimi i skenarëve.** Përdorimi i metodës së skenarëve për parashikimin e të ardhurave lejon adresimin deri diku të paqartësive që na rrethojnë. Në ndërtimin e skenarëve merren për bazë tre hipoteza për zhvillimet në të ardhmen: hipoteza e një skenari optimist (çdo gjë do të shkojë mirë), hipoteza e një skenari pesimist (çdo gjë do të shkojë keq) dhe hipoteza e një skenari realist (bazuar në gjykimet e ekspertëve dhe eksperiencën ndër vite).

Të gjitha parashikimet për të ardhurat duhet të realizohen në terma nominalë (me çmime sot) pasi edhe PBA-ja paraqitet në terma nominalë. Pavarësisht mënyrës së zgjedhur për realizimin e parashikimeve, është shumë e rëndësishme analiza në kohë e të ardhurave faktike si dhe evidentimi i arsyeve të realizimit apo mos realizimit të tyre.

Asnjë nga mënyrat e parashikimit të të ardhurave nuk është garanci për parashikime të mira, ku parashikime të mira quhen ato sa më pranë vlerave reale të variabëlsh të observuar. Zgjedhja e mënyrës së aplikuar do të varet shumë nga konteksti, fusha në të cilën aplikohet dhe kontrolli që mund të ketë njësia mbi variabëlsh, kontekstit në të cilin operojmë, kapacitetet teknike të burimeve njerëzore në dispozicion dhe nga një pafundësi faktorësh jashtë sferës së kontrollit të secilit prej nesh. Ndaj, zgjedhja sesi do të kryhen parashikimet, për sa kohë nuk ka detyrim ligjor për metodën e përdorur, mbetet subjekt i zgjedhjes së ekspertit.

Instrumenti i Planifikimit Financiar (IPF) i propozuar nga DLDP, vjen me një karakteristikë të përbrendësuar e cila tregon prirjen në kohë për secilin nga burimet e të ardhurave bazuar në metodologjinë statistikore të zbutjes eksponenciale. Për më tepër, ai tregon intervalet e besueshmërisë prej 80% brenda të cilit mund të supozohet që parashikimet do të materializohen brenda tre viteve të ardhshme me probabilitet prej 80%, nëse nuk presim të ketë ndryshime të mëdha. Sigurisht, është gjithmonë e mundur të bëjmë parashikime që devijojnë nga prirja e përgjithshme dhe që mund të dalin jashtë intervaleve të besueshmërisë. Në prani të një ndodhie të tillë, IPF sinjalizon për devijimin nga intervalet e besueshmërisë dhe në këto raste duhet të

jepen arsytetime të forta. Manuali i IPF përfshin informacione të detajuara mbi mënyrën si kjo karakteristikë mund të përdoret për të mbështetur parashikimet e të ardhurave.

Udhëzimi plotësues i Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë nr. 6/1, datë 28/02/2018 “Për përgatitjen e buxhetit vendor” në anekset e tij përmban manualin shpjegues për përdorimin e IPF dhe formatin bazë për hartimin e relacionit shoqërues të programit buxhetor afatmesëm 2019-2021. Në kapitullin e katërt të këtij relacioni mbi informacionin financiar, përfshihet dhe tabela e të ardhurave sipas burimeve (tabela në faqen F1 të IPF). Pavarësisht se cila është metoda e ndjekur për realizimin e parashikimeve, tabela e të ardhurave duhet të rezultojë si më poshtë vijon dhe duhet të shoqërohet me përshkrimin e faktorëve ndikues në rritjen apo uljen e të ardhurave.

Tabelë 1. Klasifikimi i të ardhurave sipas burimeve

		n-2	n-1	n	n+1	n+2	n+3
A	TË ARDHURA NGA BURIME TË VETA						
A1.	Të ardhura nga taksat						
A1.1	Taksa vendore mbi veprimtarinë ekonomike të biznesit të vogël						
A1.2	Taksa mbi pasurinë e paluajtshme						
A1.2.1	<i>Taksa mbi ndërtesat</i>						
A1.2.2	<i>Taksa mbi tokën bujqësore</i>						
A1.2.3	<i>Taksa mbi truallin</i>						
A1.3	Taksa vendore mbi veprimtarinë e shërbimit hotelier						
A1.4	Taksa e ndikimit të infrastrukturës nga ndërtimet e reja						
A1.5	Taksa e tabelës						
A1.6	Taksa vendore mbi të ardhurat vetjake, taksa mbi të ardhurat e krijuara nga dhuratat, trashëgimitë, testamentet ose lotaritë vendore;						
A1.7	Taksa të përkohshme						
A2.	Të ardhura nga taksat e ndara						
A2.1	Taksa e kalimit të së drejtës së pronësisë për pasurinë e paluajtshme për individë, personat fizikë dhe juridikë;						
A2.2	Taksa vjetore për qarkullimin e mjeteve të përdorura						
A2.3	Renta minerare						
A2.4	Tatimi mbi të ardhurat personale						
A2.5	Të tjera						
A3.	Të ardhura nga tarifat						
A3.1	Tarifa për mbledhjen dhe largimin e mbetjeve						
A3.1.1	<i>Familje</i>						
A3.1.2	<i>Institucione</i>						
A3.1.3	<i>Biznese</i>						
A3.2	Tarifë për ndriçimin publik						
A3.2.1	<i>Familje</i>						
A3.2.2	<i>Institucione</i>						
A3.2.3	<i>Biznese</i>						
A3.3	Tarifë për gjelbërimin						
A3.3.1	<i>Familje</i>						
A3.3.2	<i>Institucione</i>						
A3.3.3	<i>Biznese</i>						
A3.4	Tarifë për shërbimet administrative bashkiake						
A3.4.1	<i>Tarifë për shërbime administrative</i>						
A3.4.2	<i>Tarifë për leje, licenca dhe autorizime</i>						
A3.4.3	<i>Tarifë për zhvillimin e territorit dhe kontrollin</i>						
A3.4.4	<i>Tarifë për therjen e bagëtive/veterineri</i>						
A3.4.5	<i>Tarifë për licencat e transportit</i>						
A3.4.6	<i>Tarifë për licencat prodhimit dhe tregtimit të naftës</i>						
A3.4.7	<i>Tarifë për përdorimin e pyjeve dhe kullotave</i>						
A3.4.8	<i>Tarifë për përdorimin e zjarrfikëses</i>						
A3.4.9	<i>Tarifë për depozitim mbetjesh në landfill</i>						
A3.4.10	<i>Tarifë për linjat e komunikimit tokësor (telefon, energji, tv kabllor, internet)</i>						
A3.4.11	<i>Tarifë për dokumente tenderi</i>						
A3.5	Tarifa për zënien e hapësirës publike dhe të fasadave ⁵						

⁵ Tabela 1 ndjek ngushtësisht klasifikimin e të ardhurave vendore bazuar në ligjin nr. 68/2017 “Për financat e vetëqeverisjes vendore” dhe ligjin nr. 9632/2006 “Për sistemin e taksave vendore” të ndryshuar. Në FPT kjo taksë është e përmblodhur në një rresht.

A3.5.1	Tarifë për zënien e hapësirës në zonat publike ose para mjediseve të biznesit, për qëllime biznesi, përfshirë këtu tavolinat jashtë për bare dhe restorante							
A3.5.2	Tarifë për përdorimin e tabelave të reklamave							
A3.5.3	Tarifë për zënien e hapësirave të parkimit për mjetet motorike							
A3.5.4	Tarifë për zënien e sipërfaqeve për kamping, ngritje tendash dhe mjetesh të tjera për përdorim të përkohshëm							
A3.5.5	Tarifë për zënien e brigjeve ujore për biznes dhe qëllime të tjera							
A3.5.6	Tarifë për mbajtjen dhe përdorimin e pajisjeve e të mjeteve të lundrimit dhe objekteve të tjera në det, lumenj ose liqene							
A3.5.7	Tarifë për mbajtjen dhe përdorimin e barkave e të platformave pluskuese, përjashtuar këtu barkat që përdoren nga organizatat e angazhuara në mirëmbajtjen dhe shënjimin e rrugëve ujore;							
A3.5.8	Tarifë për restorante dhe mjedise të tjera ushqimi dhe argëtimi pranë detit, lumenjve ose liqeneve							
A3.5.9	Tarifë për zënien e hapësirës publike për rulotë dhe trajlerë, përveç automjeteve bujqësore dhe makinerive bujqësore							
A3.5.10	Tarifë për zënien e hapësirës publike për mbajtjen e materialeve të ndërtimit							
A3.5.11	Tarifa të tjera, që mund të vendosen me vendim të këshillit të njësisë së vetëqeverisjes vendore.							
A3.6	Tarifë nga institucionet arsimore, kulturore, sportive etj.							
A3.6.1	Librari							
A3.6.2	Muze							
A3.6.3	Teatër							
A3.6.4	Qendra kulturore e fëmijëve							
A3.6.5	Pallati sportit							
A3.6.6	Qendra komunitare							
A3.6.7	Konvikte							
A3.6.8	Kopshte							
A3.6.9	Çerdhe							
A3.7	Tarifë për furnizimin me ujë dhe kanalizimet							
A3.8	Tarifë për shërbimin e ujitjes dhe të kullimit;							
A3.9	Tarifë e përkohshme							
A3.10	Tarifa të tjera							
A4	Të ardhura nga asetet dhe veprimtaritë ekonomike							
A4.1	Të ardhura nga qiradhënia							
A4.1.1	Qira ndërtesa							
A4.1.2	Qira troje							
A4.2	Të ardhura nga shitja e asetëve							
A4.2.1	Shitje ndërtese							
A4.2.2	Shitje troje							
A4.2.3	Shitje e asetëve të tjera							
A4.3	Të ardhura nga dividendi							
A4.4	Të ardhura nga interesi							
A4.5	Të ardhura nga shitja e të mirave dhe shërbimeve							
A4.6	Të ardhura nga gjobat							
A4.7	Transferta nga bashkitë e tjera							
A4.8	Shitja e asetëve financiare							
A4.9	Të tjera							
A4.10	Të ardhura nga donacionet dhe sponsorizime							
A4.11	Të ardhura nga marrëveshjet e PPP-ve							
A4.12	Të ardhura nga ndërmarrjet në varësi							
B	HUAMARRJE VENDORE							
B1	Huamarrje afatshkurtër							

B2	Huamarrje afatgjatë						
C	TË ARDHURA NGA TRANSFERTAT						
C1	Transferta e pakushtëzuar						
C2	Transferta e kushtëzuar						
C2.1	Për funksione të deleguara						
C2.2	Për projekte të veçanta (FZHR)						
C3	Transferta specifike						
D	TË ARDHURA TË TRASHËGUARA						
D1	Të ardhura të trashëguara të pakushtëzuara						
D2	Të ardhura të trashëguara të kushtëzuara						
TË ARDHURA TOTALE (A+B+C+D)							

Nëse parashikohet të aplikohen ndryshime në politikën fiskale (paketën fiskale), duhet që të vlerësohet ndikimi i tyre në buxhetin e njësisë së qeverisjes vendore. E njëjta gjë vlen nëse do të aplikohen taksa apo tarifa të reja. Gjithashtu, relacioni duhet të përmbajë edhe vlerësimin e risqeve që rrethojnë parashikimet.

2.3.2 Parashikimi i shpenzimeve

Në nenin 36 të ligjit nr.68/2017 “Për financat e vetëqeverisjes vendore”, paraqitet qartësisht se “programi buxhetor afatmesëm vendor përdor klasifikimet buxhetore, të përcaktuara në nenin 11, të ligjit nr. 9936, datë 26.6.2008, “Për menaxhimin e sistemit buxhetor në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar”.

Thënë ndryshe, programi buxhetor afatmesëm duhet të përfshijë informacione për shpenzimet e kryera në dy vitet e fundit, vitin buxhetor dhe tre vitet në vijim sipas:

- klasifikimit administrativ (njësi shpenzuese);
- klasifikimit ekonomik, i cili përfaqëson klasifikimin e transaksioneve, sipas natyrës ekonomike (paga, sigurime, operative dhe kapitale);
- klasifikimit funksional - programor, i cili përfaqëson një klasifikim të detajuar, sipas funksioneve ose objektivave ekonomiko-socialë që njësia synon të arrijë (COFOG).

Tabela e shpenzimeve në IPF është e organizuar sipas 9 funksioneve dhe 27 nën - funksioneve (tabela në faqen F6-F7 të IPF), detajuar më tej në 36 programe buxhetore ashtu si dhe paraqitur në tabelën 2 në vijim.

Me miratimin e parashikimeve afatmesme për nivelin e të ardhurave nga këshilli i njësisë së qeverisjes vendore, nis puna për hartimin e tavanëve përgatitore të shpenzimeve të programit buxhetor në nivel programi. Roli i GMS-së është thelbësor në këtë fazë dhe kjo pasi:

- Duhet të garantojë që alokimi i tavanëve përgatitore të njësisë së qeverisjes vendore të përputhet dhe të jetë në linjë me vizionin dhe objektivat strategjike të njësisë së qeverisjes vendore;
- Renditja e prioriteteve dhe projekteve përkatëse;
- Ndërmjetësimi i komunikimit midis le të themi “politike bërjes” – strategjike dhe EMP-ve për përgatitjen e parashikimeve të detajuara – ana operacionale.

Në këtë pikë shpesh ndodh të krijohen keqkuptime midis çka ligji për vetëqeverisjen vendore citon si “fusha të kompetencës: dhe ato që ekzistojnë në sistemin informatik të thesarit si funksione dhe programe të COFOG pranë Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë. Për këtë arsye, shpesh në dokumentet e buxheteve afatmesme dhe buxheteve vjetore të publikuara nga njësitë e qeverisjes vendore vihen re diferenca të mëdha në mënyrën e organizmit të të dhënave për shpenzimet në nivel programesh buxhetore.

Bazuar në ligjin nr. 139/2015 “Për vetëqeverisjen vendore” njësitë e qeverisjes vendore ushtrojnë funksione dhe kompetenca në fushat e mëposhtme:

- Infrastrukturës dhe shërbimeve publike
 - Prodhimin, trajtimin, transmetimin dhe furnizimin me ujë të pijshëm.
 - Mbledhjen, largimin dhe trajtimin e ujërave të ndotura.
 - Mbledhjen dhe largimin e ujërave të shiut dhe mbrojtjen nga përmbytjet në zonat e banuara.
 - Ndërtimin, rehabilitimin dhe mirëmbajtjen e rrugëve vendore dhe sinjalizimit rrugor, të trotuareve dhe shesheve publike vendore.
 - Ndriçimin e mjediseve publike.
 - Transportin publik vendor.
 - Ndërtimin, rehabilitimin dhe mirëmbajtjen e varrezave publike, si dhe garantimin e shërbimit publik të varrimit.
 - Shërbimin e dekorit publik.
 - Parqet, lulishtet dhe hapësirat e gjelbra publike.
 - Mbledhjen, largimin dhe trajtimin e mbetjeve të ngurta dhe shtëpiake.
 - Ndërtimin, rehabilitimin dhe mirëmbajtjen e ndërtesave arsimore të sistemit shkollor para universitar, me përjashtim të shkollave profesionale.
 - Administrimin dhe rregullimin e sistemit arsimor parashkollor në kopshte dhe çerdhe.
 - Ndërtimin, rehabilitimin dhe mirëmbajtjen e ndërtesave të shërbimit parësor shëndetësor dhe zhvillimin e aktiviteteve edukuese e promovuese në nivel

- vendor, të cilat lidhen me mbrojtjen e shëndetit, si dhe administrimin e qendrave e të shërbimeve të tjera në fushën e shëndetit publik, sipas mënyrës së përcaktuar me ligj.
- Planifikimin, administrimin, zhvillimin dhe kontrollin e territorit, sipas mënyrës së përcaktuar me ligj.
- Shërbimeve sociale
 - Krijimin dhe administrimin e shërbimeve sociale, në nivel vendor, për shtresat në nevojë, personat me aftësi të kufizuara, fëmijët, gratë, gratë kryefamiljare, gratë e dhunuara, viktimat të trafikut, nëna apo prindër me shumë fëmijë, të moshuarit etj., sipas mënyrës së përcaktuar me ligj.
 - Ndërtimin dhe administrimin e banesave për strehimin social, sipas mënyrës së përcaktuar me ligj.
 - Ndërtimin dhe administrimin e qendrave për ofrimin e shërbimeve sociale vendore.
 - Krijimin, në bashkëpunim me ministrinë përgjegjëse për mirëqenien sociale, të fondit social për financimin e shërbimeve, sipas mënyrës së përcaktuar me ligj.
 - Kultura, sporti dhe shërbimet argëtuese
 - Zhvillimin, mbrojtjen dhe promovimin e vlerave e të trashëgimisë kulturore me interes vendor, si dhe administrimin e objekteve që lidhen me ushtrimin e këtyre funksioneve.
 - Organizimin e aktiviteteve kulturore dhe promovimin e identitetit kombëtar e lokal, si dhe administrimin e objekteve që lidhen me ushtrimin e këtyre funksioneve.
 - Zhvillimin, mbrojtjen dhe promovimin e bibliotekave e të ambienteve për lexim, me qëllim edukimin e përgjithshëm të qytetarëve.
 - Organizimin e aktiviteteve sportive, çlodhëse e argëtuese, zhvillimin dhe administrimin e institucioneve e të objekteve që lidhen me ushtrimin e këtyre funksioneve.
 - Mbrojtja e mjedisit
 - Sigurimin, në nivel vendor, të masave për mbrojtjen e cilësisë së ajrit, tokës dhe ujit nga ndotja.
 - Sigurimin, në nivel vendor, të masave për mbrojtjen nga ndotja akustike.
 - Zhvillimin e aktiviteteve edukuese dhe promovuese, në nivel vendor, të cilat lidhen me mbrojtjen e mjedisit.

- Bujqësi, zhvillim rural, pyje dhe kullota publike, natyrës dhe biodiversitetit
 - Administrimin, shfrytëzimin dhe mirëmbajtjen e infrastrukturës së ujitjes dhe kullimit, të transferuar në pronësi të tyre, sipas mënyrës së përcaktuar me ligj.
 - Administrimin dhe mbrojtjen e tokave bujqësore e të kategorive të tjera të resurseve, si toka të pafrytshme etj., sipas mënyrës së përcaktuar me ligj.
 - Krijimin dhe administrimin e sistemit vendor të informacionit dhe këshillimit bujqësor e rural, sipas legjislacionit në fuqi.
 - Krijimin dhe administrimin e skemave vendore të granteve për bujqësinë e zhvillimin rural, të financuara nga buxheti lokal dhe/ose me bashkëfinancim nga të tretët, duke garantuar akses të balancuar gjinor.
 - Administrimin e fondit pyjor dhe kullor publik, sipas legjislacionit në fuqi.
 - Mbrojtjen e natyrës e të biodiversitetit, sipas legjislacionit në fuqi.

- Zhvillimi ekonomik vendor
 - Hartimin e planeve strategjike të zhvillimit e të programeve për zhvillimin ekonomik vendor.
 - Ngritjen dhe funksionimin e tregjeve publike dhe të rrjetit të tregtisë.
 - Mbështetjen për zhvillimin e biznesit të vogël, nëpërmjet veprimtarive nxitëse, të tilla si panairë e reklama në vende publike.
 - Organizimin e shërbimeve në mbështetje të zhvillimit ekonomik vendor, si informacioni për bizneset, aktivitetet promovuese, vënia në dispozicion e aseteve publike etj.
 - Publikimin e broshurave informative, krijimin e portaleve me profil ekonomik etj.
 - Dhënien e granteve financiare për mbështetjen e aktiviteteve të biznesit të vogël e të mesëm, sipas mënyrës së përcaktuar në legjislacionin në fuqi, duke garantuar akses të balancuar gjinor.

- Siguria publike
 - Mbrojtjen civile, në nivel vendor, dhe administrimin e strukturave përkatëse, sipas mënyrës së përcaktuar me ligj.
 - Garantimin e shërbimit të zjarrfikësve, në nivel vendor, dhe administrimin e strukturave përkatëse, sipas mënyrës së përcaktuar me ligj.
 - Garantimin e mbarëvajtjes së marrëdhënieve në komunitet, parandalimin dhe ndërmjetësimin për zgjidhjen e konflikteve në komunitet.
 - Parandalimin e kundërvajtjeve administrative, forcimin, inspektimin dhe monitorimin e zbatimit të rregulloreve e të akteve të njëjësive të vetëqeverisjes vendore brenda juridiksionit të tyre vendor dhe në përputhje me përcaktimet ligjore.

Me miratimin dhe shpërndarjen e udhëzimit plotësues nr. 6/1, datë 28/02/2018 “Për përgatitjen e buxhetit vendor”, tashmë është e qartë se si dhe çfarë do të përfshihen në dokumentin e PBA-së (për më shumë shikoni aneksin i cili përmban përshkrimin e funksioneve/sectorëve dhe programeve buxhetore).

Me ndryshimet legislative të ndodhura dhe mënyrën e klasifikimit ndërkombëtar të COFOG-së, dlpd – Programi për Decentralizim dhe Zhvillim Vendor së bashku me MFE janë dakordësuar për një mënyrë skematike të organizimit të shpenzimeve të njëjësive të qeverisjes vendore, të përmbledhura në Instrumentin e Planifikimit Financiar. Për këtë qëllim do të përdoret klasifikimi COFOG me tre nivele:

- Niveli i parë do të jetë funksioni (9);
- Niveli i dytë do të jetë nën-funksioni (27);
- Niveli i tretë do të jetë programi buxhetor (36).

Tabelë 2. Klasifikimi shpenzimeve buxhetore sipas COFOG

Funksioni 1. Shërbimet e përgjithshme publike		
Nën-funksioni 1: Organet legjislative dhe ekzekutive, çështjet financiare dhe fiskale, punët e jashtme	<i>Programi 1</i>	<i>Planifikimi, menaxhimi dhe administrimi</i>
	<i>Programi 2</i>	<i>Çështjet fiskale dhe financiare</i>
	<i>Programi 3</i>	<i>Gjendja civile</i>
	<i>Programi 4</i>	<i>...</i>
Nën-funksioni 2: Shërbime të huamarrjes vendore	<i>Programi 1</i>	<i>Pagesa për shërbimin e borxhit e brendshëm</i>
Funksioni 3. Rendi dhe siguria publike		
Nën-funksioni 3: Shërbimet policore	<i>Programi 1</i>	<i>Shërbime të policisë vendore</i>
	<i>Programi 2</i>	<i>...</i>
	<i>Programi 3</i>	<i>...</i>
Nën-funksioni 4: Shërbime të mbrojtjes nga zjarri	<i>Programi 1</i>	<i>Mbrojtja nga zjarri dhe mbrojtja civile</i>
	<i>Programi 2</i>	<i>....</i>
Nën-funksioni 5: Masa të tjera për rendin publik dhe masa sigurie	<i>Programi 1</i>	<i>Marrëdhëniet në komunitet</i>
	<i>Programi 2</i>	<i>....</i>
Funksioni 4. Çështjet Ekonomike		
Nën-funksioni 6: Çështjet të përgjithshme ekonomike, tregtare dhe të punës	<i>Programi 1</i>	<i>Mbështetje për zhvillimin ekonomik</i>
	<i>Programi 2</i>	<i>Shërbime të tregjeve, akreditimi dhe inspektimi</i>
	<i>Programi 3</i>	<i>....</i>
Nën-funksioni 7: Bujqësia, pyjet, peshkimi dhe gjuetia	<i>Programi 1</i>	<i>Shërbimet bujqësore, inspektimi, ushqimi dhe mbrojtja e konsumatorëve</i>
	<i>Programi 2</i>	<i>Menaxhimi i infrastrukturës së ujitjes dhe kullimit</i>
	<i>Programi 3</i>	<i>Administrimi i pyjeve dhe kullotave</i>
	<i>Programi 4</i>	<i>...</i>
Nën-funksioni 8: Transporti	<i>Programi 1</i>	<i>Rrjeti rrugor rural</i>
	<i>Programi 2</i>	<i>Transporti publik</i>
	<i>Programi 3</i>	<i>...</i>
Nën-funksioni 9: Industri të tjera	<i>Programi 1</i>	<i>Projekte zhvillimi</i>
	<i>Programi 2</i>	<i>Zhvillimi i turizmit</i>
	<i>Programi 3</i>	<i>...</i>
Funksioni 5. Mbrojtja e Mjedisit		
Nën-funksioni 10: Menaxhimi i mbetjeve	<i>Programi 1</i>	<i>Menaxhimi i mbetjeve</i>
	<i>Programi 2</i>	<i>...</i>
	<i>Programi 3</i>	<i>...</i>
Nën-funksioni 11: Menaxhimi i ujërave të zeza	<i>Programi 1</i>	<i>Menaxhimi i ujërave të zeza dhe kanalizimeve</i>
	<i>Programi 2</i>	<i>...</i>
	<i>Programi 3</i>	<i>...</i>

Nën-funksioni 12: Reduktimi i ndotjes	<i>Programi 1</i>	<i>Programe për mbrojtjen e mjedisit</i>
	<i>Programi 2</i>	...
	<i>Programi 3</i>	...
Nën-funksioni 13: Mbrojtja e mjedisit	<i>Programi 1</i>	<i>Ndërgjegjësimi mjedisor</i>
	<i>Programi 2</i>	...
	<i>Programi 3</i>	...
Funksioni 6. Strehimi dhe Komoditetet e Komunitetit		
Nën-funksioni 14: Urbanistika	<i>Programi 1</i>	<i>Planifikimi urban vendor</i>
	<i>Programi 2</i>	...
	<i>Programi 3</i>	...
Nën-funksioni 15: Zhvillimi i komunitetit	<i>Programi 1</i>	<i>Programe zhvillimi</i>
	<i>Programi 2</i>	<i>Shërbime publike vendore</i>
	<i>Programi 3</i>	...
Nën-funksioni 16: Furnizimi me ujë	<i>Programi 1</i>	<i>Furnizimi me ujë</i>
	<i>Programi 2</i>
	<i>Programi 3</i>	...
Nën-funksioni 17: Ndriçimi i rrugëve	<i>Programi 1</i>	<i>Ndriçimi i rrugëve</i>
	<i>Programi 2</i>	...
	<i>Programi 3</i>	...
Funksioni 7. Shëndetësia		
Nën-funksioni 18: Shërbime të kujdesit parësor	<i>Programi 1</i>	<i>Shërbime të kujdesit parësor</i>
	<i>Programi 2</i>	...
	<i>Programi 3</i>	...
Funksioni 8. Argëtimi, kultura dhe çështjet fetare		
Nën-funksioni 19: Shërbimet e rekreative dhe sportit	<i>Programi 1</i>	<i>Sport dhe argëtim</i>
	<i>Programi 2</i>	...
	<i>Programi 3</i>	...
Nën-funksioni 20: Shërbimet kulturore	<i>Programi 1</i>	<i>Trashëgimia kulturore, eventet artistike dhe kulturore</i>
	<i>Programi 2</i>	...
	<i>Programi 3</i>	...
Funksioni 9. Arsimi		
Nën-funksioni 21: Arsimi bazë dhe parashkollor	<i>Programi 1</i>	<i>Arsimi bazë, përfshirë arsimin parashkollor</i>
	<i>Programi 2</i>	...
	<i>Programi 3</i>	...
Nën-funksioni 22: Arsimi parauniversitar	<i>Programi 1</i>	<i>Arsimi mesëm i përgjithshëm</i>
	<i>Programi 2</i>	<i>Arsimi profesional</i>
	<i>Programi 3</i>	...
Funksioni 10. Mbrojtja sociale		
Nën-funksioni 23: Sëmundjet dhe paaftësia	<i>Programi 1</i>	<i>Kujdesi social për personat e sëmurë dhe me aftësi të kufizuara</i>
	<i>Programi 2</i>	...
	<i>Programi 3</i>	...
Nën-funksioni 24: Të moshuarit	<i>Programi 1</i>	<i>Sigurimi shoqëror</i>
	<i>Programi 2</i>	...
	<i>Programi 3</i>	...
Nën-funksioni 25: Familja dhe fëmijët	<i>Programi 1</i>	<i>Kujdesi social për familjet dhe fëmijët</i>
	<i>Programi 2</i>	...
	<i>Programi 3</i>	...
Nën-funksioni 26: Papunësia	<i>Programi 1</i>	<i>Papunësia, arsimi dhe aftësim</i>
	<i>Programi 2</i>	...
	<i>Programi 3</i>	...
Nën-funksioni 27: Strehimi social	<i>Programi 1</i>	<i>Strehimi social</i>
	<i>Programi 2</i>	...
	<i>Programi 3</i>	...

Burimi: OECD & Manuali për përdorimin e Instrumentit të Planifikimit Financiar 2018

Krahas respektimit të klasifikimit të lartpërmendur, njësitë e qeverisjes vendore duhet ti kushtojnë vëmendje të veçantë edhe organizmit të shpenzimeve sipas klasifikimit ekonomik të tyre. Këtu rëndësi e veçantë i duhet kushtuar buxhetit kapital pasi ai përbën urën lidhëse të planifikimit buxhetor me prioritetet strategjike. Ky hap është shumë i rëndësishëm në diskutimin dhe përlogaritjen e të ardhurave dhe shpenzimeve afatmesme në mënyrë që të balancohen të ardhurat dhe shpenzimet dhe të krijohet hapësirë e lirë për prioritete të reja (aktivitete të reja, projekte të reja).

GMS-ja, në koordinim me titullarin e njësisë, përgatisin tavanet përgatitore të shpenzimeve në përputhje me PSZH-në (apo Strategjinë e Zhvillimit të Territorit) për secilin prej programeve buxhetore bazuar në klasifikimin funksional/programor. Në një farë mënyrë, tavanet buxhetore sinjalizojnë dhe politikën e ndjekur nga njësia e vetëqeverisjes vendore dhe sa ajo orientohet drejt zhvillimit afatgjatë të saj. Për këtë qëllim, tavanet duhet të caktohen nga autoritetet politike në një fazë të hershme të procesit të hartimit të buxhetit. Ato gjithashtu duhet të respektojnë dhe të jenë në përputhje me kapacitetin financiar të njësisë së qeverisjes vendore.

Tabelë 3. Tavanet buxhetore në nivel programi buxhetor

	T	T + 1	T + 2
Funksioni 1. Shërbimet e përgjithshme publike			
Programi 1:	<i>Planifikimi, menaxhimi dhe administrimi</i>		
Paga dhe sigurime			
Shpenzime të tjera korrente			
Shpenzime kapitale			
<i>Tavani total</i>			
Programi 2	<i>Çështjet fiskale dhe financiare</i>		
Paga dhe sigurime			
Shpenzime të tjera korrente			
Shpenzime kapitale			
<i>Tavani total</i>			
Programi 3	<i>Gjendja civile</i>		
Paga dhe sigurime			
Shpenzime të tjera korrente			
Shpenzime kapitale			
<i>Tavani total</i>			
Programi 4	<i>Pagesa për shërbimin e borxhit e brendshëm</i>		
Paga dhe sigurime			
Shpenzime të tjera korrente			
Shpenzime kapitale			
<i>Tavani total</i>			
Funksioni 3. Rendi dhe siguria publike			
Programi 5	<i>Shërbime të policisë vendore</i>		
Paga dhe sigurime			
Shpenzime të tjera korrente			
Shpenzime kapitale			
<i>Tavani total</i>			
Programi 6	<i>Mbrojtja nga zjarri dhe mbrojtja civile</i>		
Paga dhe sigurime			
Shpenzime të tjera korrente			
Shpenzime kapitale			
<i>Tavani total</i>			
Programi 7	<i>Marrëdhëniet në komunitet</i>		
Paga dhe sigurime			
Shpenzime të tjera korrente			
Shpenzime kapitale			
<i>Tavani total</i>			
Funksioni 4. Çështjet Ekonomike			
Programi 8	<i>Mbështetje për zhvillimin ekonomik</i>		
Paga dhe sigurime			
Shpenzime të tjera korrente			
Shpenzime kapitale			
<i>Tavani total</i>			
Programi 9	<i>Shërbime të tregjeve, akreditimi dhe inspektimi</i>		
Paga dhe sigurime			
Shpenzime të tjera korrente			
Shpenzime kapitale			

<i>Tavani total</i>			
Programi 10	<i>Shërbimet bujqësore, inspektimi, ushqimi dhe mbrojtja e konsumatorëve</i>		
Paga dhe sigurime			
Shpenzime të tjera korrente			
Shpenzime kapitale			
<i>Tavani total</i>			
Programi 11	<i>Menaxhimi i infrastrukturës së ujitjes dhe kullimit</i>		
Paga dhe sigurime			
Shpenzime të tjera korrente			
Shpenzime kapitale			
<i>Tavani total</i>			
Programi 12	<i>Administrimi i pyjeve dhe kullotave</i>		
Paga dhe sigurime			
Shpenzime të tjera korrente			
Shpenzime kapitale			
<i>Tavani total</i>			
Programi 13	<i>Rrjeti rrugor rural</i>		
Paga dhe sigurime			
Shpenzime të tjera korrente			
Shpenzime kapitale			
<i>Tavani total</i>			
Programi 14	<i>Transporti publik</i>		
Paga dhe sigurime			
Shpenzime të tjera korrente			
Shpenzime kapitale			
<i>Tavani total</i>			
Programi 15	<i>Projekte zhvillimi</i>		
Paga dhe sigurime			
Shpenzime të tjera korrente			
Shpenzime kapitale			
<i>Tavani total</i>			
Programi 16	<i>Zhvillimi i turizmit</i>		
Paga dhe sigurime			
Shpenzime të tjera korrente			
Shpenzime kapitale			
<i>Tavani total</i>			
Funksioni 5. Mbrojtja e Mjedisit			
Programi 17	<i>Menaxhimi i mbetjeve</i>		
Paga dhe sigurime			
Shpenzime të tjera korrente			
Shpenzime kapitale			
<i>Tavani total</i>			
Programi 18	<i>Menaxhimi i ujërave të zeza dhe kanalizimeve</i>		
Paga dhe sigurime			
Shpenzime të tjera korrente			
Shpenzime kapitale			
<i>Tavani total</i>			
Programi 19	<i>Programe për mbrojtjen e mjedisit</i>		
Paga dhe sigurime			
Shpenzime të tjera korrente			

Shpenzime kapitale			
<i>Tavani total</i>			
Programi 20	<i>Ndërgjegjësimi mjedisor</i>		
Paga dhe sigurime			
Shpenzime të tjera korrente			
Shpenzime kapitale			
<i>Tavani total</i>			
Funksioni 6. Strehimi dhe komoditetet e komunitetit			
Programi 21	<i>Planifikimi urban vendor</i>		
Paga dhe sigurime			
Shpenzime të tjera korrente			
Shpenzime kapitale			
<i>Tavani total</i>			
Programi 22	<i>Programe zhvillimi</i>		
Paga dhe sigurime			
Shpenzime të tjera korrente			
Shpenzime kapitale			
<i>Tavani total</i>			
Programi 23	<i>Shërbime publike vendore</i>		
Paga dhe sigurime			
Shpenzime të tjera korrente			
Shpenzime kapitale			
<i>Tavani total</i>			
Programi 24	<i>Furnizimi me ujë</i>		
Paga dhe sigurime			
Shpenzime të tjera korrente			
Shpenzime kapitale			
<i>Tavani total</i>			
Programi 25	<i>Ndriçimi i rrugëve</i>		
Paga dhe sigurime			
Shpenzime të tjera korrente			
Shpenzime kapitale			
<i>Tavani total</i>			
Funksioni 7. Shëndetësia			
Programi 26	<i>Shërbime të kujdesit parësor</i>		
Paga dhe sigurime			
Shpenzime të tjera korrente			
Shpenzime kapitale			
<i>Tavani total</i>			
Funksioni 8. Argëtimi, kultura dhe çështjet fetare			
Programi 27	<i>Sport dhe argëtim</i>		
Paga dhe sigurime			
Shpenzime të tjera korrente			
Shpenzime kapitale			
<i>Tavani total</i>			
Programi 28	<i>Trashëgimia kulturore, eventet artistike dhe kulturore</i>		
Paga dhe sigurime			
Shpenzime të tjera korrente			
Shpenzime kapitale			
<i>Tavani total</i>			
Funksioni 9. Arsimi			

Programi 29	<i>Arsimi bazë, përfshirë arsimin parashkollor</i>		
Paga dhe sigurime			
Shpenzime të tjera korrente			
Shpenzime kapitale			
<i>Tavani total</i>			
Programi 30	<i>Arsimi mesëm i përgjithshëm</i>		
Paga dhe sigurime			
Shpenzime të tjera korrente			
Shpenzime kapitale			
<i>Tavani total</i>			
Programi 31	<i>Arsimi profesional</i>		
Paga dhe sigurime			
Shpenzime të tjera korrente			
Shpenzime kapitale			
<i>Tavani total</i>			
Funksioni 10. Mbrojtja sociale			
Programi 32	<i>Kujdesi social për personat e sëmurë dhe me aftësi të kufizuara</i>		
Paga dhe sigurime			
Shpenzime të tjera korrente			
Shpenzime kapitale			
<i>Tavani total</i>			
Programi 33	<i>Sigurimi shoqëror</i>		
Paga dhe sigurime			
Shpenzime të tjera korrente			
Shpenzime kapitale			
<i>Tavani total</i>			
Programi 34	<i>Kujdesi social për familjet dhe fëmijët</i>		
Paga dhe sigurime			
Shpenzime të tjera korrente			
Shpenzime kapitale			
<i>Tavani total</i>			
Programi 35	<i>Papunësia, arsimi dhe aftësim</i>		
Paga dhe sigurime			
Shpenzime të tjera korrente			
Shpenzime kapitale			
<i>Tavani total</i>			
Programi 36	<i>Strehimi social</i>		
Paga dhe sigurime			
Shpenzime të tjera korrente			
Shpenzime kapitale			
<i>Tavani total</i>			
Fond rezervë			
Fond kontigjencë			
SHPENZIME TOTALE			

Burimi: Manuali për përdorimin e Instrumentit të Planifikimit Financiar 2018

Instrumenti i Planifikimit Financiar (IFP) përdor një tavan të përgjithshëm për çdo program dhe brenda programit janë caktuar tri lloje nën-tavaneshe; i pari është për pagat dhe sigurimet shoqërore, i dyti – për blerjet e mallrave dhe shërbimeve (konsumi përveç kompensimit të stafit), i treti – për investimet kapitale. Ndërkohë që tavanet e parë dhe të dytë janë tavane

maksimale për konsum, i treti përbën një kërkesë minimale për shpenzime kapitale. Tavani për shpenzime kapitale është mbetja nga tavani i përgjithshëm për të gjitha funksionet minus dy tavanet e konsumit. Kur këta dy tavane janë përdorur, kreu i NjQV-së, së bashku me këshillin, mund të drejtojnë ndarjen strategjike të burimeve sipas funksioneve me tavane të përgjithshme; veç kësaj, autoritetet politike mund të nxisin përparësitë investuese dhe t'i mbajnë nën kontroll shpenzimet e personelit me nën-tavanet.

Këshilli i njësisë së vetëqeverisjes vendore miraton tavanet përgatitore të shpenzimeve të programit buxhetor afatmesëm jo më vonë se data 15 mars.

Shembull 3. Shembull vendimi për miratimin e tavaneve për shpenzimet e PBA-së 2018-2020.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
KËSHILLI I BASHKISË BORA

Adresa: Rruga “ Skënderbeu”, Bora Bora Tel/Fax: +35522336655558

Vendim

nr. _____ datë ___/___/2017

Lënda: Për miratimin e Tavaneve të Shpenzimeve të Programit Buxhetor Afatmesëm (PBA) 2018-2020 në Bashkinë Bora.

Mbështetur në ligjin nr. 139/2015 “Për vetëqeverisjen vendore”, në zbatim të ligjit nr. 9936/2008 “Për menaxhimin e sistemit buxhetor në Republikën e Shqipërisë”, ligjin nr. 10296/2010 “Për menaxhimin financiar dhe kontrollin”, ligji nr. 68/2017 “Për financat e vetëqeverisjes vendore” dhe Udhëzimi i Ministrisë së Financave nr. 8/2012 “Për procedurat standarde të përgatitjes së programit buxhetor afatmesëm” dhe Udhëzimit të Ministrisë së Financave nr.10/1, 2017 “Për përgatitjen e buxhetit vendor” dhe bazuar në materialin e propozuar nga Grupi për Menaxhim Strategjik për miratim nga Këshilli i Bashkisë Bora

Vendosi:

1. Tavanet e Shpenzimeve të Programit Buxhetor Afatmesëm (PBA) 2018-2020 në Bashkinë Bora, sipas pasqyrave bashkëlidhur këtij vendimi.
2. Për zbatimin e këtij vendimi ngarkohet Kryetari i Bashkisë Bora.
3. Ky vendim hyn në fuqi ... ditë pas shpalljes.

KRYETARI I KËSHILLIT

BASHKIA BORA

KRYETARI I KËSHILLIT

BASHKIA BORA

Nr. ____ Datë ____/____/2017

Kryetarit të bashkisë Bora

Prefektit të qarkut Bora

Arkivës së bashkisë Bora

Degës së thesarit Bora

Tavanet përgatitore të miratuara së bashku me formularët për kërkesat e shpenzimeve buxhetore u dërgohen të gjithë EMP-ve dhe anëtarëve të tyre për t'u plotësuar. Për të lehtësuar procesin dhe për t'u ardhur në ndihmë të gjithë nëpunësve të përfshirë, GMS-të së bashku me EMP-të mund të organizojnë takime konsultative, mund të vendosin në dispozicion formate të plotësuara në vitet e mëparshme etj. Drejtuesit e EMP-ve janë përgjegjës për plotësimin e kërkesave buxhetore sipas programeve dhe në përputhje me tavanet e shpenzimeve të alokuara, konsolidimin e tyre në nivel programi dhe dorëzimin sipas afateve. Në terma optimalë, EMP-të duhet të kenë në dispozicion rreth 4 javë për hartimin, diskutimin dhe paraqitjen e kërkesave buxhetore. Hartimi i kërkesave buxhetore lehtësohet nga formati (FKB – formati kërkesave buxhetore) i përgatitur dhe përfshirë në Instrumentin e Planifikimit Financiar. Rëndësi të veçantë paraqet zhvillimi i një procesi të hapur për planifikimin e shpenzimeve brenda programit dhe të arrihet në një plan shpenzimesh sa më realist. Ndryshe nga sa është aplikuar deri më tani, elementë të tillë si përshkrimi i funksioneve dhe programeve buxhetore do të jenë të standardizuara dhe të paracaktuara në manualin për përdorimin e IPF-së dhe bashkëlidhur udhëzimit standard për hartimin e PBA-së në nivel vendor.

Shembull 4. Funkzioni 5: Mbrojtja e mjedisit

Nën-funksioni 051: Menaxhimi i mbetjeve

Vështrim i përgjithshëm		
Mbledhja, depozitimi i mbeturinave, trajtimi, pastrimi i rrugëve, shesheve, rrugicave, tregjeve, kopshteve publike, parqeve etj.		
05100	Menaxhimi i mbetjeve	<ul style="list-style-type: none">• Administrim, mbikëqyrje, inspektim organizim ose mbështetje e sistemeve të grumbullimit, trajtimit dhe eliminimit të mbetjeve.• Grante, hua ose financime për të mbështetur funksionimin, ndërtimin, mirëmbajtjen ose përmirësimin e këtyre sistemeve.• Fshirje e rrugëve dhe pastrim i parqeve etj.

GMS-ja diskuton dhe miraton kërkesat buxhetore të dorëzuara ose kërkon për rishikime të tyre, veçanërisht në rastet kur nuk janë në përputhje me tavanet buxhetore. Me miratimin e kërkesave buxhetore nga GMS-ja, procedohet me hartimin e draft-dokumentit të PBA-së brenda datës 1 Qershor. Ministria e Financave analizon dhe përgatit një raport me mendime mbi projekt-dokumentin e programit buxhetor afatmesëm për çdo njësi të vetëqeverisjes vendore dhe ia dërgon, zyrtarisht, këtyre të fundit brenda datës 20 qershor. Me marrjen e raportit, njësitë e qeverisjes vendore analizojnë rekomandimet, adresojnë dhe informojnë mbi to. Drafti i parë i projekt-buxhetit afatmesëm shqyrtohen dhe miratohet nga këshilli i njësisë së vetëqeverisjes vendore brenda datës 30 qershor, bashkëlidhur opinionin për rekomandimet e dhëna nga Ministria e Financave. I gjithë dokumentacioni dërgohet elektronikisht dhe në version letër pranë Ministrisë së Financave. Dokumenti i PBA-së duhet të publikohet brenda datës 5 korrik.

Në vijim të publikimit të udhëzimit plotësues për përgatitjen e buxhetit vendor nga MFE, kryetari i njësisë së vetëqeverisjes vendore përgatit dhe paraqet për miratim në këshillin e njësisë së vetëqeverisjes vendore, tavanet përfundimtare të shpenzimeve të programit buxhetor afatmesëm në nivel programi. Këshilli i njësisë së vetëqeverisjes vendore miraton tavanet përfundimtare të shpenzimeve të programit buxhetor afatmesëm brenda datës 20 korrik. Jo më vonë se 5 ditë pas miratimit të tavanëve të shpenzimeve të programit buxhetor afatmesëm, kryetari i njësisë së vetëqeverisjes vendore nxjerr udhëzimin plotësues për përgatitjen e buxhetit të njësisë së vetëqeverisjes vendore dhe e shpërndan tek të gjitha njësitë shpenzuese. Udhëzimi plotësues i përgatitjes së buxhetit të njësisë së vetëqeverisjes vendore përmban: (i) tavanet përfundimtare të shpenzimeve në nivel programi për secilin nga tre vitet e ardhshme; (ii) afatet e përgatitjes së kërkesave të rishikuara të shpenzimeve të programit buxhetor afatmesëm.

Pas finalizimit të projektit të dokumentit të programit buxhetor afatmesëm të rishikuar, kryetari i njësisë së vetëqeverisjes vendore mundëson publikimin e tij. Një hap i rëndësishëm pas publikimit është organizimi i seancave dëgjimore me komunitetin dhe grupet e interesit. Procesverbalet e takimeve, së bashku me qëndrimet përkatëse të njësisë së vetëqeverisjes vendore, bëhen pjesë e dokumentit të projektit të programit buxhetor afatmesëm.

Shembull 5. Shembull i procesverbalit nga dëgjesat publike

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
BASHKIA BORA

Adresa: Rruga “ Skënderbeu”, Bora Bora Tel/Fax: +35522336655558

PROCESVERBAL I MBAJTUR NË DËGJESËN PUBLIKE PËR HARTIMIN E PBA-SË 2018-2020

Morën pjesë: Kryetari i Bashkisë BORA, Drejtuesit e EMP-ve, komuniteti i biznesit dhe banorë të bashkisë Bora, përfaqësues të dhomës së tregtisë, media, shoqata dhe organizata të ndryshme etj.

Njoftimi u publikua në faqen e internetit të Bashkisë Bora

www.bashkiabora.org.al

Përmbledhje nga takimi gjenden në faqen e Bashkisë Bora në rrjetin social Facebook:

<https://www.facebook.com/Bashkia-Bora>

Video kronika në:

<https://www.youtube.com>

Përmbledhje:

Bashkia Bora mbylli fazën e parë të Dëgjesës Publike për Planin Buxhetor Afatmesëm 2018-2020 e cila u realizua më në ambientet e Drejtuesi i GMS-së paraqiti shkurtimisht tavanet buxhetore të miratuara sipas programeve buxhetore dhe shpenzimet përkatëse të planifikuara. Në fjalën e tij, kryetari i bashkisë Bora nënvizoi se, “*sfida kryesore për bashkinë Bora mbetet ofrimi i shërbimeve vendore me cilësinë e duhur si dhe ndërgjegjësimi i popullatës për të likuiduar rregullisht detyrimet për taksat dhe tarifat vendore*”. Diskutimet u shtrinë në të gjithë sektorët, ndërsa në vijim listohen disa nga Prioritetet e Investimeve të Bashkisë Bora për vitet 2018 dhe 2019-2020.

1. Ndërtimi i rrugës me vlerë
2. Rikonstruksioni i trotuareve përgjatë shëtitores me vlerë
3. Rikonstruksioni u sheshit të parkimit të autobuzëve me vlerë ...
4. Rikonstruksioni i çerdhes nr. 3 dhe nr. 5/ nr. 2 dhe nr. 7/ nr. 8 dhe nr. 9 me vlerë...
5. Rikonstruksioni i kopshtit nr. 3 dhe nr. 5/ nr. 2 dhe nr. 7/ nr. 8 dhe nr 10 me vlerë...
6. Ndërtim ujësjellësi bashkia Bora dhe njësinë administrative Bora 1 me vlerë...
7.
8.
9.
10.

Ndërkohë, u diskutua gjerësisht mbi problematikat kryesore që ndikojnë në jetën e përditshme të komunitetit dhe zgjidhjen potenciale të tyre.

- Komuniteti i banorëve të njësisë Bora 1 kërkojnë përmirësim të ofrimit të shërbimit të manaxhimit të mbetjeve;
- Komuniteti i banorëve në qytet vlerëson thelbësor ndërhyrjen në shkollën 9-vjeçare “Bora Bora”;
- Komuniteti i biznesit kërkon lehtësim të procedurave për pajisjen me dokumentacion administrativ;
- Organizatat e shoqërisë civile u shprehën gjerësisht mbi rritjen e nivelit të transparencës së bashkisë përse i përket përdorimit të fondeve publike në dispozicion etj....

Datë/..../2017

Sekretari:

Bashkëlidhur informacionin mbi rekomandimet e dhëna nga MFE, brenda datës 15 shtator, njësia e vetëqeverisjes vendore dërgon në Ministrinë e Financave dokumentin e programit buxhetor afatmesëm të rishikuar, të miratuar nga këshilli i njësisë.

Ministria e Financave zhvillon seanca konsultimi me njësitë e vetëqeverisjes vendore brenda datës 5 tetor. Në përfundim të këtyre takimeve, sipas rastit, Ministria e Financave dërgon mendimet përfundimtare për t’u reflektuar në dokumentin final të programit buxhetor afatmesëm, brenda datës 20 tetor.

Pas marrjes së mendimeve përfundimtare nga Ministria e Financave dhe bashkërendimit me projektbuxhetin vjetor, kryetari i njësisë së vetëqeverisjes vendore përgatit **projektin e programit buxhetor afatmesëm përfundimtar** dhe e paraqet për shqyrtim e miratim në këshillin e njësisë së vetëqeverisjes vendore, së bashku me projektbuxhetin vjetor, jo më vonë se data **30 nëntor e vitit buxhetor**.

Mendimet dhe rekomandimet e dhëna nga Ministria e Financave së bashku me vlerësimin e tyre, paraqiten në një aneks të veçantë të projektit të programit buxhetor afatmesëm përfundimtar. Projekti i programit buxhetor afatmesëm përfundimtar miratohet nga këshilli i njësisë së vetëqeverisjes vendore, jo më vonë se data 25 dhjetor.

Kryetari i njësisë së vetëqeverisjes vendore merr masa për të publikuar dokumentin e plotë të programit buxhetor afatmesëm, përfshirë dokumentacionin shoqëruar të tyre, jo më vonë se data 31 dhjetor.

2.4 Hartimi i projekt-buxhetit vjetor

Projekt-buxheti vjetor përbën vitin e parë të PBA-së. Me miratimin nga këshilli i njësisë së qeverisjes vendore të dokumentit të PBA-së së rishikuara, kryetari i njësisë së vetëqeverisjes vendore është përgjegjës për përgatitjen e projekt-buxhetit vjetor.

Bazuar në ligjin nr. 68/2017 “Për financat e vetëqeverisjes vendore”, projekt-buxheti vjetor përfshin:

- Dokumentacionin bazë ku përfshihen:
 - fondet buxhetore, të parashikuara sipas programeve buxhetore për çdo njësi shpenzuese, për vitin e ardhshëm, të ndara në korrente dhe kapitale;
 - tavanet për çdo program, për vitin e dytë dhe të tretë të programit buxhetor afatmesëm;
 - një tabelë përmbledhëse të të ardhurave dhe shpenzimeve të buxhetit, sipas zërave kryesorë, për dy vitet e mëparshme buxhetore dhe tre vitet e ardhshme;
 - numrin e punonjësve buxhetorë, për çdo njësi shpenzuese të njësisë së vetëqeverisjes vendore, për vitin e ardhshëm;
 - përputhshmërinë me rregullat fiskale në fuqi për vetëqeverisjen vendore.

- Dokumentacionin shoqërues:
 - informacion të detajuar për shpenzimet, sipas klasifikimeve buxhetore;
 - listën e projekteve të investimeve publike, për çdo program, e cila përmban: koston e plotë të projekteve; vlerën e financuar deri në fund të vitit buxhetor paraardhës; vlerën e parashikuar për t’u financuar në vitin buxhetor; vlerën e mbetur për t’u financuar në vitet pasardhëse buxhetore; burimet e financimit;
 - llogaritjen e efektit financiar të përjashtimeve ose lehtësimeve fiskale vendore, si pjesë e paketës fiskale të parashikuara në këtë buxhet vjetor;
 - listën e njësive shpenzuese të njësisë së vetëqeverisjes vendore;
 - objektivat kryesorë të programeve të njësisë së vetëqeverisjes vendore;
 - informacion mbi gjendjen/stokun e borxhit të njësisë së vetëqeverisjes vendore dhe një analizë të elementeve të riskut, të cilat karakterizojnë këtë borxh;
 - risqet fiskale dhe masat mbrojtëse, sipas përcaktimeve të udhëzimit përkatës të Ministrisë së Financave;
 - detyrimet kontingjente dhe mundësinë e shfaqjes së tyre si detyrime në vitin buxhetor pasardhës;
 - listën e plotë të projekteve koncesionare/partneriteteve publike private në vazhdim, vlerën totale të kontraktuar të investimit dhe implikimet buxhetore për çdo projekt, sipas legjislacionit në fuqi;
 - një përmbledhje të të ardhurave, shpenzimeve dhe subvencioneve të shoqërive në pronësi të bashkisë;

- projektin e parë të planit të arkës së projektbuxhetit, të paraqitur për miratim;
- sipas rastit, një përmbledhje të pagesave të vonuara ndaj palëve të treta, përfshirë edhe origjinën e tyre dhe masat për likuidimin e parandalimin e krijimit të tyre.

Projekt-buxheti vjetor i shoqëruar nga dokumentacioni bazë dhe nga dokumentacioni shoqërues sipas përcaktimeve të nenit 40 të ligjit nr. 68/2017 “Për financat e vetëqeverisjes vendore”, paraqitet për miratim në këshillin e njësisë së qeverisjes vendore brenda datës 30 nëntor të vitit buxhetor. Anëtarët e këshillit shqyrtojnë dhe kanë mundësi të propozojnë ndryshime, përkundrejt argumentimit, në projekt buxhetin vjetor të paraqitur në përputhje me parimet dhe rregullat e disiplinës fiskale dhe të financimit të funksioneve vendore. Dokumenti përfundimtar i projekt-buxhetit vjetor duhet të miratohet nga këshilli i njësisë së qeverisjes vendore brenda datës 25 dhjetor. Mund të ndodhë që buxheti të mos miratohet brenda afateve të përcaktuara në ligj. Në këtë rast, prefekti i kërkon kryetarin të njësisë së qeverisjes vendore të thërrasë një mbledhje të dytë të këshillit e cila duhet të mbahet brenda datës 5 janar të vitit pasardhës. Nëse edhe përgjatë kësaj mbledhje nuk arrihet mirëkuptim dhe këshilli nuk miraton projekt-buxhetin, Këshilli i Ministrave vendos për shpërndarjen e tij të parakohshme. Në prani të një situatë të tillë ku edhe në raundin e dytë, projekt-buxheti nuk miratohet nga këshilli i njësisë së vetëqeverisjes vendore, atëherë kryetari i njësisë zbaton procedurat për buxhetin e përkohshëm vendor sipas legjisllacionit në fuqi.

Buxheti vjetor bashkë me dokumentacionin shoqërues publikohet në Buletinin e Njoftimeve Publike dhe në faqen zyrtare të internetit të njësisë së qeverisjes vendore, 15 ditë pas miratimit nga këshilli përkatës. Një kopje e dokumentit të buxhetit dërgohet brenda 5 ditëve nga miratimi në Ministrinë e Financave.

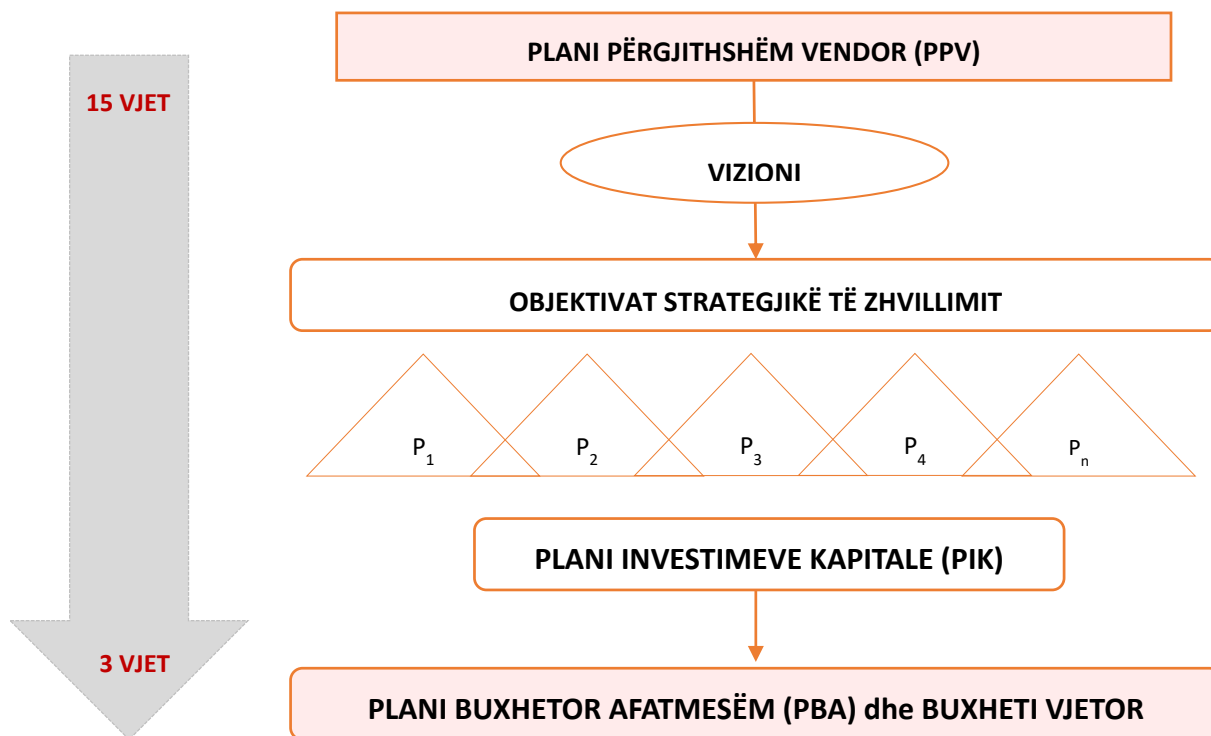
2.5 Lidhja e PBA-së me PSZH

Në gjendjen aktuale, njësitet e vetëqeverisjes vendore në Shqipëri nuk kanë Plane Strategjike Zhvillimi. Pjesa më e madhe e bashkive kanë finalizuar procesin e hartimit të Planit të Përgjithshëm Vendor, pjesë e të cilit është edhe dokumenti i Strategjisë së Zhvillimit të Territorit. Në dokumentin e strategjisë paraqitet deklarata e vizionit, objektivat strategjike, programet strategjike dhe projektet strategjike. PPV-ja ka një qasje afatgjatë mes 10-15 vite dhe nuk mund të zbatohet në një vit. Me qëllim operacionalizimin e PPV-së dhe për ta kthyer në një instrument të dobishëm për politikë-bërësit dhe qytetarët, ai duhet të zbatohet hap pas hapi në kohë.

Zbatimi në kohë dhe përmbushja e objektivave strategjike të përcaktuar kërkon burime financiare, në një farë mënyre PPV-ja duhet të lidhet me planifikimin financiar (dokumentin e PBA-së dhe buxhetin vjetor). Urë lidhëse mes PPV-së dhe PBA-së shërben Plani i Investimeve Kapitale. Rregullorja e Planifikimit të Territorit e miratuar me VKM 671/2015, neni 54, pika 5/b, përcakton se plani për zhvillimin e territorit shoqërohet edhe me planin e veprimeve për zbatimin e PPV-së, i cili mes të tjerave përmban “*koston e përgjithshme për zbatimin dhe aktivitetet kryesore të financuara, të shoqëruara me planin e investimeve kapitale*”. Kjo

përcakton edhe bazën ligjore kryesore, të cilës i referohet dhe respekton hartimi i dokumentit të Planit të Investimeve Kapitale.

Figurë 1. Nga PPV-ja tek PBA-ja dhe buxheti vjetor

PIK hartohet si një dokument strategjik financiar dhe adreson investimet dhe përmirësimet kapitale që rezultojnë të nevojshme për zbatimin e vendimeve të planeve të përgjithshme vendore. PIK ka për qëllim të garantojë:

- mekanizmat e nevojshëm përmes të cilëve objektivat strategjikë të identifikuar në SZHT-të të integrohen sa më mirë në procesin e planifikimit financiar (PBA dhe buxheti vjetor);
- lidhjen e drejtpërdrejtë midis projekteve kapitale prioritare dhe prioriteteve në kryerjen e shpenzimeve nëpërmjet shpërndarjes efektive të burimeve në dispozicion;
- parashikime më të mira buxhetore dhe orientim drejt qëllimeve afatgjata;
- përdorimin e parimit të vlerës së parësë nëpërmjet efektivitetit dhe eficiencës ekonomike në kryerjen e shpenzimeve publike;
- Forcimin e disiplinës fiskale duke mundur që shpenzimet publike të planifikohen brenda një kuadri realist, makroekonomik dhe fiskal, në linjë me PBA-në.

Plani buxhetor afatmesëm jep një panoramë mbi disponueshmërinë e burimeve financiare për mbulimin e shpenzimeve korente dhe mundësinë e realizimit të shpenzimeve kapitale apo zhvillimore. Për më tepër, PBA-ja identifikon cilët nga projektet e identifikuara në SZHT janë të realizueshëm në terma afatmesëm nga njësia e vetëqeverisjes vendore. Integrimi progresiv i këtyre projekteve në dokumentin e PBA-së kryhet nëpërmjet rezervimit të fondeve përkatëse

vit pas viti. Legjislacioni vendas mbi financat vendore dhe praktikat e mira në menaxhimin e financave publike kërkojnë që të gjithë projektet e investimit të përfshihen në dokumentin e buxhetit dhe veprimet jashtë buxhetit të evitohen në maksimum.

Plani buxhetor afatmesëm ka dy pjesë: të ardhurat (të klasifikuara si në tabelën 1) dhe shpenzimet. Shpenzimet në planin buxhetor afatmesëm klasifikohen në disa nivele dhe në mënyrë standarde në përputhshmëri me metodologjinë ndërkombëtare COFOG (Klasifikimi i Funksioneve të Qeverisë). Në nivelin më të lartë identifikohen 9 funksione të cilat në Instrumentin e Planifikimit Financiar identifikohen me të njëjtin emërtim. Funksionet do të detajohen në 27 nën-funksione dhe në nivelin e tretë do të gjejnë programet buxhetore.

Shembull 6. Nga funksionet tek programet buxhetore

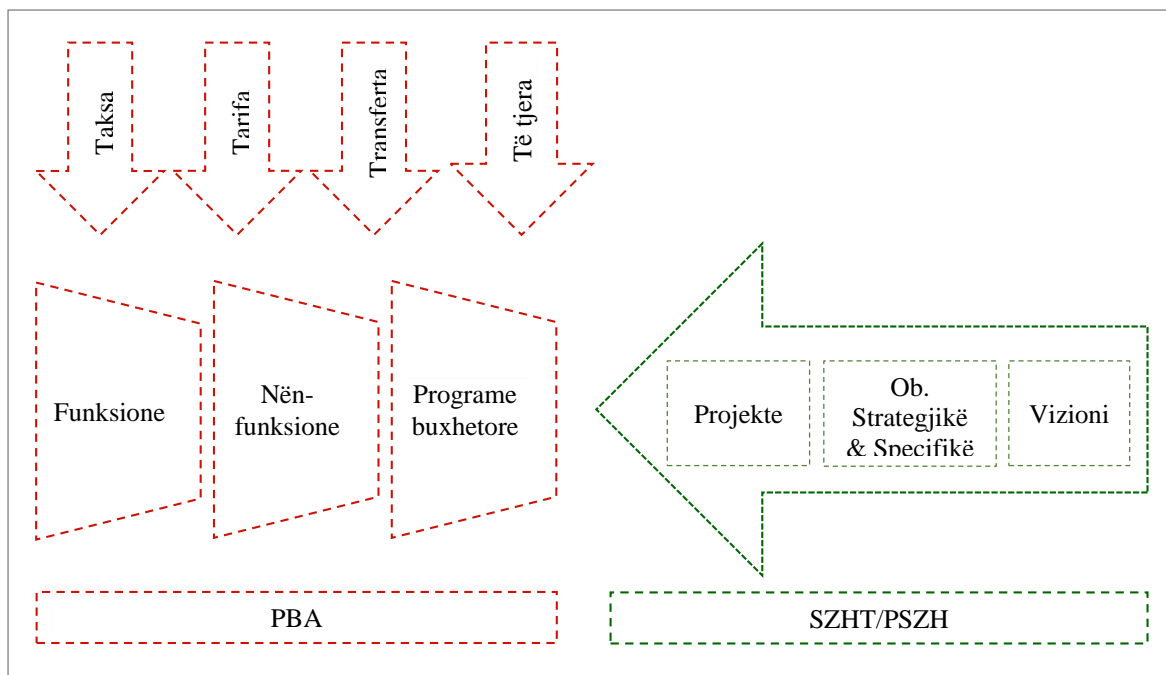
Funksioni		Nën-funksioni		Programi	
04	Çështje ekonomike	041	Çështjet të përgjithshme ekonomike, tregtare dhe të punës	04130	Mbështetje për zhvillimin ekonomik
				04160	Shërbimet e tregjeve, akreditimi dhe inspektimit
		042	Bujqësia, pyjet, peshkimi dhe gjuetia	04220	Shërbimet bujqësore, inspektimi, ushqimi dhe mbrojtja e konsumatorëve
				04240	Menaxhimi i infrastrukturës së ujitjes dhe kullimit
				04260	Administrimi i pyjeve dhe kullotave
		045	Transporti	04520	Rrjeti rrugor rural
				04570	Transporti publik
		047	Industri të tjera	04740	Projekte zhvillimi
				04760	Zhvillimi i turizmit

Klasifikimi i shpenzimeve me bazë funksionet, nën-funksionet dhe programet përmban dhe kodifikim standard. Të gjithë funksionet kanë një kod dy-shifror, nën-funksionet kanë kod tre-shifror ndërsa programet buxhetore kanë kod pesë-shifror. Këto kode nuk mund të ndryshohen pasi ato janë të regjistruar në sistemin informatik të thesarit (dhe klasifikimin ndërkombëtar). Për të lehtësuar procesin, funksionet, nën-funksionet dhe programet buxhetore janë shpjeguar qartësisht në manualin për përdorimin e IPF-së dhe të udhëzimin standard për përgatitjen e PBA-së.

Ashtu si dhe lartpërmendur, procesi për hartimin e PBA-së nis me një vlerësim paraprak të burimeve financiare në dispozicion. Bazuar në këtë informacion, në hapin në vijim, ato shpërndahen në secilin prej funksioneve dhe programeve buxhetore. Për më tepër, për secilin nga programet buxhetore specifikohet në terma sasiorë ndarja ndërmjet shpenzimeve korrente dhe atyre kapitale – tavanet buxhetore. Në varësi të burimeve financiare në dispozicion për secilin nga funksionet dhe nën-funksionet, vijohet me përgatitjen e buxhetit në nivel programi

buxhetor. Nëse një projekt i caktuar nuk është përfshirë në aktivitetet e një programi, atëherë këtij projekti nuk i rezervohen burime financiare as në PBA, as në projektin e buxhetit vjetor. Ndaj, për të ndërmarrë dhe realizuar projekte është e nevojshme që projektet e listuar në PIK (SZHT) të përfshihen në aktivitetet e programit përkatës.

Figurë 2. Lidhja e STZH-së me PBA-në

Burimi: IPF 2018

Në figurën e mësipërme përmbledhet në mënyrë skematike i gjithë procesi për lidhjen e PPV-së si dokumenti strategjik udhëheqës i zhvillimit të njësisë së vetëqeverisjes vendore afatgjatë me PBA-në, si instrumenti zbatues i PPV-së. Në anën e djathtë të figurës jepen elementët të cilët rrjedhin nga dokumenti i PPV-së, saktësisht nga SZHT-ja dhe PIK-u: vizioni, objektivat strategjike dhe projektet e investimit. Në anën e majtë paraqiten dy elementët kryesorë të PBA-së: burimet e të ardhurave dhe në pjesën e poshtme shpenzimet të klasifikuara sipas funksioneve, nën-funksioneve dhe programeve buxhetore.

Për secilin prej viteve të PBA-së, duhet të përcaktohet dhe tregohet sa burime financiare nevojiten për zbatimin e projekteve nga SZHT (PIK). Integrimi i projekteve në PBA, lehtësohet nga instrumenti për planifikimin financiar i përgatitur nga dlpd-ja. Figura në vijim është marrë nga ky instrument dhe tregon si kostot direkte të një projekti duhet të paraqiten sipas klasifikimit ekonomik për secilin prej viteve të PBA-së. Gjithashtu, edhe kostot korrente të një projekti duhet të identifikohen dhe të vendosen në pjesën e poshtme majtas të figurës.

Shembull 7. Detajimi i shpenzimeve dhe mënyrës së financimit përgjatë periudhës 3 – vjeçare të PBA-së

Numër	Emri i Nënfunksionit					
Nënfunksioni 7	042 Bujqësia, pyjet, peshkimi dhe gjuetia					
Drejtoria / Departamenti	Kryetari i programit					
	Emri i programit		Programi: detyrueshme / shtesë		Programi: I veti / I deleguar / Transferuar	
Programi 7a	Shërbimet bujqësore, inspektimi, ushqimi dhe mbrojtja e ko		E detyrueshme		I veti	
Programi 7d	Menaxhimi i Infrastrukturas së ujitjes dhe kullimit		E detyrueshme		Transferuar	
Programi 7e	Administrimi i pyjeve dhe kullotave		E detyrueshme		Transferuar	
Programi 7f	0		0		0	
PËRMBLEDHJE E KËRKESËS BUXHETORE						
Nënfunksioni 7	042 Bujqësia, pyjet, peshkimi dhe gjuetia					
SHPENZIME TË PRITSHME			TË ARDHURAT E PRITSHME			
	-2	-1	0	1	2	3
SHPENZIME TË PRITSHME	0	0	0	0	0	0
SHPENZIME TË PRITSHME			VLERËSIM I ARDHURAVE NGA TARIFAT			
KOSTO DIREKTE PËR PROJEKTET DHE SHPENZIMET KAPITALE			VLERËSIM I ARDHURAVE NGA TARIFAT			
Pagat	600		0	0	0	0
Sigurimet Shoqërore	601		0	0	0	0
Mallra dhe shërbime	602		0	0	0	0
Subvencione	603		0	0	0	0
Të tjera transferata korrente të brends	604		0	0	0	0
Transferata korrente të huaja	605		0	0	0	0
Transferata për Buzhetet Familjare dhe	606		0	0	0	0
Shpenzimet kapitale	230 / 231		0	0	0	0
Rezerva	609		0	0	0	0
Interesa për kredi direkte ose bono	650		0	0	0	0
Të tjera	69 / ?		0	0	0	0
KOSTO DIREKTE PËR PROJEKTET			0	0	0	0
SHPENZIME KORRENTE			VLERËSIMI I TË ARDHURAVE ME DESTINACION			
Pagat	600		0	0	0	0
Sigurimet Shoqërore	601		0	0	0	0
Mallra dhe shërbime	602		0	0	0	0
Subvencione	603		0	0	0	0
Të tjera transferata korrente të brends	604		0	0	0	0
Transferata korrente të huaja	605		0	0	0	0
Transferata për Buzhetet Familjare dhe	606		0	0	0	0
Rezerva	609		0	0	0	0
Interesa për kredi direkte ose bono	650		0	0	0	0
Të tjera	69 / ?	OK!	0	0	0	0
SHPENZIME KORRENTE			0	0	0	0
SHPENZIME TË PRITSHME	0	0	0	0	0	0
			SHUMA E KËRKUAR NETO			
			SHUMA E KËRKUAR NETO			
			- - - - -			
			VLERËSIMI I TË ARDHURAVE ME DESTINACION			
			Transferta e kushtëzuar			
			0			
			Transferta Specifike			
			0			
			Trashëgjimi me destinacion			
			0			
			Burime të tjera (përfshirë gjokat)			
			0			
			VLERËSIMI I TË ARDHURAVE ME DESTI			
			0			
			TË ARDHURAT E PRITSHME			
			0			
			SHUMA E KËRKUAR NETO			
			SHUMA E KËRKUAR NETO			
			- - - - -			
			Angazhimet			
			Vlera Totale për Aktivitet			
			0			
			Qëllime			
			Shpenzimet kapitale			
			0			
			Mallra dhe shërbime			
			0			
			Qëllime të mëtejshme			
			0			
			OK OK OK			
			Shpjegimet teknike			

Marrim një shembull: ndërtimi i një sistemi të ri vaditjeje. Kosto direkte për ndërtimin e këtij sistemi duhet të shënohet në pjesën e sipërme të figurës dhe kostot korrente si mirëmbajtja e sistemit, duhet të shënohen në pjesën e poshtme të figurës.

Krahas anës së majtë ku shënohen shpenzimet e projektit (kapitale apo korrente), formati i propozuar ka dhe një anë të djathtë të dedikuar për mënyrën si do të financohet ai. Në “të ardhurat e pritura”, drejtuesi i ekipit të menaxhimi të programit duhet të shënojë çfarë të hyrash parashikohet të ketë nga burimet e veta, transfertat e kushtëzuara, donacionet nga donatorë të ndryshëm etj.. Kur një projekt hartohet, mënyra e financimit të tij është një ndër elementët kryesorë që duhet të planifikohet. Informacioni për mënyrën e financimit të projektit vendoset në këtë seksion të instrumentit të planifikimit financiar (kjo vlen për të gjithë projektet e propozuara).

Në rastin kur kohëzgjatja e projektit shkon përtej periudhës 3-vjeçare të PBA-së, atëherë do të përfshijmë në PBA vetëm atë pjesë të projektit që jetëzohet në 3-vjeçarën në fjalë. Pjesa e mbetur duhet të përfshihet në PBA-në e periudhës përkatëse. Mënyra si projektet e zgjedhura për t’u zbatuar gjatë tre viteve në vijim paraqitet në faqet e programeve të PBA-së.

Shembull 8. Bujqësia, pyjet, peshkimi dhe gjuetia

Projekte të rëndësishme (maksimumi. 3; burimi informacionit: PPV/SZHT, Fishat e projekteve)

Aktiviteti	Titulli i projektit dhe përshkrim i shkurtër	Fillimi	Mbarimi

Qëllime	Objektiva	Matës të rezultateve	Target			
			t	t+1	t+2	t+3
		Plane të menaxhimit të pyjeve dhe kullotave në % të territorit				
		Sipërfaqja e përmirësuar e pyjeve dhe kullotave në hektarë				
		Përqindja e kanaleve vaditëse të pastruar				

Të dhëna të programit	t-1	t	t+1	Prirja
Number of staff				

Informacion financiar	t-2	t-1	t	t+1	t+2	t+3
Tavani i programit						
Shpenzime bruto						
Të ardhurat e programit						
Shpenzime neto						
Paga dhe sigurime						
Shpenzime kapitale						

Komente

3. SIMULIM I PROCESIT TË BUXHETIMIT VENDOR

Objektivat

Pjesëmarrësit:

- janë të informuar rreth kuadrit ligjor, hapat dhe parimet për përgatitjen e buxhetit vendor;
- mund të ri-prodhojnë hapat që duhet të ndiqen për përgatitjen e PBA-së dhe projekt-buxhetit vjetor;
- janë të vetëdijshëm për rëndësinë e përfshirjes së shumë aktorëve në procesin e hartimit të dokumenteve buxhetore;
- janë të vetëdijshëm për rolin e secilit aktor në hartimin e PBA-së dhe projektbuxhetit vjetor duke përfshirë përgatitjen, përshtatjen, si rolin e kryetarit të njësisë së qeverisjes vendore dhe këshillit përkatës, të departamentit të financave, departamentet e linjës, etj.

Pjesëmarrësit inkurajohen të luajnë një rol aktiv në trajnim sidomos në punët dhe diskutimet e grupit mbi praktikatat e reja buxhetore.

Përmbajtja:

- 3.1 Hyrje në modulën 2;
- 3.2 Simulimi i procesit të buxhetimit vendor;
 - 3.2.1 Aktorët;
 - 3.2.2 Konteksti;
 - 3.2.3 Misione sekrete;
 - 3.2.4 Fazat e zhvillimit të simulimit;

3.1 Hyrje

Në modulën e parë u paraqitën dhe qartësuan elementët bazë të procesit të buxhetimit në njësitë e vetëqeverisjes vendore bazuar në legjisllacionin aktual në fuqi. Në vijim, pjesëmarrësit në trajnim duhet të jenë në gjendje të reflektojnë atë çka u specifikua në modulën 1. Për ta bërë sa më dinamik këtë proces dhe për të nxitur sa më shumë pjesëmarrjen aktive të të trajnuarve, moduli i dytë është konceptuar në formën e një simulimi të procesit të buxhetimit. Praktikisht, pjesëmarrësit në trajnim do të ndahen në grupe të ndryshme si aktorë mbartës të interesave specifike dhe deri diku konfliktuale ndërmjet tyre. Ato do të vendosen në një kontekst të paracaktuar dhe për secilin nga grupet pjesëmarrëse do të ketë misione sekrete. Misionet sekrete të tyre janë hartuar në mënyrë të tillë që të kapin disa elementë specifike si: ndryshimi i elementëve të politikës fiskale dhe komunikimi i tyre në publik; ofrimi i shërbimeve publike, planifikimi dhe argumentimi për mënyrën më të mirë për menaxhimin e tyre, prioritarizimi i investimeve dhe përballja e interesave privatë përkundëjt atyre publikë; qasja ndaj procesit dhe përfshirja e aktorëve, informimi dhe konsultimi publik etj..

3.2 Simulim i procesit të buxhetimit vendor

Simulimi financiar është një lojë pedagogjike e cila ka për qëllim të ilustrojë mënyrën sesi aktorë të ndryshëm operojnë (ose supozohet të operojnë) gjatë procesit të buxhetimit sipas parashikimeve të legjislacionit në fuqi në Shqipëri. Kjo “lojë” simulon në mënyrë të thjeshtuar procesin e buxhetimit me pjesëmarrje, duke nxitur sa më shumë pjesëmarrjen e grupeve të ndryshme të interesit. Çdo pjesëmarrës, është i pajisur me një mision sekret (të posaçëm sipas rolit), të cilin duhet ta çojë deri në fund të procesit të hartimit të buxhetit⁶. Arritjet e secilit grup llogariten në bazë të përmbushjes me sukses të misionit sekret të gjithsecilit. Simulimi do të ndodhë në raunde të ndryshme⁷ dhe ngjarja zhvillohet në dy faza.

- Fillimi i procesit të hartimit të buxhetit (ushtrimi i përgatitjes së buxhetit)
- Miratimi dhe konkluzionet

Trajnuesit do të moderojnë dhe lehtësojnë procesin e zhvillimit të lojës përgjatë të gjithë raundeve. Trajnerët mund të ndryshojnë rregullat, apo të prezantojnë rregulla të reja në varësi të dinamikës së lojës. Për t’ju ardhur në ndihmë të gjithë aktorëve, gjatë trajnimit, trajnerët mund të theksojnë/vënë në dukje referenca ligjore apo teorike të cilat ndihmojnë procesin e të kuptuarit nga aktorët.

3.2.1 Aktorët

Të gjithë aktorët duhet të jenë njohës të legjislacionit të aplikueshëm në nivel vendor dhe të kenë të qarta rolet dhe përgjegjësitë në procesin e hartimit të buxhetit afatmesëm dhe projekt-buxhetit vjetor. Detyrat specifike për secilin aktor specifikohen në misionet sekrete të secilit grup. Trajnuesi sipas rastit mund të njoftojë apo zgjedhë detyra specifike për aktorë të veçantë varësisht dinamikave të lojës. Loja identifikon grupet e aktorëve si më poshtë:⁸

- Ministri i Financave: (1 person) Roli i Ministrit të Financave do të mbahet nga trajnuesi. Qëllimi i tij kryesor është të lehtësojë procesin e hartimit të projekt-buxhetit vjetor dhe PBA-së dhe të risjellë në vëmendje sipas rastit referencat ligjore dhe qasjet teorike.
- Kryetari Bashkisë dhe kabineti (3 persona: 1 kryetar dhe 2 nënkryetarë)
- GMS & EMP (5 persona)
- Këshilli Bashkiak (5 persona + 1 Sekretar)
- Komuniteti biznesit (5 persona)
- Qytetarë (6 persona)
- OJF/OSHC/Media (3 – 5 persona)

3.2.2 Konteksti

⁶ Nënkapitulli më poshtë shpjegon në mënyrë të detajuar hapat që do të ndiqen gjatë simulimit. Në këtë rast, fundi i procesit të hartimit të buxhetit është miratimi i tij në këshillin bashkiak.

⁷ Raundet janë specifikuar në kapitullin përkatës. Përfshirja e secilit prej aktorëve në raunde specifikohet në manualin e lojës, gjithashtu dhe në agjendat përkatëse të tyre.

⁸ Numri i grupeve të aktorëve rregullohet varësisht numrit të pjesëmarrësve në seancën e trajnimit. Trajnuesi, nëse e sheh të arsyeshme, mundet të heqë apo shtojë aktorë të tjerë në proces.

Në dy vitet e fundit, qeverisja vendore është përballur me ndryshime të mëdha. Njësitë e qeverisjes vendore u konsoliduan nga 373 në 61 bashki të reja. Në vitin 2015 u miratua një ligj i ri për vetëqeverisjen vendore (ligj nr. 139/2015 “Për vetëqeverisjen vendore”) dhe në vitin 2017 u miratua ligji për financat vendore (ligji nr. 68/2017 “Për financat e vetëqeverisjes vendore”). Të gjitha këto ndryshime krijuan paqartësi dhe vështirësuan procesin e buxhetimit afatmesëm dhe projekt-buxhetit vjetor. Në këtë kontekst, Kryetari i Bashkisë, grupet e punës dhe i gjithë stafi i bashkisë janë të shqetësuar për ofrimin e shërbimeve ndaj nevojave dhe kërkesave gjithnjë në rritje të qytetarëve të Bashkisë [përcakto emrin].

Kryetari i bashkisë që rezultoi nga zgjedhjet e fundit vendore⁹, është një person me integritet të lartë, profesionist dhe i vendosur të kontribuojë në zhvillimin e qytetit dhe ofrimin e shërbimeve vendore me cilësi më të mirë. Ai është i qartë për detyrat, funksionet dhe përgjegjësitë që ka ndaj qytetarëve.

Bashkia sapo ka miratuar Planin e Përgjithshëm Vendor i cili në dokumentin e Strategjisë së Zhvillimit të Territorit përmban vizionin dhe objektivat strategjike zhvillimore afatgjatë:

- O1. Mbështetja e zhvillimit të qëndrueshëm të bujqësisë, blegtorisë dhe agro-përpunimit si sektorë kryesorë të punësimit;
- O2. Mbështetja e eko-turizimit si sektor mbështetës dhe plotësues i bujqësisë;
- O3. Kontrolli zhvillimit territorit nëpërmjet harmonizimit të nevojave të banorëve ekzistues dhe të ardhshëm;
- O4. Mbrojtja e burimeve natyrore si baza për zhvillim ekonomik dhe mirëqenien e qytetarëve.

Me qëllim, zbatimin e Strategjisë së Zhvillimit të Territorit të Bashkisë, grupi i punës (më poshtë GMS) së bashku me kryetarin duhet të identifikojnë minimumi 3 projekte për secilin nga objektivat strategjike të lartpërmendur.

Projektet e identifikuar duhet të prioritarizohen, diskutohen midis GSM-së dhe Kryetarit të Bashkisë për të zgjedhur cilët do të jenë ato që do të realizohen. Kjo pasi, investimet do të kryhen me fonde të veta të bashkisë dhe ato janë të kufizuara (vit me vështirësi financiare) dhe do të mbulojnë vetëm 3/12 projekte investimi. Prioritarizimi i projekteve të investimeve do të realizohet në një debat të hapur të zhvilluar midis: GSM-së, kryetarit, komunitetit, biznesit dhe OSHC-së. Në këtë dëgjese publike, grupet e interesit duhet të diskutojnë gjithashtu mbi ngritjen e taksave, duke argumentuar dhe sugjeruar zgjidhje të reja për problemin.

Nga ana tjetër, me zgjedhjen e kryetarit të ri dhe miratimi të PPV-së, në zyrën e tij fillojnë të trokasin grupet e interesit si ndërtues, ofrues shërbimesh, qytetarë që kërkojnë punë, media etj.. Gjithashtu, ndikuar nga kufizimet buxhetore, kryetari sëbashku me grupin e punës do të njoftojë për ndryshim (në rritje) të disa prej taksave vendore (taksa e ndikimit në infrastrukturë nga ndërtimet e reja etj.).

⁹ Përzgjedhja e kryetarit të bashkisë, do të bëhet nëpërmjet një procesi të rregullt votimi midis pjesëmarrësve të trajnimit

3.2.3 Misione sekrete

A. Kryetari i Bashkisë

Misioni sekret i tij është dhënia me nën-kontraktim i shërbimit të mbledhjes dhe largimit të mbetjeve urbane për 3 vitet në vijim. Aktualisht, një kompani që merret me këtë aktivitet në një bashki fqinje ka paraqitur një ofertë. Ai ka për detyrë të bindë komunitetin që kjo është mënyra më efiçente për të marrë shërbimin cilësor. Nga ana tjetër, duhet të bindë kompaninë ofertuese që çmimi propozuar është tepër i lartë dhe të tentojë ta ulë atë.

Kujdes, qëllimi i kryetarit është të marrë dhe një mandat të dytë!

B. Këshilli bashkiak

Misioni sekret është të kundërshtojë dhe mos miratojë buxhetin (duke dhënë argumentet përkatëse) në mbledhjen e parë. Këshilli i kërkon kryetarit informacion mbi projektet e investimit. Kujdes, këshilli ka për qëllim të jetë aktiv deri në fund të mandatit dhe të mos shpërndahet para përfundimit të afatit.

C. Grupi i punës

Grupi i punës duhet të bindë kryetarin që tre projektet prioritare janë ato që më së miri përmbushin vizionin e tij për zhvillimin e bashkisë. Grupi i punës duhet të bëjë prezantimin e procesit të përzgjedhjes së investimeve prioritare. *Gjithashtu, njëri prej anëtarëve të grupit të punës është partner në një biznes ndërtimi (kjo do të komunikohet personalisht).*

D. Qytetarët

Misioni sekret i komunitetit është të çojë përpara iniciativën qytetare (të zgjedhur prej tyre). Për këtë qëllim ata do të duhet të llobojnë tek kryetari për këtë gjë.

E. Biznesi

Në vijim të deklaratës së kryetarit për rritje taksash (taksa e ndikimit në infrastrukturë nga ndërtimet e reja), bizneset në sektorin e ndërtimit ushtrojnë presion për uljen e saj. Më saktë, njëri nga bizneset i cili synon të ndërtojë një rezort turistik malor.

F. OSHC

Misioni sekret është të llobojë për miratimin e një projekti me impakt mjedisor gjatë mbledhjes për prioritarizimin e projekteve të investimit.

G. Media

Misioni sekret i medias është të bëjë një deklaratë për shtyp në vijim të mbledhjes për prioritarizimin e projekteve ku jep imazhin e një kryetari të ndikuar nga grupet e interesit (biznesi).

3.2.4 Fazat e zhvillimit të simulimit

Pjesëmarrësit në trajnim kërkohet të simulojnë një proces buxhetimit me pjesëmarrjen e të gjithë aktorëve të përfshirë. Për të arritur këtë, janë menduar disa hapa të cilët përshkruhen në vijim.

- Zgjedhja e kryetarit: salla propozon dy kandidatura të cilët shkojnë në votim (materialet e nevojshme: letër, kuti, stilolaps);
- Kryetari përzgjedh 2 nënkryetarë;
- Ndërtimi i grupeve të aktorëve (japim udhëzim cilët janë grupet dhe ato vetë klasifikohen) dhe vendosja nëpër tavolina e emrit të secilit prej tyre (materialet e nevojshme: fleta A4 dhe markera);
- Secili grup merr një zarf me misionin sekret dhe nuk duhet ta komunikojë me askënd nga grupet e tjera (zarf, misioni për secilin nga grupet);
- Kryetari prezanton objektivat strategjike të bashkisë dhe njofton se parashikohet rritje e taksave dhe tarifave vendore;
- Mbledhja e grupit të punës GMS & EMP për identifikimin e 12 projekteve të investimeve dhe përgatitja e prezantimit (në letër);
- Konsultimi i projekteve të investimit me nënkryetarët dhe dakordësimi në një listë përfundimtare të tyre.
- OSHC-ja dhe komuniteti duhet të identifikojë të paktën nga një projekt të cilin duhet t'ia propozojë dhe ta mbajë në jetë gjatë të gjithë procesit të buxhetimit;
- Dëgjuesë publike: grupet e interesit do të diskutojnë dhe të prioritarizojnë projektet e investimit (mjetet e nevojshme: flip chart, bojra);
- Prioritarizimi i projekteve të investimit (kriteret e vlerësimit mund të jenë: natyra urgjente ose jo; gjeneron të ardhura; vende të reja pune; popullsia përfituese – ndikim në numër të lartë ose të ulët; lidhja me objektivat strategjike vendor). Vlerësimi bëhet nga 1 – 5, ku 1 është vlerësimi minimal dhe 5 është vlerësimi maksimal.

Shembull 9. Prioritarizimi i investimeve

	Kriteri 1	Kriteri 2	Kriteri 3	Kriteri 4	Kriteri 5	Total
	Natyrë urgjente ose jo	Gjenerimi të ardhurave	Krijimi vendeve të punës	Popullsia përftuese	Objektivat strategjikë	
O1P1						
O1P2						
O1P3						
O2P1						
O2P2						
O2P3						
O3P1						
O3P2						
O3P3						
O4P1						
O4P2						
O4P3						

- Mbas dëgjesës publike, media bën një njoftim për shtyp (media harton një deklaratë të shkurtër dhe e prezanton);
- Mbledhje këshilli bashkiak ku prezantohet buxheti (veçanërisht, projektet e investimit);
- Grupet e punës rishikojnë buxhetin dhe shkojnë sërish në mbledhjen e dytë të këshillit ku miratohet buxheti.
- Organizimi i zgjedhjeve lokale me dy kandidatë, ku njëri prej tyre është domosdoshmërisht kryetari aktual i zgjedhur.

Bibliografi

- Allen, R., & Tommasi, D. (2001). *Managing Public Expenditure – A reference book for transition countries*.
- Gjika, A., Kokona, D., & Mihali, A. (2012). *Planifikimi strategjik dhe financiar afatgjatë dhe afatmesëm*. Shqipëri: dldp.
- Gjika, A., Kokona, D., & Mihali, A. (2012). *Përgatitja e Buxhetit Vjetor*. dldp.
- Pfaffli, S. (2013). *Planifikimi i zhvillimit strategjik dhe buxhetimi i bazuar në performancë në një periudhë afatmesme*. Shqipëri: dldp.

Shtojcë

Në vijim paraqiten formatet sipas Udhëzimit Standard të MFE (2018) për PBA-në. Për secilin nga nën-funksionet jepet një përshkrim i shkurtër, programet buxhetore përkatëse dhe përmbajtja e tyre.

FUNKSIONI 1: SHËRBIME TË PËRGJITHSHME PUBLIKE

Nën-funksioni 011: Organet ekzekutive dhe legislative, për çështjet financiare, fiskale dhe për çështjet e jashtme

Vështrim i përgjithshëm		
Zhvillimi i njësisë, menaxhimi i financave të njësisë së vetëqeverisjes vendore, të burimeve të tjera si dhe të burimeve njerëzore, funksionimi i proceseve të përgjithshme të brendshme dhe komunikimi me publikun. Shërbime në mbështetje të kryetarit të njësisë së vetëqeverisjes vendore ose të këshillit;		
01110	Planifikim, menaxhim dhe administrim	<ul style="list-style-type: none"> Zhvillimi dhe zbatimi i politikave të përgjithshme për personelin; Shërbime të përgjithshme publike, si: shërbimet e prokurimit, mbajtja dhe ruajtja e dokumenteve dhe arkivave të njësisë, ndërtesave në pronësi apo të zëna nga njësia, parqe qendrore automjetesh, zyrave të printimit dhe IT etj. Administrim, funksionim dhe ofrimi i shërbimeve të mbështetjes për kryetarin e njësisë vetëqeverisjes vendore, për këshillin dhe komisionet e këshillit ose të kryetarit të njësisë. Shërbimet statistikore dhe baza e të dhënave vendore; Prodhim dhe përhapje e informacionit publik, dokumentacionit teknik dhe statistikave për çështjet dhe shërbimet për zhvillimin e komunitetit;
01120	Çështje financiare dhe fiskale	<ul style="list-style-type: none"> Administrim i çështjeve dhe shërbimeve financiare dhe fiskale; menaxhim i fondeve të njësisë së vetëqeverisjes vendore etj. Operacionet e thesarit të njësisë, zyra e buxhetit, administrata e të ardhurave, shërbimet e kontabilitetit dhe auditit; Prodhim dhe shpërndarje e informacionit të përgjithshëm, dokumentacionit teknik për çështjet dhe shërbimet financiare dhe fiskale.
01170	Gjendja civile	<ul style="list-style-type: none"> Fondet e pushtetit qendror për funksionin e deleguar të gjendjes civile në njësitë e vetëqeverisjes vendore;

Projekte të rëndësishme (maks. 3; burimi i informacionit: fishat e projekteve PPV/PSZh)			
Kodi projektit	Titulli dhe përshkrim i shkurtër i projektit	Fillon	Mbaron

Qëllimet	Objektivat	Treguesit e rezultatit	Synimet			
			t	t+1	t+2	t+3

Të dhënat e programit¹⁰	t-1	t	t+1	Trendi
Numri i stafit				

Informacion financiar¹¹						
	t-2	t-1	t	t+1	t+2	t+3
Tavani i përgjithshëm i programit						
Shpenzimet bruto						
Të ardhurat e programit						
Shpenzimet neto						
Pagat dhe sigurimet shoqërore						
Investimi kapital						

Komente

Nën-funksioni 017: Shërbime të huamarrjes vendore

Vështrim i përgjithshëm			
Ky nën-funksion përfshin marrëdhënien e njësisë vendore me kreditorët dhe shërbimin e borxhit të brendshëm të njësisë vendore			
01710	Pagesa për shërbimin e borxhit të brendshëm	<ul style="list-style-type: none"> • Pagesat e interesave për borxhin publik të njësisë vendore; • Amortizimi i huave të marra etj. 	
Projekte të rëndësishme (maks. 3; burimi i informacionit: fishat e projekteve PPV/PZhS)			
Kodi projektit	Titulli dhe përshkrim i shkurtër i projektit	Fillon	Mbaron

¹⁰Informacion për të dhëna specifike të programit, sidomos numri i stafit me kohë të plotë e kohë të pjesshme, informacion për vendorin, pajisjet teknike etj. (LFV, neni 40,3,ç)

¹¹ Për informacionin financiar për çështjet e mëposhtme, shko te Kërkesat Buxhetore dhe IPF përkatëse dhe nxirr informacion nga kutitë si më poshtë:

	t-2	t-1	t	t+1	t+2	t+3
Tavani i përgjithshëm i programit				M52	N52	O52
Shpenzimet bruto	B48	C48	D48	E48	F48	G48
Të ardhurat e programit	J29	K29	L29	M29	N29	O29
Shpenzimet neto	J34	K34	L34	M34	N34	O34
Pagat dhe sigurimet shoqërore				M56	N56	O56

Për Shpenzimet kapitale, shko te formulari i rezultatit [F15] dhe merr informacion nga kutitë përkatëse si më poshtë:

Shpenzimet kapitale	Kolona C [F15]	Kolona D [F15]	Kolona E [F15]	Kolona F [F15]	Kolona G [F15]	Kolona H [F15]

Qëllimet	Objektivat	Treguesit e rezultatit	Synimet			
			t	t+1	t+2	t+3

Të dhënat e programit	t-1	t	t+1	Trendi
Numri i stafit				

Informacion financiar						
	t-2	t-1	t	t+1	t+2	t+3
Tavani i përgjithshëm i programit						
Shpenzime bruto						
Të ardhurat e programit						
Shpenzime neto						
Paga dhe sigurime shoqërore						
Investimi kapital						

Komente

FUNKSIONI 3: RENDI DHE SIGURIA PUBLIKE

Nën-funksioni 031: Shërbimet policore

Vështrim i përgjithshëm i programit		
Administrimi i çështjeve dhe shërbimeve policore që janë të nevojshme për kryerjen e funksioneve në shërbim të rendit, qetësisë dhe mbarëvajtjes së punëve publike, parandalimin dhe zbulimin e informalitetit brenda territorit të njësisë së vetëqeverisjes vendore.		
03140	Shërbimet e policisë vendore	<ul style="list-style-type: none"> • Sigurimi i mbrojtjes, qetësisë dhe mbarëvajtjes së jetës dhe punëve publike brenda territorit të njësisë, në përputhje me dispozitat ligjore, kur nuk janë në kompetencë të ndonjë autoriteti tjetër shtetëror; • Ekzekutimi dhe zbatimi i akteve të nxjerra nga Kryetari i Njësisë dhe i vendimeve të Këshillit të Njësisë;

Projekte të rëndësishme (maks. 3; burimi i informacionit: fishat e projekteve PPV/PZhS)			
Kodi projektit	Titulli dhe përshkrim i shkurtër i projektit	Fillon	Mbaron

Qëllimet	Objektivat	Treguesit e rezultatit	Synimet			
			t	t+1	t+2	t+3

Të dhënat e programit	t-1	t	t+1	Trendi
Numri i stafit				

Informacion financiar	t-2	t-1	t	t+1	t+2	t+3
Tavani i përgjithshëm i programit						
Shpenzime bruto						
Të ardhurat e programit						
Shpenzime neto						
Paga dhe sigurime shoqërore						
Investim kapital						

Komente

Nën-funksioni 032: Shërbimet e mbrojtjes nga zjarri

Vështrim i përgjithshëm

Garantimi i shërbimit zjarrfikës në nivel vendor dhe administrimi i strukturave përkatëse; Parandalimi, mbrojtja nga zjarri dhe përbalimi i emergjencave të tjera që vinë nga rreziqet natyrore ose aksidentet e trafikut rrugor.

03280	Mbrojtja nga zjarri dhe mbrojtja civile	<ul style="list-style-type: none"> Funksionimi i njësive zjarrfikëse dhe i shërbimeve të tjera të parandalimit dhe mbrojtjes kundër zjarrit; Mbështetja e programeve trajnuese të parandalimit dhe mbrojtjes kundër zjarrit; Shërbime të parandalimit dhe mbrojtjes kundër zjarrit; Mbrojtja Civile dhe administrim i strukturave përkatëse; Shërbimet e mbrojtjes civile, si shpëtimet malore, vrojtimi i plazheve, evakuimi i zonave të përmbytura etj.
-------	---	---

Projekte të rëndësishme (maks. 3; burimi i informacionit: fishat e projekteve PPV/PZhS)

Kodi projektit	Titulli dhe përshkrim i shkurtër i projektit	Fillon	Mbaron

Qëllimet	Objektivat	Treguesit e rezultatit	Synimet			
			t	t+1	t+2	t+3

Të dhënat e programit	t-1	t	t+1	Trendi
Numri i stafit				

Informacion financiar

	t-2	t-1	t	t+1	t+2	t+3
Tavani i përgjithshëm i programit						
Shpenzime bruto						
Të ardhurat e programit						
Shpenzime neto						
Paga dhe sigurime shoqërore						
Investim kapital						

Komente

Nën-funksioni 036: Marrëdhëniet me komunitetin

Vështrim i përgjithshëm

Masa të njësisë së vetëqeverisje vendore për të rritur besimin e qytetarëve dhe marrëdhënien e njësisë me komunitetin. Për qëllime bashkëpunimi njësi vendore planifikon aktivitete të cilat ndihmojnë në ofrimin e shëbrimeve sa më afër kërkesave dhe nevojave të qytetarëve.

03600	Marrëdhëniet në komunitet	<ul style="list-style-type: none"> Aktivitete të njësisë për të nxitur mirëkuptimin e ndërsjelltë dhe ndjenjën e përkatësisë brenda njësisë, besimin dhe mbështetjen për autoritetet vendore; Rritja e pjesmarrjes aktive të qytetarëve në vendimarrje, nëpërmjet organizimit të aktiviteteve për këtë qëllim.
-------	---------------------------	--

Projekte të rëndësishme (maks. 3; burimi i informacionit: fishat e projekteve PPV/PZhS)

Kodi i projektit	Titulli dhe përshkrim i shkurtër i projektit	Fillon	Mbaron
01xyz			
01xyz			

Qëllimet	Objektivat	Treguesit e rezultatit	Synimet			
			t	t+1	t+2	t+3

Të dhënat e programit

	t-1	t	t+1	Trendi
Numri i stafit				

Informacion financiar

	t-2	t-1	t	t+1	t+2	t+3
Tavani i përgjithshëm i programit						
Shpenzimet bruto						
Të ardhurat e programit						
Shpenzime neto						
Pagat dhe sigurimet shoqërore						
Investimi kapital						

Komente

--

FUNKSIONI 4: ÇËSHTJE EKONOMIKE

Nën-funksioni 041: Çështje të përgjithshme ekonomike, tregtare dhe të punës

Vështrim i përgjithshëm		
Administrimi i çështjeve dhe shërbimeve të përgjithshme ekonomike dhe tregtare; Forcimi i zhvillimit ekonomik dhe punësimit vendor.		
04130	Mbështetja për zhvillim ekonomik	<ul style="list-style-type: none"> Hartimi, zbatimi dhe monitorimi i politikave të përgjithshme ekonomike dhe tregtare të njësisë së vetëqeverisjes vendore; Fondet e pushtetit qendror për funksionin e deleguar të regjistrimit dhe licencimit të bizneseve; Mbajtja e kontakteve me qeverisjen qendrore dhe me biznesin për të garantuar politika zhvilluese në nivel rajonal dhe garantimin e zhvillimit ekonomik; Funksionimi ose mbështetja me politika vendore të zhvillimit ekonomik dhe tregtar brenda njësisë; Mbështetje dhe promovim i bizneseve vendore në funksion të zhvillimit ekonomik brenda territorit të njësisë vendore ; Organizim i shërbimeve në mbështetje të zhvillimit ekonomik vendor, si informacion mbi bizneset, aktivitetet promovuese etj. Publikimi i broshurave informative, krijimi i portaleve me profil ekonomik etj. Grante, hua ose subvencione për të promovuar politikat e përgjithshme dhe programet vendore ekonomike dhe tregtare për të nxitur punësimin;
04160	Shërbimi i tregjeve, akreditimi dhe inspektimi	<ul style="list-style-type: none"> Rregullimi i veprimtarive në sheshet e tregjeve vendore ose mbështetje për infrastrukturën e tregjeve; Rritja e kapaciteteve përmes ngritjes dhe funksionimit të tregjeve të reja vendore dhe të rrjetit të tregtisë.

Projekte të rëndësishme (maks. 3; burimi i informacionit: fishat e projekteve PPV/PZhS)			
Kodi I projektit	Titulli dhe përshkrim i shkurtër i projektit	Fillon	Mbaron
01xyz			
01xyz			

Qëllimet	Objektivat	Treguesit e rezultatit	Synimet			
			t	t+1	t+2	t+3

Të dhënat e programit	t-1	t	t+1	Trendi

Numri i stafit				

Informacion financiar						
	t-2	t-1	t	t+1	t+2	t+3
Tavani i përgjithshëm i programit						
Shpenzimet bruto						
Të ardhurat e programit						
Shpenzime neto						
Pagat dhe sigurimet shoqërore						
Investimi kapital						

Komente

Nën-funksioni 042: Bujqësia, pyjet, peshkimi dhe gjuetia

Vështrim i përgjithshëm		
Mbështetja e zhvillimit të qëndrueshëm të prodhimit bujqësor, mbrojtja e konsumatorëve, menaxhimi i ujitjes dhe kullimit.		
04220	Shërbimet bujqësore, inspektimi, siguria ushqimore dhe mbrojtja e konsumatorëve	<ul style="list-style-type: none"> • Ngritja, plotësimi, ruajtja dhe përditësimi i një sistemi informacioni mbi bazë parcele për tokën bujqësore, që të përmbajë informacion për vendndodhjen e saktë, përmasat dhe pronësinë e parcelave; • Informacion i përgjithshëm, dokumentacion teknik dhe statistika për çështjet dhe shërbimet bujqësore; • Administrim dhe mbrojtje e tokave bujqësore e të kategorive të tjera të resurseve; • Organizim ose mbështetje e shërbimeve për blegtorinë; • Administrim i shërbimeve të peshkimit dhe gjuetisë; mbrojtje, shtim dhe shfrytëzim racional të peshkut dhe kafshëve të egra; mbikëqyrje dhe disiplinim i peshkimit në ujëra të ëmbla, peshkimit bregdetar, kultivimit të peshkut, gjuetisë së kafshëve të egra dhe licencave të gjuetisë; • Krijimi dhe administrimi i skemave vendore të granteve për bujqësinë e zhvillimin rural. • Kontrolli ushqimor, mbrojtja e konsumatorit. • Fondet e pushtetit qendror për funksionin e deleguar të administrimit dhe mbrojtjes së tokës;

04240	Menaxhimi i infrastrukturës së ujitjes dhe kullimit	<ul style="list-style-type: none"> Ndërtim ose organizim i sistemeve të kontrollit të përmbytjeve, sistemeve të ujitjes dhe kullimit, duke përfshirë grante, hua dhe financime për punime të tilla; Administrim, shfrytëzim dhe mirëmbajtje e infrastrukturës së ujitjes dhe kullimit nën përgjegjësinë e njësisë të vetëqeverisjes vendore.
04260	Administrimi i pyjeve dhe kullotave	<ul style="list-style-type: none"> Administrimi i çështjeve dhe shërbimeve pyjore; Konservim, zgjerim dhe shfrytëzim i racionalizuar i rezervave pyjore; Administrim i fondit pyjor dhe kullosor publik; Mbikëqyrje dhe disiplinim i operacioneve pyjore dhe dhënie e licencave për prerje pemësh. Organizim ose mbështetje për veprimtarinë ripyllëzuese, kontrollin e dëmtuesve dhe sëmundjeve, shërbimet pyjore për luftën kundër zjarrit dhe për parandalimin e zjarrit si dhe ofrimi i shërbimeve për operatorët pyjorë; Prodhim dhe përhapje e informacionit të përgjithshëm, dokumentacionit teknik dhe statistikave për çështjet dhe shërbimet pyjore; Grante, hua ose financime për të mbështetur veprimtaritë tregtare pyjore; Shpërndarja e kullotave, duke përfshirë menaxhimin e kullotjes;

Projekte të rëndësishme (maks. 3; burimi i informacionit: fishat e projekteve PPV/PZhS)

Kodi i projektit	Titulli dhe përshkrim i shkurtër i projektit	Fillon	Mbaron
01xyz			
01xyz			

Qëllimet	Objektivat	Treguesit e rezultatit	Synimet			
			t	t+1	t+2	t+3

Të dhënat e programit	t-1	t	t+1	Trendi
Numri i stafit				

Informacion financiar						
	t-2	t-1	t	t+1	t+2	t+3
Tavani i përgjithshëm i programit						
Shpenzimet bruto						

Të ardhurat e programit						
Shpenzimet neto						
Pagat dhe sigurimet shoqërore						
Investimi kapital						

Komente

Nën-funksioni 045: Transporti

Vështrim i përgjithshëm		
Ndërtimi, rehabilitimi dhe mirëmbajtja e rrugëve vendore dhe sinjalizimit rrugor brenda juridiksionit të njësisë së vetëqeverisjes vendore.		
04520	Rrjeti rrugor rural	<ul style="list-style-type: none"> • Ndërtimi dhe mirëmbajtja e sistemeve rrugore dhe strukturave të transportit (rrugë, ura, tunele, parkime, terminale autobusësh, rrugë këmbësore dhe korsi biçikletash etj.) dhe sinjalizimi rrugor i trotuareve dhe shesheve publike vendore nën administrimin dhe përgjegjësitë e njësisë së vetëqeverisjes vendore; • Studime për rehabilitimin, përmirësimin, ndërtime të reja në sistemet e transportit për rrjetin rrugor nën administrimin e njësisë vendore; • Marrja e masave për lehtësimin e trafikut dhe kontrollin e sistemit rrugor rural të njësisë vendore;
04570	Transporti publik	<ul style="list-style-type: none"> • Kontraktimi i shoqërive private të transportit për sigurimin e shërbimeve të transportit publik lokal; • Mbikëqyrje dhe rregullim i shërbimeve të transportit publik lokal të shoqërive private (miratimi i tarifave për pasagjerët dhe i orëve dhe shpeshtësisë së shërbimeve etj.); • Prodhim dhe përhapje e informacionit të përgjithshëm, orareve etj. të operacioneve të sistemit publik lokal të transportit; • Grante, hua ose financime për të mbështetur funksionimin, ndërtimin, mirëmbajtjen ose përmirësimin e sistemeve dhe strukturave të transportit publik lokal.

Projekte të rëndësishme (maks. 3; burimi i informacionit: fishat e projekteve PPV/PZhS)			
Kodi i projektit	Titulli dhe përshkrim i shkurtër i projektit	Fillon	Mbaron
01xyz			
01xyz			

Qëllimet	Objektivat	Treguesit e rezultatit	Synimet			
			t	t+1	t+2	t+3

Të dhënat e programit	t-1	t	t+1	Trendi
Numri i stafit				

Informacion financiar						
	t-2	t-1	t	t+1	t+2	t+3
Tavani i përgjithshëm i programit						
Shpenzimet bruto						
Të ardhurat e programit						
Shpenzimet neto						
Pagat dhe sigurimet shoqërore						
Investimi kapital						

Komente

Nën-funksioni 047: Industri të tjera

Vështrim i përgjithshëm		
Nxitja e projekteve zhvillimore që kanë për qëllim rritjen ekonomike e turizmin në njësinë e vetëqeverisjes vendore, si dhe zhvillimi dhe promovimi i turizmit.		
04740	Projekte zhvillimi	<ul style="list-style-type: none"> Ndërtim, mirëmbajtje, zgjerim, përmirësim dhe funksionim i strukturave përkatëse me qëllim nxitjen e projekteve me karakter zhvillimor për njësinë vendore. Hartimi dhe monitorimi i projekteve që kanë për qëllim zhvillimin e qëndrueshëm të njësisë së vetëqeverisjes vendore.
04760	Zhvillimi i turizmit	<ul style="list-style-type: none"> Administrimi i çështjeve dhe shërbimeve të turizmit vendor; promovim dhe zhvillim i turizmit vendor.

		<ul style="list-style-type: none"> • Funksionimi i zyrave turistike vendore, organizim i fushatave publicitare, duke përfshirë prodhimin dhe shpërndarjen e literaturës promovuese e të një natyre të ngjashme; • Përmirësim i hapësirave pamore urbane të bashkisë, përmes mirëmbajtjes së objekteve kulturore dhe turistike që nxisin rritjen e vizitorëve duke e kthyer në atraksion turistik njësinë vendore.
--	--	---

Projekte të rëndësishme (maks. 3; burimi i informacionit: fishat e projekteve PPV/PZhS)

Kodi i projektit	Titulli dhe përshkrim i shkurtër i projektit	Fillon	Mbaron
01xyz			
01xyz			

Qëllimet	Objektivat	Treguesit e rezultatit	Synimet			
			t	t+1	t+2	t+3

Të dhënat e programit	t-1	t	t+1	Trendi
Numri i stafit				

Informacion financiar

	t-2	t-1	t	t+1	t+2	t+3
Tavani i përgjithshëm i programit						
Shpenzimet bruto						
Të ardhurat e programit						
Shpenzimet neto						
Pagat dhe sigurimet shoqërore						
Investimi kapital						

Komente

--

FUNKSIONI 5: MBROJTJA E MJEDISIT

Nën-funksioni 051: Menaxhimi i mbetjeve

Vështrim i përgjithshëm		
Mbledhja, depozitimi i mbeturinave, trajtimi, pastrimi i rrugëve, shesheve, rrugicave, tregjeve, kopshteve publike, parqeve etj.		
05100	Menaxhimi i mbetjeve	<ul style="list-style-type: none"> • Administrim, mbikëqyrje, inspektim organizim ose mbështetje e sistemeve të grumbullimit, trajtimit dhe eliminimit të mbetjeve; • Mbledhja, largimi dhe trajtimi i mbetjeve të ngurta dhe shtëpiake. • Grante, hua ose financime për të mbështetur ndërtimin, mirëmbajtjen ose përmirësimin e këtyre sistemeve; • Pastrimi i rrugëve, parqeve etj.

Projekte të rëndësishme (maks. 3; burimi i informacionit: fishat e projekteve PPV/PZhS)			
Kodi i projektit	Titulli dhe përshkrim i shkurtër i projektit	Fillon	Mbaron
01xyz			
01xyz			

Qëllimet	Objektivat	Treguesit e rezultatit	Synimet			
			t	t+1	t+2	t+3

Të dhënat e programit	t-1	t	t+1	Trend
Numri i stafit				

Informacion financiar						
	t-2	t-1	t	t+1	t+2	t+3
Tavani i përgjithshëm i programit						
Shpenzimet bruto						
Të ardhurat e programit						
Shpenzimet neto						
Pagat dhe sigurimet shoqërore						
Investimi kapital						

Komente

Nën-funksioni 052: Menaxhimi i ujërave të zeza

Vështrim i përgjithshëm		
Funksionimi i sistemit të kanalizimeve dhe trajtimit të ujërave të zeza. Ndërtimi dhe menaxhimi i sistemit të kolektorëve, kanaleve, tubacioneve dhe pompave për të larguar të gjitha ujërat e zeza (ujin e shiut, ujërat shtëpiakë dhe ujëra të tjerë të ndotur).		
05200	Menaxhimi i ujërave të zeza dhe kanalizimeve	<ul style="list-style-type: none"> • Administrim, mbikëqyrje, inspektim, vënie në funksionim ose mbështetje e sistemeve të kanalizimeve dhe të trajtimit të ujërave të zeza; • Grante, hua ose financime për të mbështetur ndërtimin, funksionimin, mirëmbajtjen ose përmirësimin e sistemeve të kanalizimeve dhe të trajtimit të ujërave të zeza.

Projekte të rëndësishme (maks. 3; burimi i informacionit: fishat e projekteve PPV/PZhS)			
Kodi i projektit	Titulli dhe përshkrim i shkurtër i projektit	Fillon	Mbaron
01xyz			
01xyz			

Qëllimet	Objektivat	Treguesit e rezultatit	Synimet			
			t	t+1	t+2	t+3

Të dhënat e programit	t-1	t	t+1	Trend
Numri i stafit				

Informacion financiar						
	t-2	t-1	t	t+1	t+2	t+3
Tavani i përgjithshëm i programit						
Shpenzimet bruto						
Të ardhurat e programit						
Shpenzimet neto						
Pagat dhe sigurimet shoqërore						
Investimi kapital						

Komente

Nën-funksioni 053: Reduktimi i ndotjes

Vështrim i përgjithshëm		
Mbrotjtja e ajrit dhe e klimës, mbrotjtja e tokave dhe ujrave nëntokësore, reduktimi i zhurmave dhe vibracioneve si dhe mbrotjtja ndaj rrezatimeve.		
05320	Programet e mbrotjtjes së mjedisit	<ul style="list-style-type: none"> Masa mbrotjtëse për cilësinë e ajrit, tokës dhe ujit nga ndotja; Ndërtim, mirëmbajtje dhe vënie në funksionim e sistemeve të monitorimit të ndotjes, si dhe masave për mbrotjtjen nga ndotja akustike. Administrim, mbikëqyrje, inspektim, organizim ose mbështetje e veprimtarive që lidhen me kontrollin dhe zvogëlimin e ndotjes; Grante, hua ose financime për të mbështetur veprimtaritë që lidhen me uljen dhe kontrollin e ndotjes; Zhvillimi i aktiviteteve edukuese dhe promovuese, të cilat lidhen me mbrotjtjen e mjedisit.

Projekte të rëndësishme (maks. 3; burimi i informacionit: fishat e projekteve PPV/PZhS)			
Kodi i projektit	Titulli dhe përshkrim i shkurtër i projektit	Fillon	Mbaron
01xyz			
01xyz			

Qëllimet	Objektivat	Treguesit e rezultatit	Synimet			
			t	t+1	t+2	t+3
Të dhënat e programit			t-1	t	t+1	Trendi
Numri i stafit						

Informacion financiar						
	t-2	t-1	t	t+1	t+2	t+3
Tavani i përgjithshëm i programit						
Shpenzimet bruto						
Të ardhurat e programit						
Shpenzimet neto						
Pagat dhe sigurimet shoqërore						
Investimi kapital						
Komente						

Nën-funksioni 056: Mbrojtja mjedisit

Vështrim i përgjithshëm i programit		
Programi mbulon veprimtaritë dhe politikat tërësore për mbrojtjen mjedisore.		
05630	Ndërgjegjësimi mjedisor	<ul style="list-style-type: none"> Administrimi, koordinimi dhe monitorimi i politikave, planeve, programeve dhe buxheteve për promovimin e mbrojtjes mjedisore; Prodhim dhe përhapje e informacionit të përgjithshëm për mbrojtjen dhe ndërgjegjësimin mjedisor. Identifikim, kontroll dhe menaxhim i burimeve ujore brenda territorit të njësisë së vetëqeverisjes vendore

Projekte të rëndësishme (maks. 3; burimi i informacionit: fishat e projekteve PPV/PZhS)			
Kodi i projektit	Titulli dhe përshkrim i shkurtër i projektit	Fillon	Mbaron
01xyz			
01xyz			

Qëllimet	Objektivat	Treguesit e rezultatit	Synimet			
			t	t+1	t+2	t+3

Të dhënat e programit	t-1	t	t+1	Trendi
Numri i stafit				

Informacion financiar						
	t-2	t-1	t	t+1	t+2	t+3
Tavani i përgjithshëm i programit						
Shpenzimet bruto						
Të ardhurat e programit						
Shpenzimet neto						
Pagat dhe sigurimet shoqërore						
Investimi kapital						

Komente

FUNKSIONI 6: STRUKTURAT E STREHIMIT DHE KOMUNITETIT

Programi 061: Urbanistika

Vështrim i përgjithshëm		
Planifikimin dhe zhvillimin i banesave të përshtatshme në njësinë vendore.		
06140	Planifikimi urban vendor	<ul style="list-style-type: none"> Zhvillim, përditësim, bashkërendim dhe monitorim i planeve të zhvillimit urbanistik; Planifikim, administrim, zhvillim dhe kontrolli i territorit, sipas mënyrës së përcaktuar me ligj. Grante, hua ose financime për të mbështetur zgjerimin, përmirësimin ose mirëmbajtjen e stokut të banesave; Lëshimi i lejeve për ndërtime të reja; zhvillimi i tokës dhe veprimtari të tjera që ndikojnë në urbanistikën e njësisë së vetëqeverisjes vendore. Administrim, bashkërendim dhe monitorim i planeve të përgjithshme, planeve, programeve dhe buxheteve të lidhura me strehimin; Shpërndarje e informacionit publik, dokumentacionit teknik dhe statistikave për çështjet dhe shërbimet e strehimit; Sigurimi i truallit të nevojshëm për ndërtime banesash; ndërtim ose blerje dhe rimodelim i njësjve banuese për publikun në përgjithësi ose për njerëz me nevoja të posaçme; eliminim i ndërtimeve të degraduara i lidhur me sigurimin e strehimit. Planifikim i përgjithshëm duke përfshirë formulimin, përditësimin, bashkërendimin dhe monitorimin, të Planeve të Përgjithshme Vendore /Planeve të Zhvillimit Strategjik; Hartimi i planeve të zonimit dhe i rregullave të ndërtimit;

Projekte të rëndësishme (maks. 3; burimi i informacionit: fishat e projekteve PPV/PZhS)			
Kodi projektit	Titulli dhe përshkrim i shkurtër i projektit	Fillon	Mbaron
01xyz			
01xyz			

Qëllimet	Objektivat	Treguesit e rezultatit	Synimet			
			t	t+1	t+2	t+3

Të dhënat e programit	t-1	t	t+1	Trendi
Numri i stafit				

Informacion financiar						
	t-2	t-1	t	t+1	t+2	t+3
Tavani i përgjithshëm i programit						
Shpenzimet bruto						
Të ardhurat e programit						
Shpenzimet neto						
Pagat dhe sigurimet shoqërore						
Investimi kapital						

Komente

Nën-funksioni 062: Zhvillimi i komunitetit

Vështrim i përgjithshëm		
Programi mbulon veprimtari për zhvillimin dhe përmirësimin e kontekstit të jetesës.		
06210	Programet e zhvillimit	<ul style="list-style-type: none"> • Hartim, administrim, bashkërendim dhe monitorim i politikave të përgjithshme, planeve, programeve dhe buxheteve që lidhen me shërbimet për komunitetin; • Administrim i çështjeve dhe shërbimeve për zhvillimin e komunitetit; • Planifikimi i komuniteteve të reja ose i komuniteteve të rehabilituara; • Planifikim i përmirësimit dhe zhvillimit të strukturave si: rekreacioni, hapësirat e përbashkëta dhe relaksuese për komunitetin; • Mbjellja e luleve, shkurreve dhe pemëve dekorative, të cilat përmirësojnë hapësirën e gjelbërta të njësisë së vetëqeverisjes vendore; • Zëvendësimi i trotuareve të prishura me material cilësorë që përmirëson hapësirën publike dhe rrit cilësinë e shërbimit ndaj qytetarëve. • Ndërtim, rehabilitim dhe mirëmbajtje e varrezave publike, si dhe garantimi i shërbimit publik të varrimit; • Parqet, lulishtet dhe hapësirat e gjelbra publike. • Të gjitha shërbimet e tjera publike sipas specifikimeve të çdo njësie të vetëqeverisjes vendore;
Projekte të rëndësishme (maks. 3; burimi i informacionit: fishat e projekteve PPV/PZhS)		

Kodi projektit	Titulli dhe përshkrim i shkurtër i projektit	Fillon	Mbaron
01xyz			
01xyz			

Qëllimet	Objektivat	Treguesit e rezultatit	Synimet			
			t	t+1	t+2	t+3

Të dhënat e programit	t-1	t	t+1	Trend

Informacion financiar						
	t-2	t-1	t	t+1	t+2	t+3
Tavani i përgjithshëm i programit						
Shpenzimet bruto						
Të ardhurat e programit						
Shpenzimet neto						
Pagat dhe sigurimet shoqërore						
Investimi kapital						

Komente

Nën-funksioni 063: Furnizimi me ujë

Vështrim i përgjithshëm		
Sigurimi i ujit të pijshëm për banorët dhe bizneset brenda territorit të njësisë së vetëqeverisjes vendore.		
06330	Furnizimi me ujë	<ul style="list-style-type: none"> • Administrim i problemeve të furnizimit me ujë; • Mbikëqyrje dhe disiplinim i të gjitha problemeve të furnizimit me ujë, duke përfshirë pastërtinë e ujit, çmimin dhe kontrollet e sasisë; • Ngritja ose vënia në funksionim e kapaciteteve të zgjeruara në shërbimin lokal të furnizimit me ujë; • Prodhim dhe shpërndarje e informacionit publik, dokumentacionit teknik dhe statistikave për çështjet dhe shërbimet e furnizimit me ujë; • Grante, hua ose financime për të mbështetur ndërtimin, mirëmbajtjen ose përmirësimin e sistemeve të furnizimit me ujë.

Projekte të rëndësishme (maks. 3; burimi i informacionit: fishat e projekteve PPV/PZhS)			
Kodi projektit	Titulli dhe përshkrim i shkurtër i projektit	Fillon	Mbaron
01xyz			
01xyz			

Qëllimet	Objektivat	Treguesit e rezultatit	Synimet			
			t	t+1	t+2	t+3

Të dhënat e programit	t-1	t	t+1	Trend

Informacion financiar						
	t-2	t-1	t	t+1	t+2	t+3
Tavani i përgjithshëm i programit						
Shpenzimet bruto						
Të ardhurat e programit						
Shpenzimet neto						
Pagat dhe sigurimet shoqërore						
Investimi kapital						

Komente

--

Nën-funksioni 064: Ndrëçimi i rrugëve

Vështrim i përgjithshëm i programit		
Sigurimi i ndriçimit të rrugëve në njësinë e vetëqeverisjes vendore.		
06440	Ndrëçim rrugësh	<ul style="list-style-type: none"> • Administrim, instalim, vënie në funksionim, mirëmbajtje, përmirësim i ndriçimit të rrugëve, mjediseve publike; • Zhvillimi dhe rregullimi i standardeve të ndriçimit rrugor.

Projekte të rëndësishme (maks. 3; burimi i informacionit: fishat e projekteve PPV/PZhS)			
Kodi projektit	Titulli dhe përshkrim i shkurtër i projektit	Fillon	Mbaron

Qëllimet	Objektivat	Treguesit e rezultatit	Synimet			
			t	t+1	t+2	t+3

Të dhënat e programit	t-1	t	t+1	Trendi

Informacion financiar						
	t-2	t-1	t	t+1	t+2	t+3
Tavani i përgjithshëm i programit						
Shpenzimet bruto						
Të ardhurat e programit						
Shpenzimet neto						
Pagat dhe sigurimet shoqërore						
Investimi kapital						

Komente

FUNKSIONI 7: SHËNDETËSIA

Nën-funksioni 072: Shërbimet e kujdesit parësor

Vështrim i përgjithshëm		
Ndërtim, rehabilitim dhe mirëmbajtje e ndërtesave të shërbimit parësor shëndetësor dhe zhvillimin e aktiviteteve edukuese e promovuese në nivel vendor; Sigurimi i kujdesit shëndetësor për të gjithë individët dhe familjet.		
07220	Shërbimet e kujdesit parësor	<ul style="list-style-type: none"> Ndërtim, rehabilitim dhe mirëmbajtje e ndërtesave të shërbimit parësor shëndetësor dhe zhvillimin e aktiviteteve edukuese e promovuese në nivel vendor, të cilat lidhen me mbrojtjen e shëndetit, si dhe administrimin e qendrave e të shërbimeve të tjera në fushën e shëndetit publik, sipas mënyrës së përcaktuar me ligj;

Projekte të rëndësishme (maks. 3; burimi i informacionit: fishat e projekteve PPV/PZhS)			
Kodi projektit	Titulli dhe përshkrim i shkurtër i projektit	Fillon	Mbaron
01xyz			
01xyz			

Qëllimet	Objektivat	Treguesit e rezultatit	Synimet			
			t	t+1	t+2	t+3

Të dhënat e programit	t-1	t	t+1	Trend

Informacion financiar						
	t-2	t-1	t	t+1	t+2	t+3
Tavani i përgjithshëm i programit						
Shpenzimet bruto						
Të ardhurat e programit						
Shpenzimet neto						
Pagat dhe sigurimet shoqërore						
Investimi kapital						

Komente

FUNKSIONI 8: ARGËTIMI, KULTURA DHE FEJA

Nën-funksioni 081: Shërbime rekreative dhe sportive

Vështrim i përgjithshëm		
Organizimin e aktiviteteve sportive, çlodhëse e argëtuese, zhvillimin dhe administrimin e institucioneve e të objekteve që lidhen me ushtrimin e këtyre funksioneve.		
08130	Sport dhe argëtim	<ul style="list-style-type: none"> Vënie në funksionim ose mbështetje e strukturave për veprimtari ose ngjarje sportive (fusha lojërash, fusha tenisi, pishina noti, korsi vrapimi, ringje boksi, pista patinazhi, palestra etj.); mbështetje për ekipet përfaqësuese vendore në veprimtaritë sportive; Mbështetje e strukturave për veprimtari ose ngjarje sportive (struktura për qëndrimin e spektatorëve; sidomos vende të pajisura për lojëra me letra, lojëra me tabelë etj.); Grante, hua ose financime për të mbështetur ekipe apo lojtarë individuale. Vënie në funksionim ose mbështetje për ambiente që përdoren për veprimtari çlodhëse (parqe, plazhe, kampingje dhe vendqëndrimet përkatëse) të ofruara në bazë jo tregtare;

Projekte të rëndësishme (maks. 3; burimi i informacionit: fishat e projekteve PPV/PZhS)			
Kodi projektit	Titulli dhe përshkrim i shkurtër i projektit	Fillon	Mbaron
01xyz			
01xyz			

Qëllimet	Objektivat	Treguesit e rezultatit	Synimet			
			t	t+1	t+2	t+3

Të dhënat e programit	t-1	t	t+1	Trend

Informacion financiar						
	t-2	t-1	t	t+1	t+2	t+3
Tavani i përgjithshëm i programit						
Shpenzimet bruto						
Të ardhurat e programit						
Shpenzimet neto						

Pagat dhe sigurimet shoqërore						
Investimi kapital						

Komente

Nën-funksioni 082: Shërbime kulturore

Vështrim i përgjithshëm i programit		
Organizim, mbështetje e ngjarjeve kulturore në njësinë e vetëqeverisjes vendore; mbrojtje dhe promovim i vlerave të trashëgimisë kulturore.		
08220	Trashëgimia kulturore, eventet artistike dhe kulturore	<ul style="list-style-type: none"> Zhvillim, mbrojtje dhe promovim i vlerave të trashëgimisë kulturore me interes vendor, si dhe administrim i objekteve që lidhen me ushtrimin e këtyre funksioneve; Mbështetja e vendeve historike, kopshteve zoologjike dhe botanike; Zhvillim, mbrojtje dhe promovim i bibliotekave, e i ambienteve për lexim me qëllim edukimin e përgjithshëm qytetar; Mbështetje për muzeumet, galeritë e arteve, teatrot, sallat e ekspozitave; Organizim ose mbështetje për ngjarjet kulturore (koncerte, prodhime skenike dhe filma, shfaqje artistike etj.); Sigurim i shërbimeve kulturore; administrim i çështjeve kulturore; mbikëqyrje dhe rregullim i strukturave kulturore; Organizim i aktiviteteve kulturore dhe promovim i identitetit kombëtar e lokal.

Projekte të rëndësishme (maks. 3; burimi i informacionit: fishat e projekteve PPV/PZhS)			
Kodi projektit	Titulli dhe përshkrim i shkurtër i projektit	Fillon	Mbaron
01xyz			
01xyz			

Qëllimet	Objektivat	Treguesit e rezultatit	Synimet			
			t	t+1	t+2	t+3

Të dhënat e programit	t-1	t	t+1	Trend

Informacion financiar						
	t-2	t-1	t	t+1	t+2	t+3
Tavani i përgjithshëm i programit						
Shpenzimet bruto						
Të ardhurat e programit						
Shpenzimet neto						
Pagat dhe sigurimet shoqërore						
Investimi kapital						

Komente

FUNKSIONI 9: ARSIMI

Nën-funksioni 091: Arsimi parashkollor dhe bazë

Vështrim i përgjithshëm		
Mbështetja e arsimit bazë dhe parashkollor; Administrim dhe rregullim i sistemit arsimor parashkollor në kopshte dhe çerdhe.		
09120	Arsimi bazë përfshirë arsimin parashkollor	<ul style="list-style-type: none"> • Shpenzime për paga për mësuesit e kopshteve të fëmijëve dhe stafit mbështetës; • Programe mësimore për trajnimin e edukatorëve dhe mësuesve; • Furnizimi dhe mbështetja me ushqim e kopshteve. • Ndërtim dhe mirëmbajtje e strukturave shkollore;

Projekte të rëndësishme (maks. 3; burimi i informacionit: fishat e projekteve PPV/PZhS)			
Kodi projektit	Titulli dhe përshkrim i shkurtër i projektit	Fillon	Mbaron
01xyz			
01xyz			

Qëllimet	Objektivat	Treguesit e rezultatit	Synimet			
			t	t+1	t+2	t+3
		Numri i fëmijëve të regjistruar që ndjekin kopshtin (grupmosha 3-6 vjeç)				
		Numri mesatar ifëmijëve për mësues /edukator në parashkollë				
		Kapaciteti maksimal i akomodimit (numri i shtretërve në fjetore)				

Të dhënat e programit	t-1	t	t+1	Trend

Informacion financiar						
	t-2	t-1	t	t+1	t+2	t+3
Tavani i përgjithshëm i programit						
Shpenzimet bruto						

Të ardhurat e programit						
Shpenzimet neto						
Pagat dhe sigurimet shoqërore						
Investimi kapital						

Komente

Nën-funksioni 092: Arsimi i parauniversitar

Vështrim i përgjithshëm		
Mbështet arsimin e mesëm, duke siguruar dhe mirëmbajtur ambientet shkollore dhe pagesën e stafit mbështetës. Programe arsimore dhe trajnim për mësuesit.		
09230	Arsimi i mesëm i përgjithshëm	<ul style="list-style-type: none"> Ndërtim dhe mirëmbajtje e institucioneve shkollore; Ndërtim, rehabilitim dhe mirëmbajtje e ndërtesave arsimore e sistemit shkollor parauniversitar, me përjashtim të shkollave profesionale. Shpenzimet për paga për stafin mbështetës. Administrim, inspektim, organizim ose mbështetje për transport, ushqim, strehim, kujdes mjekësor dhe dentar për fëmijët e shkollave; Mbështetje për trajnimin e mëtejshëm të mësuesve.
09240	Arsimi profesional	<ul style="list-style-type: none"> Ndërtim dhe mirëmbajtje e institucioneve të arsimit profesional (vetëm konviktet);

Projekte të rëndësishme (maks. 3; burimi i informacionit: fishat e projekteve PPV/PZhS)			
Kodi projektit	Titulli dhe përshkrim i shkurtër i projektit	Fillon	Mbaron
01xyz			
01xyz			

Qëllimet	Objektivat	Treguesit e rezultatit	Synimet			
			t	t+1	t+2	t+3

Të dhënat e programit	t-1	t	t+1	Trend

Informacion financiar						
	t-2	t-1	t	t+1	t+2	t+3

Tavani i përgjithshëm i programit						
Shpenzimet bruto						
Të ardhurat e programit						
Shpenzimet neto						
Pagat dhe sigurimet shoqërore						
Investimi kapital						

Komente

FUNKSIONI 10: MBROJTJA SOCIALE

Nën-funksion 101: Sëmundje dhe paaftësi

Vështrim i përgjithshëm		
Krijimi dhe administrimi i shërbimeve sociale, në nivel vendor, për shtresat në nevojë, personat me aftësi të kufizuara, fëmijët, gratë, gratë kryefamiljare, gratë e dhunuara, viktimat të trafikut, nëna apo prindër me shumë fëmijë, të moshuarit etj., sipas mënyrës së përcaktuar me ligj.		
10140	Kujdesi social për personat e sëmurë dhe me aftësi të kufizuara	<ul style="list-style-type: none"> • Përfitime monetare ose në natyrë, si asistencë për detyrat e përditshme për personat përkohësisht të paaftë për punë për shkak sëmundjeje ose dëmtimi (ndihmë shtëpiake, lehtësi transporti etj.); • Përfitime monetare ose në natyrë për personat që janë plotësisht ose pjesërisht të paaftë të merren me veprimtari ekonomike ose të bëjnë një jetë normale për shkak të një gjymtimi fizik ose mendor; • Përfitime në natyrë, si: vakte ushqimi që u jepen personave të paaftë në ambiente të përshtatshme, ndihmë që u jepet personave të paaftë për t'i ndihmuar në detyrat e përditshme (ndihmë shtëpiake, lehtësi transporti etj.), pagesë ditore për personin që kujdeset për personin e paaftë, trajnim profesional e trajnim tjetër i dhënë për të nxitur rehabilitimin në punë dhe atë shoqëror të personave të paaftë, shërbime dhe përfitime të ndryshme dhënë personave të paaftë, për të marrë pjesë në veprimtari kulturore dhe zbavitëse ose për të udhëtuar apo për të marrë pjesë në jetën e komunitetit; • Administrim, vënie në funksionim ose mbështetje për skema të mbrojtjes shoqërore.

Projekte të rëndësishme (maks. 3; burimi i informacionit: fishat e projekteve PPV/PZhS)			
Kodi projektit	Titulli dhe përshkrim i shkurtër i projektit	Fillon	Mbaron
01xyz			
01xyz			

Qëllimet	Objektivat	Treguesit e rezultatit	Synimet			
			t	t+1	t+2	t+3

Të dhënat e programit	t-1	t	t+1	Trend

Informacion financiar

	t-2	t-1	t	t+1	t+2	t+3
Tavani i përgjithshëm i programit						
Shpenzimet bruto						
Të ardhurat e programit						
Shpenzimet neto						
Pagat dhe sigurimet shoqërore						
Investimi kapital						

Komente

--

Nën-funksioni 102: Të moshuarit

Vështrim i përgjithshëm

Dhënia e ndihmës në para dhe në natyrë për personat e moshuar, për të lehtësuar jetën e tyre të përditshme, integrimin në jetën shoqërore dhe për të siguruar akomodimin e tyre.

10220	Sigurimi shoqëror	<ul style="list-style-type: none"> Administrimi dhe mirëmbajtja e qendrave rezidenciale për të moshuarit; Përfitime në para dhe në shërbime kundrejt rreziqeve të lidhura me moshën e tretë (humbje e të ardhurave, mungesë pavarësie në kryerjen e detyrave të përditshme, pjesëmarrje e ulur në jetën shoqërore dhe komunitare etj.); Administrim dhe organizim ose mbështetje të skemave të tilla të mbrojtjes shoqërore.
-------	-------------------	---

Projekte të rëndësishme (maks. 3; burimi i informacionit: fishat e projekteve PPV/PZhS)

Kodi projektit	Titulli dhe përshkrim i shkurtër i projektit	Fillon	Mbaron
01xyz			
01xyz			

Qëllimet	Objektivat	Treguesit e rezultatit	Synimet			
			t	t+1	t+2	t+3
		Numri i personave të moshuar të strehuar në qendra të shërbimit shoqëror				
Të dhënat e programit			t-1	t	t+1	Trend

Informacion financiar						
	t-2	t-1	t	t+1	t+2	t+3
Tavani i përgjithshëm i programit						
Shpenzimet bruto						
Të ardhurat e programit						
Shpenzimet neto						
Pagat dhe sigurimet shoqërore						
Investimi kapital						

Komente

Nën-funksion 104: Familja dhe fëmijët

Vështrim i përgjithshëm		
<p>Ofrimi i asistencës në para dhe në natyrë, për të dhënë mbrojtje shoqërore për familjet, fëmijët. Ndërtim dhe administrim i qendrave për ofrimin e shërbimeve sociale vendore. Mbulimi i kostove për ofrimin e shërbimit të çerdhes pranë njësive vendore për fëmijët e moshës nga 0 deri në 3 vjeç.</p>		
10430	Kujdesi social për familjet dhe fëmijët	<ul style="list-style-type: none"> • Përfitime në para dhe në natyrë për familjet që kanë fëmijë në kujdestari; • Përfitime në para, si pagesa për nëna me fëmijë, grante për lindje, përfitime për kujdes për prindërit, pagesa për fëmijët ose familjare, pagesa të tjera periodike apo të menjëhershme për të mbështetur familjet ose për t'i ndihmuar ato të përballojnë kostot e nevojave specifike (për shembull, familjet me një prind të vetëm ose familjet me fëmijë të paaftë). Mbështetje të pjesshme për faturën e energjisë elektrike dhe konsumin e ujit dhe shërbimet sanitare; • Ndihmë financiare, asistencë për pagesën e një kujdestareje që kujdeset për fëmijët gjatë ditës; • Strehë dhe ushqim dhënë fëmijëve dhe familjeve në mënyrë të përhershme (jetimore, familje kujdestare etj.); • Mallra dhe shërbime dhënë në shtëpi fëmijëve ose atyre që kujdesen për ta; • Shërbime dhe mallrat e ndryshme dhënë familjeve, të rinjve ose fëmijëve (qendra pushimi ose zbavitjeje);

		<ul style="list-style-type: none"> • Administrim, organizim ose mbështetje të skemave të mbrojtjes shoqërore. • Shpenzimet për mbulimin e shërbimit të çerdheve nga njësitë e vetëqeverisjes vendore; • Përfitime në para dhe në natyrë për personat që janë shoqërisht të përjashtuar ose në rrezik për përjashtim shoqëror (si personat në skamje, me fitime të ulëta, imigrantë, indigenë, refugjatë, abuzues me alkoolin dhe droga, viktimat të dhunës kriminale etj.); • Përfitime në para, si kompensim page dhe pagesa të tjera për personat e varfër ose të dobët, për të ndihmuar në lehtësimin e varfërisë ose në situata të vështira; • Përfitime në natyrë, si strehë afatshkurtër dhe afatgjatë dhe vakte ushqimi dhënë personave të varfër dhe të dobët, shërbime dhe mallra për të ndihmuar personat, si këshillim, strehim ditor, ndihmë për të kryer punët e përditshme, ushqim, veshje, lëndë djegëse etj; • Fondet e pushtetit qendror për funksionin e deleguar të ndihmës ekonomike dhe pagesën për personat me aftësi të kufizuar;
--	--	--

Projekte të rëndësishme (maks. 3)			
Kodi projektit	Titulli dhe përshkrim i shkurtër i projektit	Fillon	Mbaron
01xyz			
01xyz			

Qëllimet	Objektivat	Treguesit e rezultatit	Synimet			
			t	t+1	t+2	t+3

Të dhënat e programit	t-1	t	t+1	Trendi

Informacion financiar						
	t-2	t-1	t	t+1	t+2	t+3
Tavani i përgjithshëm i programit						
Shpenzimet bruto						
Të ardhurat e programit						
Shpenzimet neto						

Pagat dhe sigurimet shoqërore						
Investimi kapital						

Komente

Nën-funksion 105: Papunësia

Vështrim i përgjithshëm		
Ofrimi i përfitimeve në para dhe në natyrë për të siguruar mbrojtje shoqërore për personat e papunësuar; marrja e masave për të ri-integruar personat e papunë në tregun e punës dhe për të zvogëluar rrezikun e papunësisë të grupeve të veçanta.		
10550	Papunësia, arsim dhe aftësim	<ul style="list-style-type: none"> • Përfitime në para dhe në natyrë për personat që janë të aftë për punë, të disponueshëm për punë, por janë të paafhtë të gjejnë punësim të përshtatshëm; • Pagesa për grupe të shënuara në forcën e punës që marrin pjesë në skemat e trajnimit që kanë për qëllim të zhvillojnë potencialin e tyre për punësim, kompensime për humbje të punës, pagesa të tjera periodike apo të menjëhershme për të papunët, në veçanti për të papunët afatgjatë; • Përfitime në natyrë, si pagesat për lëvizje dhe zhvendosje; • Trajnim profesional për personat pa punë ose ri trajnim për personat që rrezikojnë të humbin vendin e punës; • Akomodim, ushqim ose veshje dhënë personave të papunë dhe familjeve të tyre;

Projekte të rëndësishme (maks. 3)			
Kodi projektit	Titulli dhe përshkrim i shkurtër i projektit	Fillon	Mbaron
01xyz			
01xyz			

Qëllimet	Objektivat	Treguesit e rezultatit	Synimet			
			t	t+1	t+2	t+3

Të dhënat e programit	t-1	t	t+1	Trendi

Informacion financiar						
	t-2	t-1	t	t+1	t+2	t+3
Tavani i përgjithshëm i programit						
Shpenzimet bruto						
Të ardhurat e programit						
Shpenzimet neto						
Pagat dhe sigurimet shoqërore						
Investimi kapital						

Komente

Nën-funksioni 106: Strehimi social

Vështrim i përgjithshëm		
Strehim i përshtatshëm për njerëzit në nevojë, ndërtimi dhe administrimi i banesave për strehimin social.		
10661	Strehimi social	<ul style="list-style-type: none"> • Përfitime në natyrë për të ndihmuar familjet të përballojnë koston e strehimit; • Ndërtim dhe administrim i banesave për strehimin social, sipas mënyrës së përcaktuar me ligj; • Pagesa të kryera në mënyrë të përkohshme ose afatgjatë për të ndihmuar qiramarrësit për koston e qirasë; • Administrim i çështjeve dhe shërbimeve të strehimit; promovim, monitorim dhe vlerësim i veprimtarive për zhvillimin e strehimit; • Të ardhura në para për grupe të ndryshme familjarësh dhe individësh në nevojë; • Përfitimet në para, si mbështetje për të ardhurat dhe pagesa të tjera në para për personat e varfër dhe vulnerabël me qëllim uljen e varfërisë ose për të asistuar në situata të vështira;

Projekte të rëndësishme (maks. 3)			
Kodi projektit	Titulli dhe përshkrim i shkurtër i projektit	Fillon	Mbaron
01xyz			
01xyz			

Qëllimet	Objektivat	Treguesit e rezultatit	Synimet			
			t	t+1	t+2	t+3

--	--	--	--	--	--	--

Të dhënat e programit	t-1	t	t+1	Trendi

Informacion financiar						
	t-2	t-1	t	t+1	t+2	t+3
Tavani i përgjithshëm i programit						
Shpenzimet bruto						
Të ardhurat e programit						
Shpenzimet neto						
Pagat dhe sigurimet shoqërore						
Investimi kapital						

Komente

Publikuar nga Programi për Zhvillim Lokal dhe Decentralizim (dl dp),
financuar nga Qeveria Zvicerane përmes Agjencisë Zvicerane për Zhvillim
dhe Bashkëpunim (SDC), zbatuar nga Helvetas Swiss Intercooperation

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

HELVETAS
ALBANIA